KƏLƏMAT

کلمات ترکی

گردآورنده:
سید کاظم نیک‌نژاد

کلمات ترکی

اسامی بیست و چهار گوینده حقیقت که بزبان ترکی کلام فرموده اند

۱ قوشچی اوغلی ۲ قول اوغلی ۳ شهسوار اوغلی

۴ نماسه ۵ یونس ۶ ترابی ۷ بداغ

۸ شیخی جان ۹ فتحی ۱۰ خسته عالی ۱۱ گوندوز

۱۲ قلی ۱۳ قنبر ۱۴ امیر ۱۵ یادکار ۱۶ قلندر

۱۷ قاسم ۱۸ آقا اوغلی ۱۹ اولی بابا ۲۰ احمد

۲۱ محمود اوغلی ۲۲ مزید اوغلی ۲۳ حسن ۲۴ قول ولی

فهرست

۱ گنه کارم کرم کانی سن منی یاره باغوشلا

بو دنیا بین ایلین قورولان شرط و اقراره باغوشلا

سلطانون گیزلین سرینه بحر پایان امرینه

یارستانون کردارینه داود نازداره باغوشلا

اویدورما دنیا غمینه شالمه دو دل لر اچینه

پیرموسی نون قلبینه مصطفی قهاره باغوشلا

سیفیندوم سن تکین دوسته هیچ ال یوخدور الین اوسته

روچیار زر بردسته یار یادگاره باغوشلا

عالمی سالدون اویونا کافرلری گتدون دینه

قول ولی گنه کاری خدمت رزباره باغوشلا

در این کلام قول ولی میگفتن را شفاعت میطلبد

۲ یارنلر گلین دارالوم شاها

صبح و شام یالواراق قدیم آلاها

پیرلیک اوسته پیرلر دعوی ایله دی

پیرها بدنیا مینیدی گچدی گواها

دوقتان بین غلامه نظر ایله دی

داود دلیل اولدی سالدی براها

ایزینی ایزله دی عمانه دالدی

اوزونی گورستدی دریاده ماها

یارنلر ایشیدون قوشچی اوغلوندان

یاردری قبله دور گلین طواف

دارالوم یعنی برویم ایز ردپای کسی راگرفتن به عقب

اورفتن عمان دریا دالماق یعنی فرورفتن در آب

غوطه خوردن ماها ماهی طواف پیرامون چیزی گردیدن

۳ من بو سفره وارورام ذرلی مطاع لر آلماقا

تکبیری ترک ایدوب مشالوسلوقی سالماقا

من بو جمیین غلامیام هر نه دیسه فرمانیام

سلطانذن بو یور ذوق اولوب گلمیشم ذوقم آلماقا

حرص وهوانی ترک ایتدوم ازنلر در گین دوتدوم

الف نفس دگیلم گلمیشم پر بار اولماقا

سلطان شهرینه وارورام ضرافونا یالوارورام

توکمیشم خورده فروشی لعلیدن گوهر آلماقا

قوشچی اوغلی بنده دور فرمانده دور

کعبه یه گلوبدور طواف یکسر اولماقا

سالوسلوق دوزو ریاکردن مکر نمودن سالماق ترک کردن
وارمان رفتن نزدیک شدن

بیر گون اوله سلطانیمز خان اولا
جمله عالم حکمینه فرمان اولا
دیارکابین قورا بو زمین اوزونه
چوخ اینانمیانلر با ایمان اولا
بیر اوزون گورسه ده اهل توحیده
ناگاهدان بارچه سی اورامان اولا
اصل اصله گیده وصل وصله
نیم روز قالوب صاحب میدان اولا
زمستانی وره اول گرمیانه
یاوو قدور پیرلر قولی بیان اولا
ارنلر بویونا بیچیلدی خلعت
بیرنچه سی قالوبدور نمایان اولا
یارنلر یچون بیر گون دوغا
او گونده دردلرینه درمان اولا
کیمی یوگون دوتموش اولور رحمتدن
کیمی سی قاپودا بی سامان اولا
قوشچی اوغلی دیبیر سیقلین یاران
نیم ساعت قالور خواجم دیوان اولا

منظور از خان خان احمد میباشد بارچه یعنی یکبار اورامان منطقه ایست در کردستان که حضرت سلطان سهاک عزیمت از عراق به ایران در آنجا سکونت اختیار کردند گرمیان بمعنی ییلاق در اصطلاح کلام جای محبت و علاقه را گویند

٥ اللهی یاری سن یاردان آیورما
یاری دین وایماندان آیورما
اللهی سن گل سن من سنه بلبل
اللهی بلبلی گلدن آیورما
اوردکین سکنی گولدور گولسیز دیریلمز
اللهی سن اونی گولدن آیورما
بالوقون سکنی سودور سوسوز دیریلمز
اللهی سن اونی سودان آیورما
بو گون سرو آغاجی بستان ایچینده
اللهی سروی بستاندان آیورما
یاردان آرینی هم شانی سن سن
اللهی سن اونی شاندان آیورما
آهونون سکنی چولدور چولسوز دیریلمز
اللهی سن اونی چولدن آیورما
طایفه نین سکانی جمدور جمسیز دیریلمز
اللهی طایفه نی جمدن آیورما

قوشچی اوغلی قول دوردیواندان گلور
اللهی هیچ قولون دیواندان آیورما

در این کلام حضرت قوشچی اوغلی از درگاه حضرت سلطان التجار
و درخواست می نماید که بلبل و اردک و ماهی و زنبور و آهو و سرو
و طایفه اهل حق را از مسکن هایشان جدا نکند

۶ بوگجه دلخرام اولدوم مبارک شب مبارک شب
غمیم گتدی بی غم اولدوم مبارک شب مبارک شب
گوگدن یره چراغ اندی دلدلینن براق اندی
اهل حقیقه تفاق اندی مبارک شب مبارک شب
چراغ و خورشید و ماهی زمین و آسمان بارگاهی
آچوقدور دیلک درگاهی مبارک شب مبارک شب
هیم ایم بی نظیر دور جمیع یرلرده حاضر دور
بوگجه عید قادر دور مبارک شب مبارک شب
اویوب بارچه خلایقلر اویا قدور حقه لایقلر
خدمتده دور ملایکلر مبارک شب مبارک شب
عرشین مرغی دور بانلر قیتلن ساغی آنلار
خواجم بیلور نولور دانلار مبارک شب مبارک شب
قوشچی اوغلی شب اوتدی عرشین مرغی بان ایتدی
یقین بیلم که دان اوتدی مبارک شب مبارک شب

دلخرام یعنی شاد و خرم دلدل نام اسبی است که حضرت مولا
در جنگ ها به او سوار می شد براق اسبی است که جبرئیل از
آسمان آورد پیغمبر با آن به آسمانها عروج نمود تفاق یعنی یکتائی
یکدلی دیلک درخواست والتجاء ایه منظور حضرت سلطان
عالم است عید قادر یعنی عید روزه یارستان عرشین مرغی
یعنی مرغ عرش که سحرگاهان بیدار شده بانگ بلند میکند و
خروسان زمین از ندای آن بیدار شده شروع به بانگ کردن
مینمایند دانلا یعنی فردا اوتدی یعنی گذشت دان ستاره
سحری پرنوری است که نزدیک شدن روز را نوید میدهد
یتماق رسیدن گوگدن یره چراغ اندی یعنی حضرت
سلطان عالم در جم حاضر شدند

۷ جان اودور گوزینه جانان گورونوب
گونیلونون گوزینه پیر جان گورونوب
گونیلون آرودوب گرد و غبارین
او پیرینین بشری الوان گورونوب
چون محمد واردی حضرت قاپوسونا
شریعت طریقت حقیقت دو قشان گورونوب
اونور زمین ساخلاندی علی سر بنده
آتموش ملنی محمده ارکان گورونوب

ناشی خلایق دیلیلر تاری نا ندادور

صدقیلن قوری آغاجه باغشان گورونوب

قاپویه کلوب یار دیله ریز ایچری گیرنز

اونون گوزینه شک ایله گمان گورونوب

سوزینی سولردازیلن همراه دگیل غمازیلن

همراز دگیل شهبازیلن گوزینه قران گورونوب

بیگانه قول اولان خدمت ایله دی پیره

بیله که تخت دولتده سلطان گورونوب

قوشچی اوغلی نون یدی جدی بارچه گوینده

اوزی دوستیلن ایچمیش اسرک مستان گورونوب

این کلام اشاره است به شب معراج که خداوند با حضرت محمد
در آن شب نود هزار کلمه گفتگو فرمودند که امر شد سی هزارش
سر مگو و نگفتنی است وشصت هزارش را به اهل شریعت بیان
نماید و حضرت پیغمبر هم آن اوامر را اجرا نمودند

٨ اول گون اوله یار گله یا نومه یارب

یاردان غیری نه یار ار رجا نومه یارب

دوست ایچون مشغولم ای انتظارم

نه اوله دوست گله مهما نومه یارب

درولی قالمیشم زمانه ده دربان اله گیرمز

نه یاخشی دور دردیمین درمانو نا یارب

پروکوکه سینمز چو خدور گناهوم

نه قول لوقه یارارام سلطانو نا یارب

گجه لر یاته بیلمم خواب ایچینده

ارچمون گلشون دیده گریانو نا یارب

اسماعیل تک حقین یولوندا تسلیم

گوگدن گوزل قوچ گله قربانو نا یارب

قوشچی اوغلی نون گویلونه گوره ورگل مرادین

لطف ایله گلن یار ایله دورانو نا یارب

یاراماق یعنی بدردکسی خوردن اسماعیل پسر ابراهیم خلیل الله
بامر حق میخواست اورا قربانی کند جبرئیل با یک قوچ نازل شد
درعوض قوچ را قربانی کرد ناگفته نماند حضرت اسماعیل

٩ جامه حضرت بابا یادگار میباشد

یار نلر منم بیچاره حضرت — گوتوم آغلار گچر اویاره حضرت

غریبم سوخته ام جانم زمستان — زمهریرده قالمیشم بهاره حضرت

یارب بوشهرده طبیب وارمی اوله — دردیمی تا بیتدیر تیماره حضرت

دورای نه یاتوب شب مجنون خسته — که لیلی شاریدان خباره حضرت

شیخی خان دیله گین یاریلن اوسون

مناجات الکرم دیداره حضرت

قاتی یعنی تودرتو پیچ پیچ   دیلک درخواست تمنا راز و نیاز کردن

۱۱ کل ای فریادرسن فریادیمه یت
حکمتلی پادشاه سن دادیمه یت
مشکل ایشیم دوشوب سنی چاغورام
یا عزیز خاوندکار هواریمه یت
هجوم دوننیلن چیخدون جهانه
هجومون سوو شدور فریادیمه یت
گنه کار قوللرون گلدی قاپووا
پادشاه ابراهیم امدادیمه یت
آقا اوغلی اوزی اوسته دوشوب گناهون دیلر
گنه کار قوللیندور گناهوندان اوت

در این کلام قوشچی اوغلی به حضرت سلطان عالم التجاء مینماید
هیچو جامه حضرت داود داشت   اوتماق یعنی گذشتن ردشدن

دگمه کیشی صوفی اولماز سینه سینون صافی یوخ
الینی مرشده وریش کوینلونون الصافی یوخ
الینی مرشده وریش دیکین دوتماموش
خدمتی قبول می اولور چون پیرینذن خافی یوخ

بیر کیشی که اوز پیرینی بیت الله بیلمه
قارانقولوق دامه بنگرز تیجیر و طنافی یوخ
بیر کیشی که تحجه وار اخوئیی دگیشمیه
نگه یه وار منوشیجه وار کعبه یه طوافی یوخ
دیلر قوشچی اوغلونه سوزون لاف ایتمه گل
حقدن بیلورکه سوزومون لافی یوخ اضافی یوخ

دگمه کیشی یعنی فلان کس صوفی پشمینه پوش صوفی گری
نوعی مسلک است بیت الله مراد از قبله است خانه خدا
تیجیر بمعنی درو روزنه است که از سقف خانه جهت تابش نور
باز میکنند و از پائین طنابی بآن وصل می نمایند در موقع
باز و بسته میکنند، قارانقولوق دامه بنگر ز تیجیر و طنافی یوخ
همین تیجیر و همین طناب است

۱۲ غریبم بو طرفلرده بولو هیچه سوگیلی یاروم یوخ
ساز الدی بیغایت رنگیم هرگز حالیمی سورانوم یوخ
غریبم تشنه ام زارم بیلو نمز دردیمه چاره
یوز دو توب حقه یالوآرام موندان اوزگه هیچ چاره دوم یوخ
عزیز بیزدن ایراق اولدی جگریم یاندی داغ اولدی
جمیع جسمیم کباب اولدی صبر ایدینده قراروم یوخ

وصلِ جانانِدان آیرُولدُوم باغرباسدُوم صبر قیلدیم
خاطرلرا اولیا، گلدیم مُوندان آرتوخ گذاروم یوخ

اولی سُلطانُو ما قولام نچون ویمیرم بوحشولام
پادشاهوم کنجدیدن آرتوخ یاروم آنچه دیناروم یوخ

بغداددان تبریزه واردوم سُرپایمده حقّی بیلدوم
آغور بازرکانلرکیمی تنبلیت کاروباروم یوخ

من سنی سُودوم سن منیم حبیب و یار وهم اولاسان
آلوموم و ریمیم حقدور باطلیلن بازاروم یوخ

یارانلر دردلی قالدُوم دردیمه درمان بیلمدوم
دلیل و تکبیردن آرتوخ منیم درده تیماروم یوخ

ابراهیم قوشچی اوغلینی سن سالدُون هجران اوتونا
گنده ده باخاروم سن سندن اوزگه باخاروم یوخ

سورماق. سُؤال کردن پرسیدن. ایراق. دور شدن باغرباسماق
یعنی فشار بدل آوردن یا صبر کردن قیلماق انجام دادن بجای آوردن
اولیا، جمع ولی بنده مُقرّب اللهی ادلی بزرگ عالی آنچه سکّه طلا
تنبلیت خورجین بزرگ دلیل و تکبیر دراینجا به دعا دادن کردار است

١٣ الوحینده یازولموشس سعادتلی باشه باخ
آهیله سنیم یانار عشقیله آتشه باخ

تعالی اللهون آیه سی غوبلارون وحینده دور
آیه یه غلط می باخان اوقلب قماشه باخ

عهد و پیمان ایله دون که سرّیمی ساخلیاسان
ایله دون خلقه برملاء او سرّ سرّ داشه باخ

آییلین گون بیر اولدی دوغدی محمّد نوری
نابالغ هلاله بنگر زصورتینده قاشه باخ

بیر غریبدن ایشیتدوم دل نیازا یتدوم بوگون
گوزلریمدن جیحون آخار بو توکنمز یاشه باخ

گل ای استاد با تعلیم مونجه صناعت سنده دور
لاجوردن یاسلانمیش بنیاد نقاشه باخ

کافر و ترسا و جهود دین یازوقی کلور منه
مُدّعیون باغری قان بو آریمز داشه باخ

کیم که ایچدی قوشچی اوغلی ایچدیکی پیمانه دن
بیزوال اولوبان عمری بو توکنمز یاشه باخ

لوحینده مُراد از لوح محفوظ است که در آن سرنوشت خلایق ضبط
می شود آیه یعنی همچنین قلب قماش یعنی متاع تقلب
برملاء یعنی آشکار سرّ سرّ یعنی آداش یا هم سرّ دل نیاز اتماق
یعنی دل بشکرانه دادن جیحون رودی است در ترکستان مشهور

توکنمز ته نکشیدن تمام نشدنی لاجورد سنگی معدنی آبی پررنگ
که آنرا سابیده در نقاشی بکار میبرند یا شلانماق واروته اوفتادن
یا شربه پائین بنیاد پایه بنیان کافر وترسا وجهود جمله معترضه
است که باگفتن آن طعنه میزنند مدعیین باغری قان یعنی که
دل مدعی خون باشد که ترحم نمیکنند توکنمز باشه یعنی عمر تمام
تمام نشدنی شعاد تلو باشرا تفسیر به شر حضرت امام
حسین کرده اند که عاشق سر دادن در راه حق میباشد

١١ غافلی غفلت آپارموش اویو بدور اویاقی یوخ
اوزی قالموش قارانقوده چراغینون یاغی یوخ

علم اوخویان ملالری گوردوم اوزینه بیلگم دییر
بیله بیلگمی اولور حق دیواندان سوراقی یوخ

اولی سلطانلری گوردوم تاج وتختی بوراخموش گیدر
حکم لری یریمز اولور شهر بینین نساقی یوخ

نوکرلرینه ذوتلوق ورنر باشینه چاره قیلسونلر
اوستونه یاد یاغی گلمیش سلاح ویراقی یوخ

ابدال لری گوردوم قاپی قاپی دیلله نور
باشینه جائی دار اولموش هیچ پرده دوراقی یوخ

قاراگییمیش درویشلری گوردوم سرگردان گزر
پیرسی تانومامومشم گوشلونده نشان داغی یوخ

قوشچی اوغلی اوعصرده غافل اولما زینهار
ایه ذن بیر وعده قویموش یاد قدور ایراقی یوخ

بیلگم دانش علم یعنی باگفتن این کلمه خودرا بروی دیگران
میکشند دیوان دادگاه حق اولی بزرگ عالی نساق نظم
وترتیب ذوتلوق مزد پایه معیشت یاغی سرکش نافرمان
یراق یعنی اسب یرقه اسب آزموده تندرو ابدال مرد شریف
صالح داغ علامت نشان

١٥ من بیر دردلی دلم کیمسه مندن خباری یوخ
سولشمه اوینیلان چونکه سندن خباری یوخ

هرکیمه اوغرارام آتارمنه طعنه داشینی
تخته اوتوران اولی خاندان خباری یوخ

آدمی واربو دنیاده حیوانیلن برابردور
تک جان دیروب وصل جانا ندان خباری یوخ

علم اوخوموش ملالری گوردوم بیلگم دییر
بیله بیلگمی اولور حق دیواندان خباری یوخ

باخ حقی تانیان نوح طوفانین گورمه دی
اونون نه دردی وار قوپه طوفاندان خباری یوخ

محمده دیون حقیقت سوزون سولرم من
اوامتی گوردادلی زباندان خباری یوخ

ابراهیم ایچیرتدی قوشچی اوغلونی بوقدح دن
ایله منت دور اوجهاندان خباری یوخ

اوغراماق نزدیک شدن مقابل هم قرار گرفتن   بولک یعنی علم ودانش نوح پیغمبر است که به تمام جهانیان مبعوث شد ونهصد سال عمر کرد در زمان او مردم دعوت او را قبول نکردند طوفان شدیدی شد وتمام قوم او هلاک شدند

۱۶ یارنلر دردلی قالموش دردینه درمان جنید

عالملر ییقیلور کلور حکموه فرمان جنید

گون دوغوشوندان گلورسن گون باتوشونه واروروشان

اوزالیو ییان سالورسان عالمه طوفان جنید

مخلوق اولدی جاندان بیزار حکمین یرو گوگی گزر

سن دیله یارنلر چون بیر اولی دیوان جنید

سوزون اولیلر معناسی اونی بیلوللر ناموسی

بوجمله سی الینده دور حکموه فرمان جنید

او بویاق که سن بویارسن هیچ بویاقچی بویاماز

پادشاهم اوزی بویاقچی دور رنگلری الوان جنید

شاره زوردا بارگاه قورار پیر دوروده دیوان دورار

پیر ومریدین بارچه ییقر رهبر یاران جنید

یار یادگار دشتاقدور جمالین گورمگه

شکر گوردوق جمالون قبله ایمان جنید

جنید از یاران حضرت شاه ابراهیم است این بحر جنید بغداد نیست

اولی بزرگ عالی شاره زور ناحیه ایست حلبچه از شهرستان سلیمانیه در استان کرکوک کشور عراق که حضرت سلطان شهاک در قریه ای بنام برزنجه که یکی از قراء شاره زور است ظهور کرده خرمن شاره زور باین مناسبت است که حضرت سلطان عالم با هفتن و هفتوانه در آنجا جمع بودند ناگفته نماند که جنید جامه حضرت داود است بویاقچی یعنی همه کارها در دست اوست هرچه بخواهد میکند

۱۷ امان مروت دوریتیش هرایمه ایله بیر مدد

قویمه غم خانه ده منی یتیش هر ایمه ایله بیر مدد

ایسترم سندن یردگوک صاحبی سلطان عالم

باغوشله بنیامین شرطینه یتیش هر ایمه ایله بیر مدد

بدره دوندر هلال اولموش چرخه یوز دوندرسم چکمز آهیمی (باهیمی)

باغوشله داووده گناهیمی (رسن) یتیش هر ایمه ایله بیر مدد

یادگار باشش ویردی شاهینه کرداری خوشدور حقیقینه

باغوشله پیر موسی نظرگاهینه یتیش هر ایمه ایله بیر مدد

قول ولی یالوارور رحمت نظر ایله بیر گذار

باغوشلا رمزبار کردارینه یتیش هر ایمه ایله بیر مدد

هلال اولموش یعنی در پانزدهم که ماه کامل مدور میشود آنرا بدر میگویند و دیگر با حق خود مناجات میکند و پوزش میطلبد

۱۸ خاوندکاره حق باخون حقی شونلر بولار دور

شودی یاراتدی هفتنی جمله نین خواهانی بولاردور

جمیع سترلرین باشی خاوندکاردور

حقین شوبگوستی درد یزین درمانی بولاردور

اولی قوللر اوتورموش حق صحبت ایلر

گلین گورون اولیالرین دیوانی بولاردور

آخان ارخلر آخان چایلر بولانلار

قطره قطره قاریشوب دریای عمانی بولاردور

یاوق گل ایراق گیتمه قوشچی اوغلی

تاری خبرین ایسترسن تانی بولاردور

در این کلام هفتن را به اهل حقیقت توصیف می نماید که

هرچه هست در اینهاست

۱۹ آشنانون امیدی سلطان سهاک دور

ارنلر جمله سی عرشده ملک دور

میدان ایچینده چوگان چالانلر

اولار نور یزدان شیر و پلنگ دور

دیناری ایچینده قلبی اولانلر

ارنلر نطقی اولاره محک دور

حضرت میرین ذات و قدرتی

قدرت آیه سی سهاک دور (سلطان)

گنه کارسن بسن دوش خاک درینه

قوللرین کمتری قنبر گرگ دور

در این کلام ارنلر به هفتن و هفتوانه اطلاق می شود دیناری

ایچینده قلبی اولانلار) منظور از کلام است که باید از کلام

بیت و چهار گوینده باشد و با مضمون آنها صحبت نماید

و سایر کلام ترکی باشد قلب است چنانچه سکه قلب در

هیچ جا به کار نمی رود

۲۰ یارنلر یه وز خاوندکاردور

مشگلون حل ایلر کیمی که یاردور

یاراتدی گوهردن پریدن گوگی

بیر قدیم پادشاه واردور هاواردور

بنیا سیلیلن بیر قول قویوبدور

یارنلر او قوله امیدواردور

یارنلر اوتورموش حق صحبت ایلر

مشتری سن ور آل یاخشی بازاردور

مایه دارلر مایه اوسته قایم قدیم دور

جمالون گور رنگه چوخ انتظاردور

حیات و مماتی اوزبه اوز ایلر
گیین بقا خلعتین بیله اقرار دور

گوئیلونده شک اولان منزله یتمز
منزله یتیرن یقین کردار دور

وعده سیدور گله گردی اوستونه
اونون جارچیسی ایوت حشار دور

قول قاسم یاشلان یارون خاک درینه
قدیم جم دعاسی بیزه تیمار دور

کو هر همان دُر است که در جهان هیچ چیز نبود خودش در توی آن دُر بود
حیات زنده ممات مرده حیات آن اشخاص هستند
که به دین حقیقت از صدق دل باور کرده اند ممات آنهائی هستند
که در تمام عمر از احکام حقیقت خبر ندارند آنها را با هم رو برو خواهد کرد
مایه دار یعنی اهل حق حقیقی بقا خلعتی یعنی آنهائیکه در سر جامه آمده اند
عملشان درست باشد خلعت باقی می پوشند برای شک دار
راه نجات نیست و فکر کند آیا این دین حق است یا نه آنچه
بحساب خواهد آمد کردار است ایوت حشار ظهور حق را
به اطلاع عالمیان خواهد رساند ایوت حشار جارچی
حضرت شاه یار است، جارچی سلطان عالم است

۲۱ یارنلر ئیه وز خاوند کار دور
نه عجب شرط و شئون هم راهی وار دور

رسول الله دور اونون یار و حبیبی
امیر المؤمنین تک سشیری وار دور

حق نظر ایله میش بو اوچ کیمسه یه
سیزون ددو قلاریز ها بو لار دور

بیر بنین آدینی اخی اوخو لار بیر آدینان بنیامین یار دور
بیرینین آدینی موسی اوخو لار آل اله قلمون دی وقت کار دور+

هر کیمین وار ایسه الینده نقدی
قدر تدن گلن او تحفه و نار دور

یارنلر یار سوز جنته وارمام
جنتین آرزوسی بیزه دیدار دور

قوشچی او علی جار لا طالب ایشیتسون
بو گلن دوغری او دوغری یار دور

اخی یعنی جبرئیل (هر کیمین وار ایسه الینده نقدی) یعنی هر کس عملش
خوب باشد جنتین آرزوسی یعنی دیدار حضرت سلطان
عالم به من از بهشت خوب تر است

+ بیرینین آدینی داود اوخولار الشکلین [illegible] بولدو بلاردار دور

٢٢ من بيلم جمله نين غم خواري ياردور
يارلوق بنيادون قويان خاوندكاردور

يارلر اميدي سنسن عزيزيم
تاري تا بنيايه تاري ها ياردور

بي ادب لر گلمه سين بو جم ايچينه
بي گمان اگلهنن بو دوندا ياردور

پير موسي پيرداود پيريم بنيامين
اوچي شاه ابراهيم اوينه دركاردور

قوشچي اوغلي قولدور قول ولي غلام
كيفينه قوللارون بداغ ده واردور

بي گمان يعني بي شك يعني به دين حقيقت شك ندارم

٢٣ بوگون بغداد شهري معمور اولوبدور
ايليه كه شاه ابراهيم امير اولوبدور

مبارك قدمين بورا باسالي
اوليالر بارچه سي پر نور اولوبدور

شاه ابراهيمين حكمي بغداد ايچينده
سلاطين لر گلوبدور قول اولوبدور

آرادان شط آخار برج و باره سي
شرانون ايچينه خوب لار دولوبدور

بيزدن سيزه قالان بو دوغري يولدور
آشكارون ديبين منشور اولوبدور

گلين اميدي حقه باغليون يارلر
عوض تيز پيري گوردوم ويران اولوبدور

رقيبي گوردوم آز دوروب راهي
سينه سان بير جيار مردار اولوبدور

بس سن ديبير دون دوغري يارمنم
نه ايچون يار يارو ندان يادا اولوبدور

پرستش ايديگيم ذات معظم
نه دوغار نه اولور دوران اولوبدور

خراسان صحراسينده باج آلانلر
بغدادده گلوبدور يكدل اولوبدور

قوشچي اوغلي قولدور ديواندان گلور
بيقليين دوغري لر قربان اولوبدور

رقيب يعني منكر دين حقيقت ستار يعني عيب پوش
كه اشاره به خود حضرت سلطان عالم است

اتوحید ایچره مؤمنین ایمانی بیر اقراردور

قابلِ رحمت دیور کیم مرشده انکاردور

وارگیداق اهل براندان ایسته هر مقصودووی

دوِش ایاقینه اونون یوزنا موشیلن عاردور

پیر یولونا وارمیان اولمز مریدو مرد راه

او کمرکه باغلییوبدور بلینه زنّاردور

باش وجاندان گچمین ایرمزبو عشقین رمزینه

دیمه هر شعر سریه بو بو العجب بازاردور

اولا بیر اهلِ نظر نادان یانوندا ده یازلیق

حق اونی گوسترمه سِنین هیچ کیمسه یه دشواردور

هرکیمین دنیاده بیر دلخواهی واردور دوستدان

زاهدین آرزوسی جنّت عاشقین دیداردور

وارجهان دشمن اولوب یوزلکرایده کار ایله نر

ای قلندر اونا که فضلِ اللهی یاردور

ایچره یعنی میان وسط زنّار کمر بندی که ترسایان

وتارکان دنیا به کمر می بندند

۲۵ یارنلر ایشیدین سیز بو کلامی

بنیامین وعده سی اظهار اولوبدور

داووده بیتیلکدن رداوریلدی

پیرموسی قلمین یازار اولوبدور

ارنلرین عهدو اقراری بیتدی

آق علم چینخیبن پارلار اولوبدور +

نیم روز قالوب او بیابسته

پیردور آتلوسی سوار اولوبدور

رخصت وریلدی جمله مماته

پاشلار اون گوتوروب بیدار اولوبدور

بنیامین شاگردی یول گوزله سین

پادشاه امر یدور کرِدار اولوبدور

ایوت حشاری جارین جارله دی

خاندان قولونا خبار اولوبدور

کمترین قولوندور بوگوینده حسن

جانوندان کچوبن نثار اولوبدور

ردا یعنی کمک یاری خاندان اشاره به همان

دُرّ است روز ازلی که خانه ذات حضرت سلطان

پیر بنیامین است ودانه هم خود حضرت خاوندکار است

+ [illegible]

۲۶ گل ای گوهر آلان کان اولیادور
توکنمز گنج پنهان اولیادور

حقیقت اهلینی حقدن گورسه آیری
حقیقت عین برهان اولیادور

منور ایلیین بیل جمله جهانی
چراغ و نور ایمان اولیادور

تجلا گوسترن او مهر و ماهه
فلک برجینده تابان اولیادور

اویان غفلتدن ای بیکس اویاق اول
سکنون دردیوه درمان اولیادور

محمد مصطفی نون عین ذاتی
که شیر شاه مردان اولیادور

قلندرسن قول اول اولیایه
جمیع عالمده سلطان اولیادور

اولیا جمع ولی در اصطلاح کلام کسی را گویند که حالت فوق العاده
داشته باشد و صاحب کشف و کرامت گردد توکنماق گم شدن نابود
شدن تجلی جلوه کردن آشکار شدن عین ذات
یعنی، خود اصل، ذات برهان یعنی دلیل

۲۷ ارنلر منزلی جان منزلی دور
جان ورنگه شاه خوبان منزلی دور

ورن او کیمسنه دور کیم اولا تسلیم
اسماعیل قربانی جان منزلی دور

چوخلار دییر باشیم یارین یولونده فدا دور
گچه بیلمز که انسان منزلی دور

باشین توپ ایلیه قولونی چوگان
سنت دور ماکه مرد میدان منزلی دور

گوگدن گل کلام اللهی گور که
اوخویانلار بیلور کان منزلی دور

قاپودان باد سحر اوتمه میش کن
عبرت قیل که سلیمان منزلی دور

قاسم باشلان یارین خاک درینه
هر صباح یارین گذرگاه منزلی دور

سوتنماق یعنی ساکت ایستادن بیحرکت بودن اوتمه میش کن
یعنی حقدر که وقت نگذشته

۲۸ جهان باشدان باشه واردر دردسر دور
گچن بو دردسردن گرچک ار دور

دیدیم چون مصطفی دنیای فانی
بو رمزی فهم ایدن اهل نظر دور
او کوت ویرم نصیحت آلماز انجان
هنوز او منکرون قلبی حجر دور
اگر نوح نبی تک مین یاشا سان
نه حاصل دنیادان آخر سفر دور
وجود ناقصه تیمه قلندر
نفس خرج ایلمه دُرّ و گوهر دور

گرچک یعنی صحیح القول ار بزرک عالی اوکوت پند
نصیحت حجر سنگ نوح پیغمبر که عمر طولانی داشته

٢٩
ارنلر حقیقینه حیران شب و روز آهی بو دور
حقدن اوزگه بیلمم سوجی گناهی بو دور
کیمکه یول قولیام دییر حق دیلسون ابراهیمه
حق دیوانین او باشار و ر شاهلارون شاهی بو دور
یتمیش ایکی دل ایچینده گوراینجه سویلردی
عرش و کرسی یارادان عالمین اللهی بو دور

بیر عاشق دفترین آچموشس رزاقین سترین او خور
کیم که بو سوزی آنلاماز زناهدین گمراهی بو دور
ارنلر اولیالر جمله سی حقدور ناحق دیور
دوغروسین من دییرم خبرین سناهی بو دور
ارنلر بیر یول قویموشس دوست دوغری حقه گیدر
کیم که حقه دوغری گیده گلون دوغری راهی بو دور
قوشچی اوغلی دییر حقی عالم آشکاره گورموشم
بیانون بینایین ویرر گلون که گواهی بو دور

شوج یعنی گناه تقصیر سناهی یعنی درست صحیح

ارنلر اولیالر حق الوینه جاده گلوب دور

٣٠
یارنلر بو یولا شکسته دافتاده گلوب دور
کیمسه کیمسه یه گوج ایلمه شون گل یار اول
یارلیق الوینه عشقله اراده گلوب دور
یوز مین حاجیلر دوه بینوب تحجه وار الار
بیز ایم حاجیلر بمیز حق الوینه پیاده گلوب دور

سَجده گیروب دیواره سَجده قیلانار

دیواره سَجده قیلماق یاده گلوبدور

قوشچی اوغلی بغدادی قویوب مکّیه وارما

مکّه پیرتیندن قوپوب بغداده گلوبدور

تَجَ یعنی مکّه در حقیقت برای اهل حق مکّه حجر است

چون همیشه حضرت سلطان عالم در حجر بگریکان ویگدلان

حاضر است در این کلام حضرت قوشچی اوغلی میفرماید

ابغدادی قویوب مکّیه وارما) چون شاه ابراهیم که در

بغداد ظهور فرموده به مکّه نروید به بغداد بیائید

[۳۱] هواره تیز یاتن سَواریمیز وار

عشقی تحقیق ایله میشوق حق یاریمیز وار

بیزی بیکَس بیلوب قصده گلوللر

مغربدن مشرقه هواریمیز وار

دورت طرفدن اوشتو موزه نقیم شورللر

هر طرفدن گلنه‌لره چاره میزوار

سنیزه آسان گلوز کرپوچ قلعه‌لر

فولاددان پرچیندن حصاریمیز وار

مین سارودن بیزه آچ د ییلّلر

بیزیم بیر تو کنمز انباریمیز وار

بو یوله گلورسَن اوبیلن گل

بی ادب گلنه مسماریمیز وار

نه باکیم وار هزاران منچریدن

که خان احمد کیمین سرداریمیز وار

دوقسان مین کلمه قیلدی محمّد

او توز بینیدن خبریمیز وار

قوشچی اوغلی قورشان حقّه باقی دور

اماندور خواجم گنه کارسَریمیز وار

هوارکشی را بدادخواستن استمدادکردن نقیم شوراخ وراه باریک که در زمین حفر مینمایند نقیم شوراخ راه مخفی بازکردن کسی را تعقیب نمودن ابرم اشتوار محکم پرچین میخ کوبی شده انه باکیم وار هزاران منچریدن در زمان حضرت خان احمد که ایل منچری در روز دوازدهم ماه که نیت بود هجوم آوردند جنگ کردند حضرت خان اختیاران خود فرمودند که ممکن نشد روزه بگیریم آن وقت در پانزدهم ماه روزه گرفتند

ابراهیم صور بیزیم سلطانیمیز دور
ظاهرده باطنده سَردار یمیز دور

یدّی پرده اونون حکمی یریدی
یدّی گوگده موجود اللهیمیز دور

حکم اشارتی اوستومه گلدی
غفلتدن او یادان بیداریمیز دور

جفا چکدوق خوناب یدوق بویولدا
بیزه اولدی دیمیون سیرانیمیز دور

خلایقلر بیزه حقیر باخال لر
دانا محشر گونی دیوانیمیز دور

بیز اقرار اهلیوق انکاریمیز یوخ
حقیقت نفسی گفتاریمیز دور

پادشاهین نطقی شفا دور بیزه
جمدن تکبیر آلون تیماریمیز دور

ارنلر یول ورللر یول آلوللر
قدیم دن قالان ارکانیمیز دور

قوشچی اوغلی مجرّد ها یاندادور
باصفت بی‌نشان او پیریمیز دور

در یک دوره اسم حضرت شاه ابراهیم صوره بود در این کلام حضرت قوشچی اوغلی به آن اشاره میکند و میفرماید که در غفلت بودم حضرت شاه ابراهیم مرا بیدار کرد و نیز میفرماید که ما همیشه پیرهم جامه عوض میکنیم و جهان را سیر میکنیم و آنها که بما با چشم حقارت نگاه می کنند در روز محشر با آنها دیوان خواهد شد تکبیر آلون یعنی کردار بکنید و به جم بیاورید حاجت خود را از جم بگیرید یول ورللر یول آلوللر یعنی صحبت دفتر کلام هیمایل مجرّد در اینجا به حضرت سلطان می فرماید

۳۳
جهان باشدان باشا یار اولاجاقدور
آچیلوبان گل گلستان اولاجاقدور

تاری کرمیلن قیلار لطفینی
هر ده جسم لره جان اولاجاقدور

چهار اقلیمده اولار بیر اولی شاه اش
گوده لر آپاران قان اولاجاقدور

سلطانلار قیرقینی سلطانیه ده
زنجاندا بیر اولی دیوان اولاجاقدور

یدّی گون یدّی گیجه آیت سوره لر
محشر قوپوبان طوفان اولاجاقدور

ارنلر سیقلور گلور بیر یره
بو سوز یالان دیور عیان اولاجاقدور
یتمیش ایکی دن سچیلور گروه ناجی
اولار یچون بیر اولی شأن اولاجاقدور
علی نعره ورار چیخر جهانه
جهان حکمونده فرمان اولاجاقدور
قوشچی اوغلی یون اسیدی یگانه قوللار
اولارون خلعتی باقی جاودان اولاجاقدور

(جهان باشدان باشه یار اولاجاقده دور) اشاره به روز ظهور سلطان عالم است اقلیم یعنی هر شهر یا هر طرف گوده یعنی بجسم گروه ناجی آن اشخاص خواهند بود در هر ادیان باشند و عملشان درست باشد گروه ناجی محسوب می شوند به آنها خلعت جاودان خواهند پوشانند

۳۴

جهان باشدان باشه یار اولاجاقدور
منکر اولان خاروزار اولاجاقدور
بنیا مین شر طینده غماز اولان لار
حیوان صفتت بیر حمار اولاجاقدور

نارضا تیکه جان آزاره سی دور
دانلاکی گون ایرین قان اولاجاقدور
ایوت چیخیبن مشرقده جارلار
مغربده یار اولان خبار اولاجاقدور
پیر دوردن چیخر بیر تک آتلو
جهان توزدان پرغبار اولاجاقدور
حقیقت اهلینه انکار اولانلار
اولارون یرلری نار اولاجاقدور
هر یاردیین یار اولا بیلمز قوشچی اوغلی
شراب لاف ایچن خوار اولاجاقدور

(بنیامین شر طینه غماز اولانلار) یعنی آنهائیکه در دین حقیقت بوده اند و هرچه از احکام حقیقت شنیده عمل نکرده اند یا اعتنا نکرده اند یا بحساب نیاورده اند حمار یعنی الاغ نارضا تیکه یعنی هر کس لقمهٔ کشی را نارضا بخورد در روز حساب لخته خون خواهد شد و از بینی اش خواهد آمد تک آتلو همان ایوت حشار است و ظهور میکند و تشریف آوردن حضرت سلطان عالم را به جهانیان اطلاع میدهد سلطان عالم به او آنقدر استعداد داده که در مغرب صدا خواهد کرد در مشرق آنرا خواهند شنید نار یعنی آتش شراب لاف یعنی مشروبات الکلی

۳۵
حضرت میر بیزیم سردار یمیز دور
عالم لر آئینه سی بیزیم غنجواریمیز دور

امیدلین گلن بو یولا نا امید اولماز
ارنلر شاهی بیزیم پناهیمیز دور

ذوالفقار بلینده دور تختی اوستونده
تحقیق اهلی لری بیزیم میرانیمیز دور

گرچک لر حقیقتی دوغری عو یلرلر
گرچک لرین نطقی کلامو میز دور

بنیا مین شرطینه دوغری گلنلر
بنیامین شرطی ارکانیمیز دور

داووده حکمت گلدی نیستلیکدن
اونون حکمون ویرن سلطانیمیز دور

گنه کار ترابی یارلوقا باشش ویر
یارلوقا باشش ویرن مردانیمیز دور

هرکس با امید به دین حقیقت بیاید هیچ وقت
نا امید نخواهد شد حضرت داود همیشه خود را در
حضور حق در مقام نیستی دانسته

۳۶
ابراهیم صور بیزیم سلطانیمیز دور
ظاهرده باطنده ایمانیمیز دور

عالملر گیدوبن بیزده گیده روق
بیزه اولدی دیمیون سیرانیمیز دور

جمله خلایق آلدی بوچه سین
شاه ابراهیم بیزیم غنجواریمیز دور

یار یولوندا گچدوق کل واردن
یار جمالی بیزیم رضوانیمیز دور

قوشچی اوغلی دوشش ابراهیم درینه
ابراهیم آستانه سی میدانیمیز دور

شرح ابراهیم صور در کلام قبلی گفته شده چون حضرت
قوشچی اوغلی شفای خود را از حضرت شاه ابراهیم گرفته به
آن اشاره میکند که (دوشش ابراهیم درینه) یعنی اگر درد مندی
بدرب حضرت شاه ابراهیم پناه به بره

۳۷
محمدین ایو ییندن بیر جار گلوبدور
امیدوارلره خبار گلوبدور
جارچی چاقوروز هرگان ۴ هرگان
نگر ایوت هشار گلوبدور

سفر بدن مشرفه حکمی یر بیور

پوشیده سی اونون هزار گلوبدور

شهزاده لیق منزلی دور یرمیز

بو یارلیق ایچون در کار گلوبدور

اشارتی دوشدی شیخ جنیده

شرا زور قولوندان سردار گلوبدور

قوشچی اوغلی گناهین عرض ایلر جمه

عیب لراوز توجی ستار گلوبدور

در این کلام ظهور نمودن حضرت شاه ابراهیم را از
خانه سید محمد اشاره میکند جنید که جامه حضرت داود
است بحضورش رسید ستار عیب پوش
هرکان ها هرکان یعنی مژده مژده

۳۸ یارین ارکانی یاردان اوتمه مکدور

الیسندن یارینی ترک ایتمه مکدور

الیسندن یارینی ترک ایدر اولسا

یقین بیل منزلینه یتمه مکدور

کیمین آنچه سی قلب معامله سی پوچ

اونون سنگه سی تسبیح ایتمه مکدور

الیسندن گلدقجان یانخیلوق ایله

اونون درمانی تقصیر ایتمه مکدور

قوشچی اوغلی ایسترسن منزل باشا وار اشان

گوینونده یار سونگوسی گیتمه مکدور

در این کلام چنین میفرماید که اهل حقیقت نباید دین خود را
ترک کند اگر ترک کند بمنزلش نمیرسد یعنی بمقصود
خود نایل نمیشود (دیناری قلب) یعنی دفتر کلامش
صحیح باشد اگر صحیح ننوشته یا اینکه یاد نگرفته بیاموزد
و کلام صحیح یاد بگیرد باید اهل حقیقت محبت را با یکدیگر قطع نکنند

الهی یدیگیم نعمت سنوندور

مشرف یار اتدون امت سنوندور

۳۹ گنه کار بنده یم بخشنده سن سن

کرم کانی سن سن مروت سنوندور

سلاطین لر سنون خشنووه دوزنر
یر و گوگ تیره شور هیبت سنوندور

اوجادا غلاره اگیل دیسن اگیلیر
اگیلیر بخیلر طاقت سنوندور

یر اوزون نه دون ورلوپ جیجکدن
سونجه اشیا ویریلن حکمت سنوندور

اون سکیز مین عالم سنزونده پیدا
یتمیش ایکی دیلده سویله نن طاعت سنوندور

نه یاتوب سن دورای قوشچیبون اوعلی
لالکن سویلنن دولت سنوندور

مشرف یعنی بلند پایه شریف هیبت یعنی شکوه عظمت
جلال (اون سکیز مین عالم) یعنی رازهای هیجده هزار عالم در دست اوست

٤٠ اقرار اهلی بیزیم اقراریمیز دور
یقین و اقرار و اخلاص ایمانیمیزدور

بیز اقرار الیسوق انکاریمیز یوخ
دانلا محشر گونی هوواریمیز دور

تحقیق ایله سیوق یقین بیلوروخ
عزیز خاوندکار غم خواریمیز دور

۱- دیوانهند

بویو لااوار یرستان دوغری لیکیلن
ارنلر سنزلی گلداریمیز دور

گرچک اولانلار ویر سئونلر بره
سلسله با غلبیون حصاریمیز دور

سنده کی گفتار دان کردار ایسترلر
پادشاهین نطقی کرداریمیز دور

پادشاهین نطقی شفا دور بیزه
جمدن تکبیر آلون تیماریمیز دور

پیریم بنیامین رهبریم داود
قلم زن پیر موسی دفترداریمیز دور

قوشچی اوغلی سندن یمیش ایسترلر
هر یمیش ایسته‌سه لردی واریمیز دور

تکبیر آپارماق دعای خیر خواستن یا شفا خواستن برای
بیمار همت خیر خواستن بره یعنی بره بندی میکنند
در جم برای رفع حوادث و بلا و حصار کشیدن

٤١[1] گلین وردله شوم در مانده لیک دور
منیم یا غروم هزار یردن دلیک دور

دیله‌م اولومی بدکار اولوم دور
بقای جاودان هازنده‌لیک دور

٤١

دیلەمَم دَردیمَه یارستیز دَوانی
خستە دِل قالمیوب دَردتوکنوبدُور

کیمکه پیر اَولدی بلّهه زوُر اَولدی
تمامَه نوجَوان طُرفندَه لیک دوُر

اگر یتیمبویسَه اول نوجَوانی
دیلَه روُز پادشاهدان بندَه لیک دوُر

گِجَه کوندوز اَوخورام خواجَم وصَفین
خواجَم وصَفین دیماق گوُینده لیک دوُر

قوُل اوغلی خان اَحمَد قِبلیندَن
کَشلِر نجاتهسی گوندَه لیک دوُر

طُرفندَه یعنی جوان یا تازه کی (گلین دَرله شُوم) منظور از اهل
حقیقت است یعنی بیائیم درد دل که روز بد است

٤٢١
شاه جهان نظر قیلسَه قُولام زاریلَه آهیم وار
یوز توُتوب دَرگاهه وارسام بُرگوُیچیک گناهیم وار
تاپیدُوم سَن خُداوندی دو عالمدَه بیغم اولدُوم
غنیم غمگین دَیوُرم سَن جیلَه دَه پناهُم وار
سلطان کرملو بگیم دوُر عالمی یارَه بخش ایتدی
بیز اُمید ایلییوق بالله خواجَدَن بو طمعوم وار

٤٢

خواجه سیندَن دَونه بیلمز شگّه لی دامقالی قولّار
خانَه دان قوُلیام بالله چندین هزار گواهیم وار
توُشچی اوغلی نا امید اولما امیدوی حقّه باغلا
مینَین بیر قوُله باغُلار خواجَدَه بیلّه رحَم وار

جیلَه یعنی مانند مِثل شگّه لی دامقالی یعنی آنهائیکه سبیل داشته
باشند وَ اِلّا مگر به اهل حقیقت دامقازده اند اگر کسی بخواهد اهل
حقیقت را در هر جا بشناسد از سبیلش می شناسند
طَمعیم وار یعنی چشم داشت دارم یا اِنتظار دارَم

٤٢٣
هر کیمین وَفالی یاری یوخدوُر
اَگَر یوز واریسَه هیچ واری یوخدوُر
روُکش کیمسنه ز حیوان صِفَت گُرز جهاندا
اَونوُن گفتاری وار کِرداری یوخدوُر
طُوطیلن کرکس همنشین اوَلماز
بُلبُلینَن زاغین بازاری یوخدوُر
بیر الدَه ایکی قارپوز توُتماق اوَلماز
کیمین کِه عِشقی وار دوُر عاری یوخدوُر
قوُل اوغلی یارین آزاری یوخدوُر
اگر آزاری واریسَه بیزاری یوخدوُر

رو کش یعنی آنهائیکه دروغ میگویند وبروی مردم می آیند
که من دروغ نمیگویم کرکس مرغی است لاشه خور وجثه
خودش هم بزرگ است ومرده حیوانات را می خورد

۴۲

هر اوزومه باخان دیبیر رنگوون زرده سی وار
دیدیم ای ناشی خلایق گوزوون پرده سی وار
حق جمالین اوگورر آینه سی پاک اولا
قارانقولوق اوناد ورکه گوزگی سینون پاسی وار
حج یولوندا چیقیر و شلار حاجی لار ای قاضی لار
یالقوز بو یولا وارمیون چولی وار باکاسی وار
یارنلر امیدوار دور حقیقت رهزننه
خلایق پایون آلموشلار بو اولوشدا ناسی وار
ای فقه یوز مناجات ایله سن حق درگاهینه
حاجتون قبول دیور چون گوئیلوون وسواسی وار
بیر دریاده مین گمی گورسن عجب دیور
گمی وار گوشه سینده صد هزار دریاسی وار
دیدیلر قوشچی اوغلو نابی کس دورکیمه سی یوخ
نجه بی کس دورکه علی کیمین کسی وار

زرده سی وار یعنی منکران حق وحقیقت توهین می نمایند
درجوابش میفرماید که چشم تو پرده دارد گوزگی یعنی آئینه
چقروشماق یعنی همهمه کردن اولوش یعنی بخش قسمت
فقیه یعنی ملا وسواسش اندیشهٔ بد که در دل گذرد

۴۵ من بیر لیل ستاریدوم منی نهاره چکدیلر
شیلدیلر گوزگومون پاسین ایدین دیداره چکدیلر
باغلادیلار باغلانمادوم شاخلادیلار شاخلانمادوم
قیزمیش استره میش نرکیمین منی قطاره چکدیلر
بیرزمان اخی یاردان آیری دیوانه گزردوم
گیردیم نسیمی دونونا پوستومی پاره چکدیلر
بیر مدتده شیدا اولوب واردوم حلب و شامه بیزاری
اوندادا منصور دوم بغدادده داره چکدیلر
هقیملن من بیریدیم قندیل ایچینده سیریدیم
قالب منه بهانه دور نوریدیم جماره چکدیلر
اوزماندا محمدین همدمی علی یاریدی
بوزماندا من جبله ده هزار پاره چکدیلر

محمّدین گلدیگینی مین ایل قاباق بیلیریدیم
علی ده خود اَللّهو مُوشُش منی علی یاره حکدیلر

اوزمانذان بوزمانه دوندان دونا گلمیشوخ
دیدیلر گل خبار ویرمنی خباره چکدیلر

گور کافرلر عا صیلر آخرمنه نه ایتدیلر
هر قالبه قُوندوم گوشدوم منی حقاره حکدیلر

پادشاهیم اوددوندا صاف گورانی سویله دیم
ایندی بودونا گلَه لی ترکی گفتاره چکدیلر

قوشچی یعقوبون اوغلی یام سیّد ابراهیم قولیام
ارنلرین جانقوشیام من قوقی جاره چکدیلر

ستّار یعنی عیب پوش گوزگی یعنی آئینه آیدین یعنی صاف
بی آلایش اسره ماق مست شدن از کثرت وجد و شوق
آخی یعنی جبرئیل حلب ناحیه ایست در شمال اردن شام
در بین مصر و اسرائیل است قندیل[2] یعنی چراغ آویز که چراغ
را از سقف آویزان میکنند جیله یعنی مثل مانند جانقو
یعنی جان نثار

۱- بعضی دفاتر عذاب نوشته شده
۲- بعضی سنگسم آمده است

گلین[۱] گلین ای یارنلر منه عشر خانه ویردیلر
عقلیمیلن عشقیمی قالبیده جانه ویردیلر

کافرلر امام حسینی ایتدیلر شهید
او سببدن یزید قومون اصلین زیانه ویردیلر

بغداد شهرینی ویردیلر شاه ابراهیمه
مصر شهرینی یوسف کنعانه ویردیلر

آب حیاتدان خضر ایچدی اولمادی می زنده
صبری ایوبه حکمی سلیمانه ویردیلر

نوح زمانوندا دین فساده گتمیشدی
اونوچون نوح قومینی طوفانه ویردیلر

جمله پیغمبرلره میچه ویریلدی
سفره سالماقی خلیل رحمانه ویردیلر

انجیل عیسی یه گلدی تورات موسی یه
زبوری داود خوش الحانه ویردیلر

جمله سی ختم اولدی محمّد ستّا نونده
خاندان وارثی صاحب فرقانه ویردیلر

گوگدن جبرئیل گتوردی او سیب سرخی

اوسیب دن شاه (دورت زادی) مردانه ویردیلر

قوشلار ییغیلوب گلدی هاموسی

سیمرغه قاف داغین بایقوشه ویرانه ویردیلر

قوشچی اوغلی قطره اول عمانه یتیش

هر پرده بیر قطره وار دریای عمانه ویردیلر

میوه یعنی بخش قسمت سیب سرخ اشاره بمعراج
حضرت محمد پیغمبر است که در آسمان نصف سیب
به پیغمبر داده شد و چون بزمین نزول فرمود نصف دیگرش را
حضرت مولا باو نشان داد خاندان وارثی منظور راز
هفتن و هفتوانه و چهل تن و سایر غلامان است فرقان
یعنی قرآن که بحضرت محمد آیه به آیه نازل شد سیمرغ
جامه پاک رمز یار است در یکی از جامه ها

۴۷ گل ای معنا اهلی ار کاندان خبر ویر
وجودونده نه وار اوندان خبر ویر

دریایه گیردون گوهر چوخاردون
صرافونا گوستر اوندان خبر ویر

طوبا آغاجی نون نه دور میوه سی

اونون گل چیچک باروندان خبر ویر

بیر آغاجدور اونون قیرخدور بداغی

اونون هر شاخساروندان خبر ویر

قوشچی اوغلی هدایت یاره یاناش

یاره یاناشدون خاندان خبر ویر

طوبا نام درختی است در بهشت یاناشماق نزدیک شدن
آری کان منظور از دفتر کلام است دریایه گیردون گوهر چوخاردون
یعنی اگر دفتر کلامی بدست تو افتاد صراف یعنی آنهائیکه کاملا
وارد دفتر کلام هستند با آنها نشان بده تا صحیح باشد
بیر آغاجدور اونون قیرخدور بداغی منظور از چلتن است
چون چلتن هم چهل هستند و هم یکتن چنانچه قوشچی اوغلی
در کلام دیگر میفرماید قیرخلرین بیرینه نشتر وردولدی قیرخیندن قان آخدی جاری

۴۸ غافل اولمه خدمتوندن شاه جهان گدارایلر
گیجه گوندوز ذکر یده اول سنه رحمت نظار ایلر

کیمسه دن چکمه اندیشه یوخی وار ایلر واری یوخ
پادشاهین میلی اولسه قیش موسمین بهار ایلر

ارنلر سوکنا سوندا باش و یرنلر چیخارلر میدان باشنه

کیم که بولدا صد قیلن باش و جانین نثار ایلر

وقت و عده نی بیرایلر آیلان گون بیر بیرین توتار

گوتورور پرده نی یوزدن گیجه نی هم نهار ایلر

کیمکه حقه اقرار ایلر ترک ناموس و عار ایلر

انا الحق منصور تک سجده پاینی دار ایلر

کیم کعبه نین ایوین ییخر کیم گوی یوله آزار ایلر

عقینی یوز بیوز گورر خدمتین بی گفتار ایلر

کیم طالبدور پروانه تک جانین اوتا نثار ایلر

دایم مشغله دوشنده پیر در بینه هوار ایلر

بنیاهین شرطیندن آیری میران شوروب گیدن کیمسه

البتّه اونون دیوانین عزیز خاوندکار ایلر

پادشاهدان بویوردوق چیخ چارلا قوشچی نون اوغلی (اولدی)

خواجم گلور کرم اوسته اوزونی آشکار ایلر

سوکنا یعنی جای ساکن شدن (وقت و عده نی بیرایلر)
اشاره بروز ظهور است منصور همان منصور حلاج است

در دیمه ایسترم بو جهدن تیمار ۴۹

شفاسین ایله سون شاه خاوندکار

مشکلده قویماسون داود آقاسیني

یارنلر سجده حقه دوروار حقه یالوار

کرم ئیه سیسن سن مروتون چوخدور

سایروینه شفا ویر شاه خاوندکار

الوز خدمتده اولسون گوزوز یولدا

خدمتوزی ایله سون پاک ارزبار

ارنلر سینه سی حقین ایویدور

یارنلر گویلوزه کتورمیون غبار

ارنلر حقینی جمده گوروب دور

یارنلر سیز اولون حقدن خبردار

نمامه یالوارور خان احمد هوار

سایرویه ایسترم بو جهدن تیمار

داود آقاسی حضرت سلطان عالم است شاعر و پیر فیض بسیار

۵۰ آشنالرین خدا استیندن عالملر احتیاط ایلر

کیم که سر سلامت دور یقین بیل اعتقاد ایلر

قرآن یالان دیور بالله بحق آن کلام الله
محمد دور رسول الله عالمده معجزات ایلر

قرآن یالان دیور حقدور عالملر اونا مشتاقدور
بیندن بیریسی کتاخدور موشی تک تکلمات ایلر

اولار بیزیم دینی بیلمز بو محرابه سجود قلمز
اولار بیزیم یوله گلمز غریب دور احتیاط ایلر

دوروب بتخانیه وار شام وار وب میخانیه گیرسم
شراب ایچوب توحید قیلسم دیلرکه حاجات ایلر

پیر موسیدور قلم یاران منکر اولان یولدان آزار
بنیامین دون[1] بادون گزر عیسی تک صحبات ایلر

قوشچی اوغلی‌یون خدا سیندن یقین بیل اعتقادیندن
لیل ونهار پیشه سی دور باشش یرده مناجات ایلر

آشنالرین خداسی منظور حضرت سلطان عالم است
فرقان وقرآن هر دو یکی است چنانچه اهل حقیقت همه کلا به
قرآن باور میکنند که کتاب اهل شریعت است حضرت موسی
وحضرت عیسی پیغمبران مرسل بودند لیل ونهار یعنی شب وروز

۵۱
حکملی پادشاه چیخر جهانه بیر عدل وداد ایلر
سیلر گوز گورین یاسین ینگی باشدان بیر آباد ایلر

بو بیر سلطان بهادر دور کیمسه یامن چکه بیلمز
مخنشین ادخی باتماز حصاریني فولاد ایلر

تاري گوگدن یره انزا ایستر مؤمنلري گوره
گیرر آدم قالبینه اوزون بنده صفات ایلر

او سلطانون حکموندن هر دو دست قدرتیندن
بیر الین رحمته ویرمیش بیر الین سیاست ایلر

بو بیر کریم پرکرم دور گیچر داغلار گناهلاردان
او رحمت باقی گونونده نیچه قوللار آزاد ایلر

باشلاري اياق آیلر ایاقلاري باشش ایلر
آلور مظلوملاروُن دادین بو دعوانی آباد ایلر

بو بیر مهتر اولار نورسه صالح موجود اولورسه
دوروب قوللارین سالورسه اویوناکرامات ایلر

جهانی حکمونه آلور شطرنجی اویوناسالور
رخون ریحان آلورساتور مات ایلن کیشمات ایلر

خواجم الیندە آساندور اوزاقی یاوق ایلەمک
ساعتی مین ایلە باغلار مین ایلی بیرساعت ایلر

بوبیر سلطانِ عالم دوراچو بدور دینِ اسلامی
رحمت الله اونا اوغورلار زمانەدە یاد ایلر

سویون قوشچی علی اوسویون ایتیرمە اهلِ حق بولون
خواجم گلور کرم اوسته تانیانلاری شاد ایلر

گوزگی یعنی آئینه بهادر یعنی دلیر شجاع یای زه کمان کە از رود
گوسفند درست می نمایند

شطرنج یعنی هرچه هست درد ست
حضرت سلطان عالم است چنانچه حضرت قوشچی اوغلی
در کلام دیگر میفرماید اکیمتنه ایرنز ستروا اویونچی ستنه عشق اولسون

۵۲ گلون سویلیه لیم داستان یارنلر
داستاندان آچولور مستان یارنلر

شرازورخرمنیندن پای آلانلار
آری لردوغری لرراستان یارنلر

سلطان بابوستون بودورمیچه سی
اونا ویرلدی هندوستان یارنلر

سید محمدە ویرلدی رواج
سید بوالوفایه حرفستان یارنلر

سید حبیب شاهین بودورمیچه سی
اونا ویرلدی بکرستان یارنلر

سید شهابدینه ویرلدی حکم
باد و بارانِ جهانستان یارنلر

سید مصطفی نون بو دور میچه سی

اونا ویریلدی خاکستان یارنلر

حضرت میرین میچه سی تخت دور

اونا ویریلدی مصرستان یارنلر

هر یلک دیله ستن یدی لردن دیله

خاک اولوب دربنده یاسلان یارنلر

بنیا میلن بیله قول قویانلار

پیر موسی پیر داود پیرستان یارنلر

قوشچی اوغلی ایچمیش خواجم شربتین

اشریوب منصورک تستان یارنلر

یدی لر به هفتن و هفتوانه هردو از لحاظ تعداد گفته میشود
یاسلانماق بخاک افتادن به آستانه افتادن اشریوب
یعنی از شدت شوق مست شده و نیز در این کلام به میچه
ها ی هفتوانه اشاره میکند

۵۳ بیزه یاردان آیری آواره دیللر
جکریم شرحه شرحه یاره دیللر

نه منیم دردیمه قیللر دوا
نه دردیمی او یاره دیللر

فغان و زاریمی کیمسه ایشیتمز
منه دل خسته بیچاره دیللر

کیمسه نه بیلمز منیم حال و زاریمی
منه دلی اولموش آواره دیللر

اوزاق یول لریمی گتدون یا وفا
دولدور ساقی ویر خماره دیللر

بیر گرز بو یون گوردوم پادشاهم
تا نیانلار یولوندا الکعبه دیللر

قوشچی اوغلی ایسترسن یارا محرم
گنه اوز یارو ندان چاره دیللر

شرحه یعنی پاره گوشت شرحه شرحه یعنی پاره پاره
گرز یعنی دفعه یکبار یا یکمرتبه یانگلماق یعنی منحرف شدن از راه

۵۴ کرم ئیه سی بیزی یوخدان وار ایلر
ییقیلور مشرق و مغرب کیمی که محرم دوریار ایلر

گوگردسین قایه دیبلرین سویوندورغون کهلیک لرین
اواستادین یولک لری جمیع درده تیمار ایلر (کهلیک یعنی کبک)
اوچاردی غاریبان اردک همای یازیلن تلکلک
قراقوش قارچی قایلاچین گوگرچین برج بارایلر
باغچه لرگتورور باری چیچک آچار ایکد ماری
آری اوندان توتار بالی زخمی وارجانه کارایلر
زهی قادر زهی قدرت داننده پرحکمت
قوشچی اوغلونا چوخ منت خواجم هردم نظرایلر

۵۵ ندن ایکی میزه اوچ یار دییللر
آرا موزدا محبت وار دییللر
ستون گویلون بیلیر گویلومده کینی
گویولدن گویوله یول وار دییللر
قره قاشلاروا قربان اولایوم
آلاگوزلروا خمار دییللر
داوا ستیر دردیمه در مان بیلونمز
جمدن تکبیر آپار تیمار دییللر

آری لار دوغری لارون راهی دوربو
بویولدان دوننه مردار دییللر
یولو وا باخا باخا باغروم قان اولدی
یارون گلما قوتا خبار دییللر
زرین یوخ زورین یوخ قوشچی اوغلی
الیندن گلدو قچه یالوار دییللر

ندن ایکیمیزه اوچ یار دییللر یعنی محبت رایک شخص حساب میکنند باید اهل حقیقت بداند که محبت چقدر اهمیت دارد آری هم بمعنای تمیز است و هم کسیکه در راه دوست از همه علایق دنیوی بگذرد باغر یعنی قلب دل باغری قان اولماق بیتابی یا تمام شدن صبر و حوصله تکبیر آپارماق یعنی دعای خیر خواستن یا شفا خواستن برای بیمار در دین حقیقت مردار نیست امانا پاک هست ولی هر کس از دین حقیقت خارج شود بمضمون این کلام و با احکام پیر دلوری مردار است

۵۶ آدم صفی دیللر لقبی پیر آده بنزر
من عشقی یاره گتوردوم خوداوزی نزاده بنزر
دیدیلر خدانون ذات وصفاتی نیچه دور
صفتی آدم صفتی حد و قدی ماده بنزر

دیدیلر خدانی تونموشان یا اوتورموشسن ۵۹ پریدوم خدانی توندوم ابدالآباده بنزر

دیدیم که پیریم علی دور قیر خلر ایچینده ولی دور

ساغ الینده ساغر ساندیم سول الینده باده بنزر

دنیایه سویوق یل اسر ازنلر صحبتین کسر

دنیانون سرد اولدوقوندان آشنالر باده بنزر

دنیانون یوخدور وفاسی خوبلارون چوخدور جفاسی

دنیانون گلوب کیدمشی بوران ایلن باده بنزر

دیدیلر قوشچی اوغلو ناچوخ زمانه عاشقیسن

زمانه اوز زمانه دیور ساعت اوساعته بنزر

آدم صفی منظور از حضرت آدم است که لقب او آدم صفی الله است

ها/د بزبان کردی بمعنی سایه است ابدالآباد یعنی جاویدان

ولی یعنی عهده دار امور ساغر یعنی پیمانه ساناماق شمردن

حساب کردن تصور کردن بوران باد تند با برف وزد

۵۷ یارنلر قولاقا هوشی گلور

گوئیل ذکر ایتماقا هوسی گلور

جکر ذوالفقاری قیر منکری

بودور یارنلرین سولاسی گلور

یار اودور ایتمیه یارون غیبتین

آرادا بیر بیره دعاسی گلور

کیمکه صدقیلن توتار دامنین

اونون فریادینه آقاسی گلور

گلین یوز سور تلیم خاک درینه

بودور قوشچی اوغلینون خواجه سی گلور

هو در حرم که ذکر میکنند و هو میکشند مثل هو حق هو مولا یا صدا کردن

از دل متوسل شدن بحق و با حضور قلب از حق مدد خواستن

۵۸ اوّل حق دیمیشم آخریم حق یار

نتیجه لر ایکی باخدی اولدی انکار

یازدا مردار اولان گرک هیمیدور

گورمه میشم هرگز بازنیه مردار

نامردین نه حدی وار میدانه گیره

میدانه گیرر میندن بیر سردار

گلین ایتمیه لیم لاف یول ایچینده

نتیجه لافی باشوب اورتدی بیر گردار

قوشچي اوغلي دردين عطاره سويله

عطار دردون بيلمجك تز ايلر تيمار

(نيچه لر ايكي باخدي اولدي انكار) يعني هركس بحق با دو رنگي نگاه بكند منكر است گركس پرنده لاشه خور است كه مرده حيوانات را ميخورد (گوره ميشه هرگز بازينه مردار) مقصود از باز حضرت سلطان عالم است كه هركس براستي و بايكرنگي نگاه بكند هرگز مردار نمي شود دروغ گفتن گناه است عطار در اينجا بكسي گويند كه داراي معلومات كامل بد قدر بوده باشد و در بعضي كلام عطار خود حضرت سلطان عالم است

٥٩ يارليق ديدوگون بير اولي كارخانه بنزر

كارخانه ايچينده غافل واربيگانه بنزر

بو بيت سنت ايتدي منيم مغزيمه گيجدي

قيرز جگريم قانيله خم خانيه بنزر

آلتي قمر يوزي گونش بويي الف

آغزي صدف ديشلري دردانه بنزر

شمس و قمر واريدي بيزده واريدوق

آسمان و زمين ايكيسي بيرخانيه بنزر

گوزوم گوردي گويلوم اونون شوقينه قوندي

گويلوم مشعلي مشعل و پروانيه بنزر

بو ملك جهان منه يارلين خوشدور

يارسيز بو جهان جمله سي ويرانيه بنزر

قوشچي اوغليون نطقين توتان جان قولاقندان

هر بير بيتي احمرلو ثانيه بنزر

كارخانه اشاره بدين حقيقت است (كارخانه ايچينده غافل واربيگانيه بنزر) يعني اشمش اهل حقيقت است اما از احكام و آداب و رسوم دين خود ابدا اطلاعي ندارد و در غفلت است گونش يعني مثل آفتاب شفق احمرلو ثانيه يعني هر بيت كلام به زر سرخ رنگ است كه ثاني ندارد

٦٠ يارنلر اولي خاني ايسترلر

يرين گويون هيه سي سلطاني ايسترلر

بين بير دونيلان چيخدي جهانه

بير ديورده گلن دوني ايسترلر

سونجه كه باخارام بارچه فنادور

ابد البا قيدور اوني ايسترلر

بنیامینلن قویوب شرط بنیابت

داووده گوندرن شونی ایسترلر

هرکیمین عکّه سی درست دور قنبر

دیوان ایشینده اونی ایسترلر

شون یعنی شرط ابدالباقی یعنی جاویدان همیشگی شکه یعنی سبیل

٦١ گلون گلون ای یارلر بو داخی هردم گلور

او داخی هردم گلمز وقت اولور بیردم گلور

گویلوز گوزگی کیمین دور باخانا یوز گوسترور

غافلی غفلت آپاروب اویوبدور آقشام گلور

نطقیز درده دوادور یوزیوز نور دور سیزون

هرزمان آدون آپاردیم دادیمه خواجم گلور

رحمت اولور

صحبت اولور آیده بستان یارلن

صحبتی صاف توتون صالح هردم گلور

پیرپیشوادن آیری اوز باشنالارف اتیمیون

اگرظاهر اگر باطن بارچه سیندن کم گلور

یارلیق اولی مرتبه دور یوز توتون حقه ساری

بنده بیر قدم گیدسه تاری مین قدم گلور

قوشچی اوعلی بیرگستاخلیق ایلیوب تقصیرینه فالمیون

سیز جیله ده ارنلردن لطفیله کرم گلور

داهی یعنی زیرک هوشیار داخی یعنی دیگر یوز گوسترور یعنی

رو بروی نشان میدهد گوزگی یعنی آیینه گستاخ یعنی بی پروا

بارچه در این کلام بمعنی بار است

٦٢ ابراهیم نظر بنده بیلین که قوشچی اوغلیدور

گوینده حقیقت بیلین که قوشچی اوغلیدور

باشس آدی بنیامین دور خواجم قاتنده

لقبی دفترلرده بیلین که قوشچی اوغلیدور

هیچ عاشق دفترین رمزینی بیلمدی باشدان

خواجم امریلن دیین بیلین که قوشچی اوغلیدور

یدتی ارخه دون بادون بارچه گوینده

غلام قنبر قول اوعلی بیلین که قوشچی اوغلیدور

شهسوار اوغلي قاسم مزيد اوغلي اميرده
حسن عالي ترابي بيلين كه قوشچي اوغليدور

اوكه ايچدي خواجه سي الينده ن اشردي دردم
نفسيندن درستاچيلان بيلين كه قوشچي اوغليدور

داوود نظر ايلدي عاشق حسن سويلدي
گوينده لر اثباتدي بيلين كه قوشچي اوغليدور

يعني قوشچي اوغلي هميشه در نظر حضرت شاه ابراهيم است
وگوينده حسن جامه هاي حضرت قوشچي اوغلي رابيان ميكند
اشردي از كثرت شوق وشغف نفسيندن درستاچلان
يعني گوينده دفتر كلام حقيقت است

٤٣ يارب منيم نگارمون حالي احوالي نيجه دور
اوزمانه محنتي ماهلن ستالي نيجه دور

من گورنده معموريدي ايكي ياناقي نوريدي
زرد خزان اولماشدي رنگنون آلي نيجه دور

منيم نگارمون يوزي بدر اولوموش آيه بنزر
سينه سينه سنا بجيليدم بدرو هلالي نيجه دور

ديليلر خوشدور عاشقه معشوق صحبتي
قانه قانه اسيديم ليبلرون بالي نيجه دور

ديديلر قوشچي اوغلونا قيلميش نگارين تركين
من بور مزه عجب قالدوم خلقين خيالي نيجه دور

آل يعني متن رنگ اصل رنگ گويند آل قرمزي يعني قرمز خالص
ياناق يعني صورت رخسار بدر يعني شب پانزدهم ماه قمري
كه ماه كاملا مذكور مي شود

٤٤ يارب چون بير اولي شأن گله جاقدور
اولار يچون لطفيله احسان گله جاقدور

تاري اوزكرميندن يارة قبيله لطفيني
مرده چشم لره پينكيدن جان گله جاقدور

دار خما يونس بالقين قارنوندان چيخارسن
آغلار ما يعقوب يوسف كنعان گله جاقدور

زمانه بگينه ديون او تانسون
يروگوگ ثنيه سي بير اولي سلطان گله جاقدور

ياردان آيري دوشه لي كيمسه بيلمدي حاليم
ايندي بيله لي دوست بيزه مهمان گله جاقدور

حقّی حق تانیان هیچ وقت غافل اوتورما

بی شک و بی گمان دیده و گوز دوران گله جا قدور

ایوّب دردین ساننه ویردی ای قوشچی اوغلی

صبر ایله گلن دردوه درمان گله جا قدور

اولی یعنی بزرگ عالی شان یعنی روشن یونس یعقوب و یوسف و ایّوب پیغمبران زمانِ خود بودند که هر یک شرح مفصّلی دارند

۶۵ هر جانه قالان سرسریه اردیمه سونلر

سر ویرمیه نون آدینه سرور دیمه سونلر

بیر یار که اوز یارینون جبرینه قاتلانماسون

اوبی هنره یول اهلی رهبر دیمه سونلر

بیر گویولده خوف الله مهر محمّد اولمیا

بس نه ایچون اونا کافر خیبر دیمه سونلر

بیر قول که اوز آقاسینی تانومیا

شاه قولی دیور آدینه قنبر دیمه سونلر

باشیمی ویرم یولونداشاه قدیمی

ویرمه سنم آدیمه سنید قلندر دیمه سونلر

سرسری یعنی هردم خیال قاتلانماق یعنی تحمّل کردن جبر در اینجا بمعنی جفاکشیدن خیبر آبادی کوچکی بوده بین شهر مدینه و دمشق که سکنه یهودیان بود که حضرت محمّد با آنان جنگ کرد و قلعه مشهور و مستحکمی داشته که با دست مبارک حضرت مولا گشوده شده و مشهور است که حضرت مولا با دست مبارک خود درب قلعه را که بسیار سنگین بوده از جا کند و لشکریان اسلام از روی آن که بمنزله پلی بود گذشتند قنبر جامه حضرت داود است که در زمان مولا اسمش قنبر بود

۶۶ هر کیمه نظر ایلر اوزی اونا مهمان اولور

هر گویولده قوناق اولسه کفر اولمز ایمان اولور

قلم پیر موسی الینده کلام بنیامین دیلینده

داود کیمین دوست یولونداسردن اوتن قربان اولور

بنیامین گلدی خرمانه حقیقتدن ویرور معنا

دردلیلر گلین درمانه دردوزه درمان اولور

کیمکه بیر گویول یاپار حقّین سرینی اوتاپار

یار رستانه مژده آپار پادشاهیم اوزی دیوان اولور

عشق قدیمدور تیز جوشار دنیایه پیش گلدی بشر

قول اوغلی جمیعی بین یاشارینگی باشدان جوان اولور

خرمان در اینجا اشاره به خرمان شاره زور است یا پماق بدست آوردن

۶۷ گلین گلین یارنلر بیر عجایب دیوان اولور
هر کیمسه حالی حالنجه اوز اولوشی عیان اولور

گلون اوزاهدی هر گز اینا نماز آشنا یه (دگوردلر)
سیزده اونا اینانمیون هوا سامان قوان اولور

یارنلر دییر سلطان سحاک خلایق دییر یزدان پاک
جمله عالم آلور مراد او کیمسه که فرمان اولور

شرازوردن خرمانینه جار دورطایفه نون وارینه
شیندیرویدن بالامویه بیر نفسه سیروان اولور

قوشچی اوغلی بیل حالووی دوتوب گیتیب لوای (دوغری / دید)
آل الیوه چوگانووی بیر گون اولی میدان اولور

بیر عجایب دیوان اولور اشاره به ظهور است زاهد یعنی زهد کار
شرازور محلی است که سلطان عالم در یکی از قرای آن بنام برزنجه ظهور
فرمودند خرمن شاره زور باین مناسبت است که حضرت سلطان عالم
با هفتن وهفتوانه وسایر غلامان در آنجا جمع بودند شیندیر کوهی است در
بین مرز ایران وعراق در حوالی پردیور بالامو تپه ایست در دامن زردکوه بابین
کرمانشاه وپردیور سیروان رودی است در کنار پردیور که زایرین از روی پل منحصر بفرد
آن عبور میکردند

۶۸ گلون ای بیزیملن یار اولانلار
حقیقت قولونا اقرار اولانلار

اوتورسون یوز به یوز معامله قیلسون
آرزوسی گویلونده دیدار اولانلار

سنون گیدیگین شمور یلین زر
معنا سینه بیتیر سین سوار اولانلار

شکسیز کمان سیز تانی بولاری
بولاردور جمله دن بهتر اولانلار

داود بنیامین وزیر پیر موسی
بولاردور بیزلره رهبر اولانلار

یار او تا دوشوب یانمیه سیز هرگز
ابراهیم تک یری گلزار اولانلار

دردیمین دوا سینه ایسته گلدیم
درده بیمار ایلر عطار اولانلار

غفلته اویانلار بی نصیب اولدی
نوبت سیزه بیتدی بیدار اولانلار

بداغ گناهین عرض ایلر جمه

بوز مین عیب اورتر سنّارا اوالانلار

سمور جانوری است شبیه روباه اما کوچکتر از آن رنگش سرخ
مایل بسیاهی پوستش باقیمت است که از آن لباس دیا
دستکش و به یقه لباس میگذارند سوار اولانلار یعنی کتانیکه
وارد دفتر کلام حقیقت بوده باشد ابراهیم اشاره به حضرت ابراهیم
خلیل الله است که او را میان آتش انداختند آتش گلستان شد

٧٠ خواجه سر غلامان اوستومه ها ویله بور

ایلمه حق تا بنیانی مخلوقون قاتنده خور

افتاده یم دل شکسته یم سن سن رب العالمین

عاشق بیچاره نون رحم ایله سن حالینی سور

بونجه گلدی کیتدی بارچه بیلدی دایه سن

اولمادی من جیله ده هیچ عاشق طالع شور

ظلم ایلن منی آیور دیلر گل اوزلی یاریمدن

نا عادل بگ لر زمانونده منه زور اولدی زور

الهی سن یازانی قوتیجی اوغلی نوز ابیلر

سن کریم سن سن رحیم سن زیرینی خیرینه بور

خواجه سر غلامان اشاره بحضرت سلطان عالم است ها ویله بور
خور یعنی خوار ذلیل سورماق پرسش سئوال کردن
مونجه در اینجا بمعنی بسیار است دایه یعنی احتیاج مراد یعنی مقصود
جیله یعنی جمله ده طالع بخت ستاره یورماق یعنی تعبیر کردن

٧١ گو یول ویر دوق ارنلره وار اوغرونی گوردیلر

اوغری گوردون بوینون ایپله کتور جمه ویردیلر

خواجم یاغدورور قدرت دریاسیندن رحمت یاغوشین

درلی نباتات بیتیرور اولی گورجک دردیلر

اوسرانون بیر کرپیچی دوشر عیب اولسه دیور

ار الینده آسان اولور استاد کتور هور دیلر

دیدار طلب ایدنلره غفلت حرام اولدی حرام

بیر ذره قولوق ایله سنون اولسون ذره دیدیلر

یونس کلام ناطقین تفسیرین ایله عارفه

دورت کتاب بیر معناده حرفاین زیر زبر دیلر

یعنی اگر از اهل حقیقت دزدی دیدید بگردنش طناب بزنید به جمه بیاورید کلام ناطق قرآن است

٧٢ خوفیم وار قورخارام سندن ای مکار

خواجم فضل ئیه سی بنده گنه کار

بیر رحم ایله گیلن بنده یازیقدور

کرم ایله گیلن دمیدور بهتار

سنیم خواجمین ایکی آلی وار

بیر آلی رحمت دور بیری ستمکار

آباد ان ایله مک گلور الیندن

خرابه ایلمه معبود مکّار

یعقوب یوسف ایچون چوخ ایلدی زار

ایّوبون دردینه سن اولدون عطّار

قیرخ گون یونسی ویردون دریایه

حق ایتدی بالوقی اونا پرستار

رحمت قاپوسون آچ یوزوموزه

بیز ییلن ایله بیر اولی کردار

مین بیر آدوین شرحین اوخورام

یارنلر سیر دور حق خاوندگار

یارستان امیدی سن سن عزیزم

بیزه پناه ایله پردهٔ ستّار

ارنلر حق اوسته قوردی دیوانی

یالان دانوشانا قالمادی مقدار

بو کرم دیورمی قوشچی نون اوغلی

ابراهیمی یانار اوتوندان ساخلار

مکّار در این کلام بمعنی امتحان کننده است نه مکّار بشر مثلاً
جریان حضرت ایّوب یا یونس و امثال اینها فضل ثنیه سیی
اشاره بحضرت سلطان عالم است خواجمون ایکی آلی وار
یعنی به آن اشخاصیکه پشنند خود شش هست با و ترحم میکند و با آن
اشخاصیکه منکر و موذی هستند با آنها ستم میکند ستّار
یعنی عیب پوش قضیه حضرت یعقوب و یوسف و ایّوب و یونس
و حضرت ابراهیم خلیل الله شرح مفصلی دارد

۷۳ ارنلر طورینه باز گلوب دور

بازی باز ایلیین همراز گلوب دور

ارنلر جمالی بنزر بیر گله

بلبلر آغلا شور گل آز گلوب دور

یوسف صیّاد کیمی صیّاد اولاگور

صیّادون طورینه شهباز گلوب دور

حقیقت مذهبی بولون وارانان

کردار ایسترلردیل آرزکلوب دور

تونچی اوعلی وکانون خوشی معمور اولموش

شکر الحمد الله ساز گلوب دور

ارنلر طوریقه بازکلوب دور اشاره بحضرت سلطان عالم است

که درجامه باز تشریف آوردند یوسف صیاد نام صیاد است

۷۶ ارنلر قوللنه هی شاد اولانلار

وارو بن بودینه امیدوار اولانلار

ارنلر دمینه گلدی هوش اولدی

خراسان صحرا اسینده باج آلانلار

خاندان ایوینی کعبه بیلوبدور

ازلدن بو یوله یکرنک اولانلار

خاندان ایویندن بی نصیب اولموش

دونوبن بو یولدان مردار اولانلار

خاندان ایویدور یارون پناهی

اونون قدرتیندن آزاد اولانلار

بی شک وبی گمان آلدی پائینی

خاندانه دوغری خدمت قیلانلار

گرنه کار دور بوگوینده حسن

امیدوار اولارسردار اولانلار

ارنلر یعنی هفتن وهفتوانه وچلتن وسایر غلامان است

خراسان صحرا اسینده باج آلانلار خاندان عبارت است

خانه همان در است روز ازلی که جامه حضرت سلطان پیر بنیامین است

ه در هم خود حضرت خاوندکار است ودرجای دیگر خاندان

به یازده خاندان اطلاق می شود که خادم در دعا کرم خاندان

میگوید واجب است باید گفته شود

۷۵ گلین یالواره لیم یاره یارنلر

بی دوا درد یمه درمان یارنلر

هرنه که کردار ویرسن بو یولدا

بنیامین شرطینده قایم اولانلر

حقیقت دینیندن نا امید اولان

دونوبن بو یولدان گمراه اولانلر

ارنلر سجده سی یارون جمالی
حقیقت دینینه آشنا اولانلر
خلایق طعنه سی سیغمز بیزلره
خاندان ایوینه غلام اولانلر
باش و جانون ویریار تولوندا
هرنه احوالیندور کردار اولانلر
گنه کاردور قدیمدن بو گوینده حسن
نارین ایچینده گلزار اولانلر

گلون یالواره لیم یاره مقصود از یار حضرت سلطان عالم است
هرکس از دین حقیقت ناامید شود گمراه می شود و مردار است
خلایق هرقدر بما طعنه بزنند تأثیر نمی کند چون ما غلام خاندانیم
و به خاندان در کلام ۷۴ اشاره شد اهرنه احوالیندور کردار اولانلر
یعنی در حقیقت زور نیست هرکس بقدر استطاعت خود باید کردار نماید

۷۶
شاه معلوم اولسون که علم غالیمدور
مشرف یاراتدون جم بیریمدور
سلطان شهاک دییر منم جم ایچینده
ارنلر سینه نفسی منیم سیریمدور

ارنلر نفسی وار قولا قیمده
دریمدور گوهریمدور هم زریمدور
حقیقت نفسین شاچدون جهانه
تیریمدور کمانیمدور هم شمشیریمدور
دونمم دونه سی دییرم یاران
شاه ابراهیم منیم پیریمدور
کیم اولا پیرینه حق دیمییه
پیریمدور عزیزیمدور سروریمدور
من ایسترم حقی پنهان قلایم
عقلی فاش ایلین سؤیلر دلیمدور
سؤیلرم پیرو پیشوا قاتنده
کلام قدیم چون تفسیریمدور
عشقیم دییر آتش مندن اولوبدور
گوزلریم دییر باران منیم سیلیمدور
ابراهیم ملیتیم هم ابن آدم
محمد حبیبیم علی ولیمدور

نه‌ غمگین اولورسان قوشچی اوغلی

عالم لرئیسی منیم میر بمدور

شاه معلوم اولسون مقصود اهل حقیقت است که مشرف و عزیز است که مکانش در جم است و حضرت سلطان عالم همیشه در جم یگر نگان و یقین آوران حاضر و ناظر است و در این کلام هم حضرت قوشچی اوغلی میفرماید که حضرت شاه ابراهیم پیر منست

۷۷
بوگون شاه ساریدن مرور اگلنور

دوستومون دریندن عبور اگلنور

من خو بو دردیلن ایوب صفاتم

یاردییر آغر وشدان صبور اگلنور

بیزی کهنه دونلی سویلر خلایق

یارین کهنه دونی بیزه شمور اگلنور

بیر قولونا اولا خواجم نظری

اونون صحبتیندن حضور اگلنور

قوشچی اوغلی اونور علی مدحینی

توتانا توحید تقسور اگلنور

ساری یعنی طرف خو یعنی خوب ایوب هر وردی و بلائی از طرف حق نازل شد صبر کرد آغری درد رنج صبور یعنی صبر کننده شمور در کلام قبل شرحش گفته شد تقسور یعنی تقصیر

۷۸
اوستووه پادشاه گلور دور بیری جار ایله دگر

ایشیدون اولی گرچک جملیه خبار ایله دگر

من استاددن نصیحت بیله تعلیم آلموشم

نه یاره یامان ساغین نه یالان گفتار ایله دگر

بویوله گلورسن بویولون ساهی بو دور

خدمتون اد بیلن توت بیری کردار ایله دگر

گرچک عاشقی سن باخما گیل ساق و سولا

نه گویلووه غم گتور نه ذره غبار ایله دگر

قول اوغلی ایسترسن یوخسیگن وار اولاسان

کس باشون سال آیاقه تا یوخی وار ایله دگر

استووه پادشاه گلور یعنی حضرت سلطان عالم به نزدش می آید گرچک یعنی راستگو صحیح القول ساغماق تصور کردن کس باشووی یعنی سرت را به پائین بینداز

سنه مشتاقم ای دلبر بوی سرو گل یوزی نور

بو فرقتدن یانار باغریم توکرشول گوزلریم یاغمور

تعال الله نصیب ایتسه بو دورت نعمتی بیباخ یارلین بیله

بیری حنطه بیری غنم بیری عسل بیری انگور

نصیب ایتسه بو دورت سازی چالایم یارلین بیله

بیری نی دور بیری چنگ بیری قانون بیری طنبور

نصیب ایتسه بو دورت اعلا قماشی یارلین گییک

بیری اطلس بیری کیمخا بیری زربفت بیری محمور

جنیبدان دورت کتاب اندی بو دوردی ها بودور بیزده

بیری انجیل بیری تورات بیری قرآن بیری زبور

جهاندا بودورت کیمسه بلی خیلی هنر قیلدی

بیری ترک بیری یحیی بیری نسیم بیری منصور

جهاندا بودورت داغین گوریجه بلی دورآدی

بیری قاف بیری انقاف بیری عرفات بیری طور

گل ای ساقی بو دورت شیئی گوتور گل مجلس یاره

بیری عود بیری عنبر بیری مشک و بیری کافور

ارنلر بو دورت ایشدن مرتبه بیلدی ای قوشچی اوغلی

بیری ادب بیری قولوق بیری خدمت بیری صبور

سنه مشتاقم منظور حضرت سلطان عالم است بو فرقتدن یعنی
از فراق تو دلم آتش کشید یاغمور یعنی باران تگرگ غنم گوسفند
کیمخا لباس چرمی است که از پوست حیوانات درست می کنند
مانند خز زربفت یعنی پارچه زردار محمور یعنی مخمل چنگ اسم
سازی است قانون سازی است شبیه سنتور طنبور سازی
است که اهل حقیقت با نواختن آن ذکر میکنند و اکثر اوقات
در حرم با آن کلام میگویند جنیبدن دورت کتاب اندی
منظور این است که ما به چهار کتاب آسمانی اعتقاد داریم جهاندا
دورت کیمسه حیدر حضرت مولای متقیان است ایوب
نسیمی و منصور هر یک شرح مفصلی دارند قاف نام کوهی است
عرفات هم نام کوهی است در حومه مکه طور نام کوهی است
در صحرای سینا عود شاخه درختی است که در هند میروید و
آنرا میسوزانند بوی خوبی دارد عنبر ماده ایست که از روده ماهی و
مشک از ناف آهو کافور هم از درختی در چین و ژاپن میروید و بوی خوبی دارند

۱- بهباره

۸۰ چونکه حقدن بو نور ذوق اولدی آیاردیلار آدلر

اوّلین بنیا یین قویدی دنیایه بنیادلر

عاشق اولدی معشوق اولدی هامی سویدی دوستی نی

حق تعالی دوستی ایچون ایله دی خدماتلر

نقشینی نژادینی پیر موسی چکدی بیر قلم

گلمه سیز باراینه عید اولدی دعوالر

بو حکمته بو قدرته اینانمیان کافر اولدی

کافرین قتلی واجب دور گتورون جلّادلر

دشمنی معروف یاراتدی دوستی لاغر شکار

حق دور ناحق ایلمز آسمانه چاتلر

جنتی ارزان قیلدی یارینه او پادشاه

دوستونون اگنینه سالدی خلّه دن خلعتلر

قوچی اوغلی عاشقدور جور ایده لر جاننه

[illegible] جانه یتدوق مونجه احتیاطلر

آیاردیلار آدلر اشاره است به آیه ۲۹ قران (علّم الآدم اسماء کلّها)
یعنی نام همه چیزرا به آدم آموخت گلمه سیز باراینه عید اولور
دعوالر اشاره است به روزه زمان خان احمد که در دوازدهم

ماه روزه بودند ایل منجری به آنها هجوم آوردند ممکن نشد روزه
بگیرند سه روز جنگ طول کشید از پانزدهم ماه روزه
گرفتند آنهائیکه در اطراف بودند از جنگ اطلاع نداشتند
روزه گرفته بودند و در هیجده هم ماه بحضور حضرت خان احمد برای
برای تبریک عید تهنیت آمده بودند دعوات یعنی روزه دار
شدن حلّه دن یعنی حریر دیبا

۸۱ بوگون قوشلار ایچینده باز کیم دور

بیلورسن دوغری سویله باز کیم دور

بودل بازی دگیل بازی دل دور

بازی باز ایلیین شهباز کیم دور

حقیقی قویوب دوتما مجازی

حقیقت وار کن مجاز کیم دور

عاشق اولان معشوقی قاتنده

بارچه درلو حکومت باز کیم دور

هم سویله دنم هم سویلدرن

حق صوتیندن خوش آواز کیم دور

حقی حق بیلور حقیلن اول بیله

حقیّن حق بیلمیین کجباز کیم دور

خواجم کرم ایتدی ای قوشچی اوغلی
از این بهتر سخن پرداز کیم دور

دلبازی یعنی دلباخته کی مجاز یعنی غیر حقیقی در اینجا بارچه دُرلو حکومت
باز کیمدور یعنی آنکه با کمال قدرت حکومت میکند کیت سخن پرداز
یعنی سخن گو هم سویلهدنم هم سویلدرن یعنی هم گوینده و هم سخن در آورنده هستم

۸۲
ارنلرین منزلی دوریلن دراز اولور
یول یاروسونداقالور هر کیم که غماز اولور
یالانچونون سینه سی درین نهره بنزه نر
سویی بولانلیق آخار آخری دایاز اولور
اوچ بو فقیر خانه ده ادب یاخشیدور یاخشی
بی ادبین منزلی ایکی اوچ دیور آز اولور
قرانقوده گلنلری ارنلر گورر اولاری
ارنلرین گوزگوسی آچوقدور ایاز اولور
قوشچی اوغلی حقی تحقیق ایله بیر ایله
ایکی گو یول بیر اولسه حق گلور نیاز اولور

غماز یعنی نافهم ایاز یعنی هوای صاف و آسمان صاف که ابر
نباشد نهر یعنی آنهائیکه دروغ گو هستند یکروز می شود که دروغشان فاش میشود

حقیقت را کتمان کردن

قرانقوده گلنلری یعنی آنهائیکه براه تاریک میروند یعنی به عقب کارهای
ناشایسته می روند ارنلر آنها را می بینند

۸۳
اولار بیر بمیلن یار دگیل لر
یار او کیمسنه دور که اغیار دگیل لر
قره سین اوخوموش قره دن خبر و بردیلر
بیز که آغین اوخوموشوخ بس نچون اقرار دگیل لر
سجده واروب دیواره سجده قلالر
بیز که تحقیق ایله میشوخ ارنلر دیوار دگیل لر
ارنلر دوستاق دگیلمی گیل اچینده
اولار آزاد دور گرفتار دگیل لر
هر یارم دیه یه لی یار سانماانی قوشچی اوغلی
اولار سن دیین سردن خبردار دگیل لر

اغیار یعنی بیگانه قره سین اوخوموش یعنی اهل شریعت قران را
باز میکنند از روی آن میخوانند بیز آغین اوخوموشوق یعنی ما کلام را
از بر میخوانیم ارنلر دوستاق دگیلمی گیل اچینده گیل یعنی وجود اشاره
به دوان بدون است یعنی میروند دوباره می آیند هر یارم دیه نی
یعنی هر اهل حقیقت را نمی توان اهل حقیقت حساب کرد

۸۴ یارین حقیقتن حق بیلن گویلی گونش جان بیلور
تجلّی ایلیین منظهری عالمده راستان بیلور

قول اولانلار خواجه‌یه قولوق ایلر شرطیلن
وحدت میینوندن ذوقون ایچوبن هستان بیلور

ازلدن یار یاریلن کرداری وار دور صدقیلن
خواجه‌مین حق کلامین اوبده بستان بیلور

یار قدرینی نه بیلسین هر بی بصر ای حسن
یارین قدرین بیلورسه گنه یارستان بیلور

یار قدرینی بیلمیین عمری گیچر بیهوده
جسمی مرده اولانون قدرین گورستان بیلور

تجلّی یعنی جلوه گر شدن مظهر یعنی جای ظهور وحدت میینوندن
یعنی وقتیکه اهل حقیقت با همدیگر اتحاد و یکانگی داشته باشند
صحبت کند از آن صحبت هستی می شوند بی بصر یعنی نابینا

۸۵ غم یمه خسته دل عاشق دردوه چاروں گلور
نیچه هجران الیندن ناله و زارون گلور
رحمتی توت قهرینه جبرینه قاتلانا گور
هجرانون پیشروا ایله رحمت وارون گلور

هانسی باغون سبزی شن تازه تو بالارسنی
نوجوان و نوبهارستان او نچون باروں گلور

دردیلر یاردان آیری نیجه گیچدی احوالون
هر زمان مغرب دیاریندن جاروں گلور

نه داشارستان نه جوشارستان الیقوشچی اوغلی
چون وطن بغداد اولدی نچون عاروں گلور

قاتلاشماق یعنی تحمّل کردن تاب آوردن داشماق یعنی از حال طبیعی
خارج شدن جوشماق یعنی قینه‌ماق بخشم درآمدن

۸۶ گلون گلون ای یارنلر بیر عجایب دوران اولور
گوتورولور بو کارخانه خواجم اوزی دیوان اولور
بیز بیرنسته بیلمروخ گرچک لردن ایشید میشوخ
آهسته آهسته دوستت خبری آشنالره بیان اولور

گلون گلون ای یاران خوش بودور مونداگیزلین گنج
گوتورون بو گیزلین گنجدن بهاسی چوخ گران اولور
گوتورمویین بو گوهردن گیمسه بیلمز قدرینی
بو گون کی گون گوتورمویین دانلاکی گون پشیمان اولور

کیمکه بنه بو دولته دوست یولوندا سردن اوته
آلیني ویره خدمته هر نه دیسه قربان اولور

هوارازلر پیربنه اولار ایرمیش حق سیربنه
اولاره اینانمیان چولده گزن حیوان اولور

جانم قربان اویارلره حقي تحقیق ایتمیش اولار
گله بغداد خبري گیزلین ایشلر عیان اولور

بیرکیشي که پیر اولا آتموش اولا اوتون عمري
ایچر خواجم شرستیندن ینگي باشدان جوان اولور

بیرکیشي که یولسیزوارا باشین بدندن آیورور
باشلار توپ کیمین توکولور بیرقدرت میدان اولور

شارزورین خرمانینه جاردور طایفه نین وارینه
شیندیرویدن بالامویه اوستي ینگي سیروان اولور

قوشچي اوغلي قولوق ایده گورشاه ابراهیمه
بوگون کي گون قول (اولان) داملاکي گون سلطان اولور

دیوان یعني عدالت خانه پروردگار تستی یعني چیزي گرچک راستگو
موندا یعني در اینجا اوتماق یعني گذشتن هوار یعني کسی را بداد خواستن

ایرمیش یعني دانستن وارد بودن شاره زور ناحیه ایست در بخش
حلبچه شهرستان سلیمانیه در استان کرکوک کشور عراق
که حضرت سلطان عالم در قریه بنام برزنجه که یکی از قرا شاره زور
است ظهور فرمودند و خرمن شاره زور است که خود حضرت
و هفتن و هفتوانه و چلتن و سایر غلامان در آنجا جمع بودند
شیندروي کوهی است مابین مرز ایران و عراق بالامو
نام تپه ایست در دامن زردکوه مابین کرمانشاه و پیردیور سیروان
نام رودی است در کنار پیردیور که زایرین از روي پل آن عبور میکردند ۱۵۰

۸۷ بلالر بوطه سي دور اولیالر
آتالار او لاره تیر و بلالر

عجب دنیاده گیلمي بوکه اوندان
توکنمز بیرزمان جور و جفالر

سفیل قالموش غمي دست فلکدن
هزاران درویش و پیر و گدالر

هزاران درد و محنت چک ملیونجاق
بیلونمز و عدت و ذوق و صفالر

قلندر بجز فرقت حددن آشدي
مگر رفع ایلیه اوني دعالر

بوته یعنی نوعی ظرف کوچک است که از گل بخصوص درست میکنند
که در مقابل آتش مقاومت دارد و در آن طلا و نقره را ذوب مینمایند
توگنماق یعنی تمام شدن شغیل یعنی عاجز میر یا امیر یعنی بزرگ شرور

٨٨ غنی سن پادشاهیم عالمده بهتر
بلی رحمت آلین ساخلاما گوندر
منیم خواجه‌مین ایلکی آلی وار
بیر آلی رحمت دور بیری ستمکار
رحمت قاپوسون آچ یوز و موزه
بیز بیمیلن ایله بیر اولی کردار
ایسترسن بیزیمی موندا اگلماقا
او گوموزه دوشوب رهبر اول آپار
جمله چول لری تیکان توبارسه
تیکانون آروت گل بیزی آپار
یارین گلدیگی گونلره بنزر
زمستان کیچوب گله نوبهار
اون سکیز مین عالم حکمونده فرمان
خاوندکارین آلینده دور کار

گلستون بیز بیمیلن معامله قیلسون
هر کیمه گرگ دور در یلن گوهر
یار ایتمیشدی مین ایل پیشیندن
شاه ابراهیم ایچون مرکب رهوار
سید محمدده حقین نوری دور
علی دور ذوالفقار بلینده درکار
گل ای قوشچی او علی غلام اولاگور
خواجم فضل ایله سنی بنده کنه کار

غنی سن پادشاهیم یعنی کان سخاوت و کرم هستی منیم خواجه‌مین
ایلکی الی وار یعنی هر کس را دوست دارد یا ترحم میکند و هر کس
بدکار است به او رحم نمی کند او گوموزه یعنی به پیش ما رهوار یعنی تندرو

٨٩ بو گون ظهور وعده سیدور گیرلین سترلر بیان اولور
گوزدن غایب مخلوقاتلار گلور گوزه عیان اولور
اولار بیله حقدن فرمان بیر بیرینه دگر دوران
ظاهر اولور محشر عیان باخان گوزلر حیران اولور
چهار گوشه‌دن گلور آواز اولور زمانه انقراض
هموار اولور داغ و دشلار آبادان لار ویران اولور

ربع مسکون دیاریندن هرنه سلطان سلاطین وار

گیتیلر قهرمان لباسی مخوف عرصه میدان اولور

هجوم ایلر هر طرفدن بیر براوسته حکم انلار

براوزونده سیلر کیمی آخان قرمزی قان اولور

تیر اندازلار آتالار تیر ورالار تقدیر اولانی

چوخ کیمسه لرین قالبی قهر او خونشان اولور

قوشچی اوغلی بو میدان مخوف چوخ هراسلو میدان دور

بو میدانی گورن لشکر خوف ایدوب هراسان اولور

گیزلین سرلر احکام دین حقیقت است آنموقع که حضرت سلطان عالم ظهور کردند همه ازوا سرارررا بیان خواهند کرد مابقی کلام آشکار است

٩٠ ازل قدرتیندن جبار گلوب دور

بو عشق او نیلان سردار گلوب دور

یلیخیب یا پان اوزی استاد عالم

جمیع سرکارلارا معمار گلوب دور

گورر بنده سیتون آچماز عیبون

زهی لطف ئیه سی ستار گلوب دور

خارجی یولا گلمز یقین بیل

نه چاره منکره انکار گلوب دور

قلندر غم یمه مروان الیندن

سنه شاه جهان غمخوار گلوبدور

جبار یعنی مسلط قاهر بسته راگشاینده گشاده رابندکرده یایماق در نشت کردن زهی یعنی خوشاآفرین در مقام نخستین گویند ستار یعنی عیب پوش مروان ابن حکم پسر ابوالحکم عموی پیغمبر بود بمناسبت اینکه بادی سخنره جوئیهای بسیار نمود وهمه چیز راانکار کرد ابوجهل نامیده شد

٩١ یوزون خورشید انور دور جمالین بدر ماهیم دور

منم بو شمعه پروانه گوگده کی دود آهیم دور

من بو شمعدن او سانمام اوزگه دلبره دایانمام

صد باره گر اولم دونمم جم تنیم گواهیم دور

جمده ارنلر گورور نور دعای تکبیر چالونور

درد لره درمان بیلونور دا اودر هبر گواهیم دور

پیر موسی الینده دفتر یار یادگار ویرویدور سر

بنیامین ده دور شرط یدی لرده گواهیم دور

رمز یار کردار گتورور یارین مرادی وریلور

قول ولی دادخواه اولور خاوندکار گواهیم دور

یوزدن خورشید انور دور مقصود از حضرت سلطان عالم است
بدر ماه شب پانزده که ماه مدوّر می شود آن را بدر گویند مقصود از
شمع هم حضرت سلطان عالم است قول اوغلی خود را پروانه حساب میکنا

۹۲ یارنلر گلوکن کلام و دفتر منده دور
گوزوزی آچون کانِ گوهر منده دور

قول طاش سیجه سی اوچ گون اورو جدور
اویدی گیجه خدمتدور خدمت منده دور

بینا مینه حکم اولدی او خدمت بخش ایتدی
داود تکبیر چالدی شرطِ حقیقت منده دور

هویره لی دستمالی سیز گتوروُن
سیز کردار ایلیوُن جورِ حقیقت منده دور

قوشچی اوغلی جار لا طالب اِشیدشون
مغربدن مشرقه ارکانِ حقیقت منده دور

در این کلام حضرت قوشچی اوغلی دعوت می نماید که بیایید
دفتر کلام که در منزله دُرّ و گوهر است در نزد من است شرح
یدی گیجه خدمت در دوره حضرت سلطانِ عالم داده شده

۹۳ یارنلر بو شهرین اهلی بیز بیمیلن یار دیولَر
ارنلر بیزه یار دیلر اولار اغیار دیوللَر

خبر ویردیلر فقیه خبر آلا قاریدن
بیزکه آقون اوخو موشوخ نچون اقرار دیوللَر

زاهدلر ها موسی دیواره سجده قیلالَر
بیزکه تحقیق ایله میشوخ ارنلر دیوار دیوللَر

ارنلری کل ایچینده گرفتار بیلولَلَر
اولار آزاد گلوب گیدر گرفتار دیوللَر

هر یارم دینه فی یار ستا نمای قوشچی اوغلی
اولار ستن دینین سیردن خبردار دیوللَر

اغیار یعنی بیگانه فقیه یعنی ملّا قاری یعنی قرآن خوان آق
و قرا در تفسیر کلام ۸۲ شرح داده شده

۹۴ گور بو اغیار لر بیز بیمیلن نیلر
شام و سحر یارین غیبتین ایلر

نه قورخار نه او تا نور خدا اِشیدن
نه نصوح کیمی بیر توبه ایلر

جفا چکدیم خوناب ایتدوم بو یولدا

یقین بیل دوست بیزه گذار ایلر

ابراهیم پادشاه گلدی اوگومه

جمیع مشکل لری ابراهیم حل ایلر

قوشچی اوغلونا دیدیلر نیه اون کیمدور

دیدی نیشیم او کیمسنه دور یوخی وار ایلر

این کلام تفسیر ندارد همگی واضح است

۹۵ وجودون شهرینه گیردیم نه عجب سرخانه دور

سویله دن حق اوزو دور بالله زبانوم بهانه دور

اوستبدن گویلوم عشقیچون اولدی شیدا

سودنلر سویلیون بی عقل دیوانه دور

اون سکّیز مین عالمی گردش ایلرم

عالم صدف اولسا ابراهیم دردانه دور

شیخ المشایخ جان تک دیسیم چاقورم

حق بیلور حق علی احد و یگانه دور

بوز ماندا غفلته اویما قوشچی تون اوغلی

ثمین بیر وعده قویوب اویمه اویانه دور

وجودین شهری یعنی در اندرون وجود خیلی اسرار هست عالم را فقد
حساب می کند و حضرت شاه ابراهیم را از حساب می کند ثمین
وعده قویوب یعنی آنچه حضرت سلطان وعده داده غافل مشو

۹۶ یار یاره بدخواه زمان اولاجاقدور

ظهوره یاخون ایل لری یامان اولاجاقدور

دوستیله دشمن معلوم اولماز اوندا

یالانچی زاهدلر بدگمان اولاجاقدور

حیا و حرمت گیدر قالماز آراده

خلقین بیزه دیدیکی بهتان اولاجاقدور

کین و کدورت دجّال توتار جهانی

دوغریله یالان عیان اولاجاقدور

انصاف و مروّت گیدر دنیادن

ترازو قوردولوب میزان اولاجاقدور

شکدار اولانلر حقّه ایریشمز

اولار اقرار دیماق عنوان اولاجاقدور

دنیا قاریشور شرقیدن غربه

قانلر کوه و صحراده روان اولاجاقدور

یدّی گون یدّی گیجه ظلمات اولور
قوشون بیر بیرین قیرماقا امکان اولاجاقدور

دریانون یوزون کشتیلر توتار
قیامت اوگون طغیان اولاجاقدور

بیر آغور لشگر گلور چین طرفیندن
قوشون بیر بیرینه دگر فغان اولاجاقدور

یدّی پادشاه قیرخ پرده وورار اردو
لشگر یقلوب اوگون بیرسان اولاجاقدور

باشلار توکولوب جسدلر قالور پرده
گنه کار اولانلار گریان اولاجاقدور

مکّه و مدینه اولار منزل گاه
قتل و غارت و تالان اولاجاقدور

طبل گیران وورولور یدّی اقلیمدن
کمک روس و ترکه ایران اولاجاقدور

بخل و عداوت تمام توتار جهانی
قارا ایل آشوب طوفان اولاجاقدور

رزق تاپولماز کفر توتار دنیانی
مخلوقون خوراکی حیوان اولاجاقدور

قیرخ گون قیرخ گیجه چشمه‌لر قورور
جمله خلایق عطشان اولاجاقدور

چادر چادردن بیر بیر گیجه‌لر
پادشاه نشین زنجان اولاجاقدور

یروگوک تیتره‌شور عقل اولور ضایع
دشت خراسان آل قان اولاجاقدور

عرصه تنگ اولور اهل ایرانه
هم او وقت خرابه کرمان اولاجاقدور

بش گون بش گیجه قیلیج وورولور
گوگدن اوت یاغار افشان اولاجاقدور

هیچ دین اهلی اوز یولوندا دورماز
حق طرفیندن بیر اولی فرمان اولاجاقدور

یدّی سوره او وقت چیخر ظهوره
اولار امنزل اوجان اولاجاقدور

توپ و تفنگ آچولماز حقین امریلن
او وقت ذوالفقار بران اولاجاقدور

ذوالفقارون شوقی توتار جهانی
منکرلر قلبی شان‌شان اولاجاقدور

باطن آتلوسی او وقت چیخار ظهوره
اسرافیل صورین چالان اولاجاقدور

مغربدن مشرقه صورون سسی یتیشور
تمام مرده‌لر دوروب حیران اولاجاقدور

تخت زبرجد قدرتدن قورولور
اوستونده اگله‌شن شاه مردان اولاجاقدور

لطف شاه مردان توتار جهانی
او وقت درده دگن ایمان اولاجاقدور

قیرخ گون قیرخ گیجه آت اوسته گزر
رکابین توتان سلمان اولاجاقدور

پیر موسی دفترین سالور آرایه
دوقسانین غلام نمایان اولاجاقدور

هفتن و هفتوان چلتن چیخار ظهوره
او وقت بیر عجایب دوران اولاجاقدور

حقیقت بیدقی او وقت گلور میدانه
تمام منکرلر گورنده پشیمان اولاجاقدور

هر کیمسه گر گورسه مولا جمالین
پیر اولسه اگر جوان اولاجاقدور

بیزه تهمت وران منکر فقیه‌لر
حق دیوانین گوروب هراسان اولاجاقدور

زاهد و منکر حقی دانانلار
جمالین گورجک لرزان اولاجاقدور

حقیقت دیوانی او وقت قورولور
جمله یارنلرین دردینه درمان اولاجاقدور

حقیله ناحق او وقت سچیلور
داود قطاریده دوران اولاجاقدور

هر کیمین اورگده سروار حقدن
حقیقته یتن کردار و احسان اولاجاقدور

اهل انکارین دین و ایمانی اولماز
قسمت اولاره زندان اولاجاقدور
تمام منکرلر بنده وورولور
خائن دین نشان پیکان اولاجاقدور
دین حقیقت رواج اولور عالمده
اهل حقلر هاموسی خندان اولاجاقدور
پیر دیورده قویولان شرط و شئون
آشکاره چیخوب دنیا رضوان اولاجاقدور
جم حقیقت قورولور حقین امریلن
باش وجاندان کیچن یارستان اولاجاقدور
جمله‌سی شاد اولور توتار چپ دستی
حقی جمده گوروب شادان اولاجاقدور
سلطان سهاک امریدور قوشچی‌نون اوغلی
شاه ابراهیم سینه مهمان اولاجاقدور

کلام ظهور است همه چیز را حضرت قوشچی اوغلی واضح میفرماید

۹۷ بسم الله الرحمن الرحیم دور یارستانه اول آخر یار
رب العالمین دور حقیقت ده خاوندکار

الحمد لله شکرانه میزدور مشکل لر حل اولان جم خانه میزدور
داووده یتیشن صندانه میزدور فولاددان چکولر بیزلره حصار
رحمان رحیم دور بیلون قدیم یار مشرقدن مغربه ایوت چکر جار
مالک یوم دین اولور آشکار گلجکدور یارنلر بو قول و اقرار
ایاک نعبد قیلون عبادت پیر موسی ایله سون سیزه شفاعت
ایاک نستعین بودور سعادت عجب کرداریمش خدمت زربار
اهدنا بنیامین اولدی هدایت صراط المستقیم قیلدی شفاعت
صراط الذین دن امان مروت سنا خلا یارستانی یا خاوندکار
انعمت علیهم غیر المغضوب نازل اولموش اولاره بیلون
حقیقتدن دونموش چوخ ولا الضالین تبرکه سالموش مایه سنن بیلون مایه دار
قل هو الله احد دور تانورام اونی بیردور ائکی دیور عالم سبحانی
الله الصمد دور ایلر دیوانی بو گون انکار اولان داندا شرمسار
لم یلد ذاتینی کیمسه بیلمدی بو بحر اسراره کیمسه دالمادی
چوخلار بو اسراره واقف اولمادی باغلاندی سلاسل دوزه لدی قطار
ولم یولد یوخدور شریکی ذاتی گلدی بیانه وصف صفاتی
یدیلر نوریدور عرش بساطی زایل اولمز هرگز بیله بیر پرگار

وَلَم يَكُن اُسيدين اَولشُون وارلوُقه اخلاص وكَمر باغلايارلوُقا

لَه كُفواً اَحَد دوُر چكمَه دَغدغه وَعدَه سيدوُر گَلَه شاه پردلور

قُول وَلي بِنيامين شَرطينده دوُرموُش بوُگون يارستانه مُژده گتوُرموُش

يارين دَرگاينده بَوينوُني بوُرموُش گَلَه وَعده سيدوُر گوسترده ديدار

۹۸ گَلميسُوز جان آپارا اسُوز

آدَم اوغلي ايچوُن حوُري غِلمان آپارا اسُوز

سيزنَه بيلوُر سيز بوُمطاعين قَدريني لر

تَحقيق ايلَه ميسُوز جان ايچوُن جانان آپارا سُوز

پادِشاهيم قَويارمي اوُغري غمَّاز لر

بيزيم باغدان گُليمن رَيحان آپارا سُوز

بِهشتده حوُري كَرماندوُر حُسني قاتنده

آتلار چكيلوُب ليلان آپارا سُوز

اگر سيز دَردلي سيز قوُشچي اوغلي سيزدن دَردلي دوُر

بيزي دَردلي قويوب اوزوزه دَرمان آپارا سُوز

تفسير كَلام شماره ۹۷ دراين كَلام قوُل وَلي نماز اهل شَريعت را
وَردين حقيقت شرح ميدهد تفسير كَلام شماره ۹۸ دراين
كَلام يكدختر كِه اِسمش ليلان نام است كِه خودش هم جامه
است حضرتِ قوُشچي اوغلي ميفرمايد كِه اين حوُري است
شما ميخواهيد بِه بَني آدم حوُري غِلمان ببرَيد مگر پادشاه
يعني سلطان عالم ميگذارد البته دراين كلام خيلي اسرار است

۹۹ آخِر زَمان اوَلار يار يارَه باخماز

گوُنوُل اَرباب اوَلار كُفرين بوُراخماز

مَنيم آهوُمدان توُتوُشي داغلار

قوُروُيار چشمَه لَر چايلار هيچ آخماز

بازار كَسادا اوَلار گوُهر آلان يوَخ

اوُنوُنچون صَرّاف لار گوُهرَه باخماز

بير ساير و صِيد قيلَن طَبيبَه وارماز

اوُنوُنچون ديلّلَر سايروُ ساغالماز

جهان كُفّار اوَلار بيل قوُشچي اوغلي

ميلنيندَن بيريسي اِقراره باخماز

اشاره به آخر زمان است این که در این کلام درج شده خواهد
شد گوهر اشاره بدفتر کلام است صرّاف یعنی آنهائیکه دارای
دفتر کلام هستند سایرو یعنی مریض

١٠٠ هر کیمین عشقی وار گزر او تورماز
گویول بیر سلطاندور منّت گوتورمز

هر کیم بو یوله گلور صدق قیلن گلور
اوزی گلور اونی کیمسه گتورمز

یوکوم درّ قماشدر معبودیم یار
بو قماش یارلوقدور خلقه ساتولماز

پیرین نه یولدا استنده او یولدا
قطاردان اوزولن داخی چاتولماز

قوشچی اوغلی جهد ایت سن پیره یتیش
پیره یتیشمیین حقه یتیشماز

درّ قماش یعنی دفتر کلام را به اهل حقیقت میگویند به بیگانه نمیگویند
باید اهل حقیقت احترام پیر و دلیل خود را نگهدارند چون هر کس تابع شیله پیرو دلیلش

بحضور حضرت سلطان عالم می تواند برسد اما اگر پیر و دلیلش
از دین حقیقت خارج شده باشد آنرا بحساب نمی آورند

١٠١ دنیایه گلن کار جهاندان اوته بیلمز
هیچ کیمسه بو نفسی یاماندان اوته بیلمز

دنیا دیدوگون بیر قره چالیه بنکزر
گلن ایلیشور قالور اولونجه اوندان اوته بیلمز

ناشی گوزونه بیله شیرین بالانچی دنیا
اوچ یوز یاشیوب معرفت اوندان اوته بیلمز

آدمی وار غیبت ایلر قاندان بتردور
وار بیر اوتنه ذرّه اوزنده خطا بیلمز

آدمی وار باش و جانین یولدا قویوبدور
آدمی وار بیر تکه ناندان اوته بیلمز

آدمی وار یدّی یاشندا تسبیحی حقدور
آدمی وار یتمیش یاشندا یته بیلمز

پروانه لی گور شمعه نیجه منت دولانور
نادان ساغنور پروانه جاندان اوته بیلمز

مرشد اوتورموش مرید ویرور یول خبرین

ویردیگین نیلرسن دیدیگیندن اوته بیلمز

یول منیم دیوب بوگون دعوی قیلنلر

بقا گوی بیل یول کناریندن اوته بیلمز

یوز مین حاجی لردوه مینوب حجه واراللار

میندن بیریسی کعبه دریندن اوته بیلمز

گر عاشق سن قالما جانه ای قوشچی اوغلی

منزلینی باشه وارنز کیم جانوندان اوته بیلمز

ادتماق یعنی گذشتن چالی یعنی تکان میگویند (چالی تیکانی)
ساغنماق یعنی تصور کردن مرشد یعنی رهنما دلیل مرید
یعنی طالب نادان چنان فکر میکند که پروانه نمی تواند از
جان بگذرد تسبیح یعنی خدارا به پاکی یاد کردن

١٠٢

یارنلر گلگون بیز گرمیان دان گلور روح

صوفیلر وز قاضی لر وز کعبه یمندن گلور روح

شهر بغداد دان گلوروز تخت تبریزه واروروز

بیزه دگوب دولاشمیون ایلچی یون خاندان گلور روح

دیده یکلری جنت وار ایه سی بیزه گوستردیلر نامی

قیل کورپونی گیچوبن بیز اوز دیاردان گلور روح

میزان ترازو قورولور حقی ناحقدن سیچماقا

بیزه ناحق دیمیون بیز حق دیواندان گلور روح

حاجیلر وز قاضیلر وز طالح و صالح لر وز

بیزه دگوب دولاشمیون بیز اولی خانان گلور روح

اوح بو خلف زمانه ده کیمده که ایمان وارسه

گلسون بیزه صفا قیلسون کعبه ایماندان گلور روح

بی یقین لر بی دانق لر تانوماز قوشچی اوغلونی

دانق اهلی گلدی گوردی گوهر کاندان گلور روح

گرمیان دراصطلاح کلام محبت و علاقه را گویند وارماق نزدیک
شدن وار ایه یعنی حاجت مراد قیل کورپی مقصود ازپل صراط است
دانق یعنی دانش

١٠٣ اولدن وار ایدیم کان و نهان اولمادوم هنوز

آدم صورتینده کامل انسان اولمادوم هنوز

دنیا سوییدی من اوزومده موجود یدوم

گوگلر یر طنابی یرده میزان اولمادوم هنوز

بقاده ایدیم دنیا بنیاد اولاندا
عرشیلن کرسی عالمه درمان اولمادوم هنوز

نور یدیم ستر یدیم قندیل ایچینده
فلکده شمسیلن قمر روشن اولمادوم هنوز

قندیلده ایدیم ظلماتده سیران ایدردیم
خضر چون جام جاودان اولمادوم هنوز

آدمی شریف یاراتدی وجودینی گلدن
بهشتده ایدیم آدم اصلیمه زیان اولمادوم هنوز

جبرئیلیدوم گتوردوم نوحه خبری
دنیا طوفانیکن طوفان اولمادوم هنوز

حسینی لرین نمازی نیازه کچدی
قبله مسجد و منبر اولماذوم دوران هنوز

یوز ایگیرمی دورت مین نبی نین نوری دوشدی
محمد رسول ختم پیغمبران اولمادوم هنوز

دورت کتابین معناسنی ازبریمده دور
انجیل و تورات و زبور و فرقان اولمادوم هنوز

من عبد الملکم بو ملک ایچینده
یتمیش ایکی ملته دل زبان اولمادوم هنوز

حسنوا مایلم سنون ملکوا شریک
یعقوب اوغلی یوسفی کیمی مصرده سلطان اولمادوم هنوز

ابراهیملن کعبه نون بنیادین قویدوم
اسماعیلیلن عرفاتده قربان اولمادوم هنوز

دوقسان مین کلمه حقیقله اوز باوز اولدی
آتموش مینی محمده ارکان اولمادوم هنوز

من قول اوغلیام گردشیلن گلدیم جهانه
عشق استرکی سرمست جاودان اولمادوم هنوز

کان و مکان یعنی تغییر حالت دادن عرش یعنی آسمان کرسی
یعنی زمین: قندیل چراغیکه از سقف آویزان می کنند یعقوب
یوسف و ابراهیم و اسماعیل هر یک شرح مفصلی دارند
استرک یعنی مست از کثرت شوق و عشق

١٠٤

یول ایچینده بارلی آغاج کیمی بارین دره بیلمز
مین کیدر مین بیر گلور دیمه غافل گوره بیلمز

اوآقا جون بیر گلی وار صد هزاران بلبلی وار
آنتیان آنلار دیلی وار دونوبن یالواره بیلمز
اونا وارسا آیاق سیز وارار اوبی درسته آسیز درز
دیلسیز جواب ویرر آلور یوز مین دیلی سورا بیلمز
اونا وارسا اخلاص یقین درویش اولان آلور پایین
توتولور خیالون خائن یوز دوغری قورتارا بیلمز
مونی بیلسه ارنگر بیلور انسانا خبر دور بولار
مونی بیلن حقیقن بیلور دیمه غافل ایره بیلمز
جارچیسی وار جارلار اوجا ایشدورور اوجدان اوجا
گله سینه دگمه خواجه قیمتینی ویره بیلمز
باغبانی وار بیلمز خواطر آقاسی مرد بهادر
قاپوسینده آصلان یاتور اوغری زاد آپاره بیلمز
آقا اوغلی بولار انسان دیور بولاردا امتحان دیور
مونی بیلمین جان دیور آق آتا ماز قارا بیلمز
مسیحا[105] توتون بودمی هردم وار اله گلمز
بیر عهد بوتوتون قولی گرچک یار اله گلمز

بیر عهد بوتوتون قولی گرچک یارین یولوندا
ویر گل جانووی بیر بیله بازارا اله گلمز
جان جان دیدیگون حقین ایو یدور قدرین بیلنه
قدرین بیلمینه یار خبردارا اله گلمز
یار خبردار قبله دور گوزی اولانه
گوزی المویانون عینینده بیدار اله گلمز
عاشق تمامه حقین بیلدی بو قدحده
یارلیق دانق ده دیمه دیدارا اله گلمز

مسیحا[1]: توتون بودمی یعنی در جم با عشق و شوق این کلام را بگوئید و ذکر کنید دیدار یعنی دیده دار صاحب نفس یاری را تشبیه میکنند به یک قلعه که چشم بینا آنرا می تواند درک کند آدم نافهم و دین شکست نمی تواند آن را درک کند

[106] یار بیلونمز دنیاده اغیارسیز
گل ها چان اولور دنیاده خارسیز
نه کافردور نه مسلمان نه جهود
انکار اهلی سرسری اقرارسیز
جان اودورا اوندان نیجه جان دیکلنه
یوخسه ندور اوبی گرم و کارسیز

۱- مانند دم مسیح گیرا و مستجاب شود

یول ایچینده بیر ادب و اصول قازان

بی ادب اولان اولور مقدارسیز

ای قلندر معرفتسیز آدمی

بیر آقاجه بنزر که اولا بارسیز

سرسری یعنی هردم خیال یعنی فکر میکند که این دین برحق است یا نه اغیار یعنی بیگانه جان اوزور یعنی اهل حقیقت با آن شخص میگوید که به همدین خود کمک کند یا مادی یا معنوی اگر نکند از یاری او چه حاصل بی کرم و بی کردار است

۱۰۷ یار گلمیو نجه غملی گونول شاد اولابیلمز

یار اولمیونجه دادیله بستاد اولابیلمز

دردیلر آغلار دردسیزلر اونون حالینی بیلمز

هر باغری بوتون موندا نیازدار اولابیلمز

اولوش اودور بولوشا قاله بلی دن

قاله بلی دن بولوشان یاد اولابیلمز

بیر کیمسنه که اصلی یاد دیور بیل

دور القیامت قوبار اولسه یاد اولابیلمز

استاده دوغری قولوق ایله میین کورقوشه بنزر

طورونا شهباز دوشور میین صیاد اولابیلمز

هر شهره واران شهزاده لوقدان خبری یوخ

دگمه غافل دورکه یولدان خبردار اولابیلمز

هر عاشقین سویگوسی شیرین دگیل می

هر معشوقه نین عاشقی فرهاد اولابیلمز

پادشاه قولو قونا قولاری یا غلی

دوست وعده سینه ایرمیین آزاد اولابیلمز

بغداددان اوزگه یری سویمه سن ای قوشچی نون اوغلی

صد حسن خوبان گلور اولسه گنه بغداد اولابیلمز

باغری بوتون یعنی دل نشکسته نیاز دار یعنی شکر گذار سپاس خدا را بجای آوردن اولوش یعنی بخش قسمت بولوشماق یعنی قسمت شدن قال بلی دن این کلمه عربی است اشاره است بروز الست برگم ارماق یعنی نزدیک شدن ابغداددان اوزگه یری سویمه سن ای قوشچی نون اوغلی چون حضرت شاه ابراهیم در بغداد بودند آنرا امیفر باید

۱۰۸ حقی ایستیین لر ایله سون نیاز

حق بیر دور حق ایکی اولماز

حقین ایوینه دورت کیمسه سغماز

زاهد و سالوس و یالانچی غماز

یالانچی نون یالانی موندان بلبیدور
وردیگی اقرارینوکن اوشتونده دورماز

سنون عشقین منیم گوبلوم ایوینده
نیجه که گومره نور گنبده آواز

منیم دیر بلیکیم یاریلن خوشدور
اوناکه خوش دیور حقه یاراماز

یکدل اولانلار حقیله بیر دور
حقیله بیر اولان هیچ آتلیگ اولماز

شیخی جان دیله گین یاریلن دیله
یارسیز دیلک لر هیچ حاصل اولمز

سالوس یعنی ریاکار غماز یعنی سخن چین گرمماق
یعنی صدای بلند کردن دیله ماق از حق درخواست کردن یا خواستن

واردیم بغداد شهرینه گورنه عجب بغداد ایمیش [۱۰۹]
دکانی چرخ معلاده ایچی دولی خوبلار ایمیش
بیر کوچه سینده سبزی سوغان بیر کوچه سی شمیش نعمت
بیر کوچه سینده غله ساتار بیر کوچه سی عطار ایمیش

بازارونداساتلور در در میوه لر
دکانون یوزون تزیین حیوائیلن بازیمیش

کیمکه الینده واریسه نقدی آلور دادلو نعمتدن
کیم که الینده یوخسا نقدی دادلو جاندان بیزار ایمیش

یتمیش ایکی ملت هامی دولوب بغداده
کیمی حقی تانیمیش کیمی ده کفار ایمیش

بغداد دیدوگون هم جنت دور هم دامی
کیمینه جنت رضوان کیمینه قهار ایمیش

بغداد منیم دینلر دیمه سنون بغداد منیم دور
بغداد ملکی ابراهیمون دور شاه شهردار ایمیش

پادشاهین بیر باغی وار آدی روضة النعیم ایمیش
گل تیکانوندان بیتر روز دولو شنچه بار ایمیش

قوشچی اوغلی خواجه تسیندن اوچ تشنه دیله دی
اول ساقلوق دوم نعمت سوم آرزوشی دیدار ایمیش

معلا بلند عالی قهار یعنی غضب روضة النعیم یعنی باغ
بهشت باغ نعمت و خوش گذرانی تشنه یعنی چیز

یارْیاردان آیری دوشنده هر شاعی مین ایلیمیش
جهاندا عاقل آز موش دُنیا دولی غافلیمیش
غافل لره او یموشدوق بیر سیزی تانومیالی
شکر سیزی تانیدوق اولاردین دگیلیمیش
ایچ دیدیلر ایچیردیلر جوشیلن بیر کلامینی
بیر حرفینی بیلن قاتلار هر حرفی مین دلیلیمیش
گیردی آدم قالبینه شویلشدی یارنلر بنن
دوبدولی موجود اگلشمیش بکی نقابی گلیمیش
طایفه قوشوندان آیری قوشا قوشوم قونمادی
خلایق اهلیندن ایسه طایفه اهل دلیمیش
کیم که غیبتوزی ایلر چوخ چوخ وبالوزی یووار
یارنلرین خوصابونی خلقین آغزوندا دیلیمیش
اوزماندا سفره سالان ابراهیم خلیلیدی
بوزمانون یارنلری هر بیری بیر خلیلیمیش
یارنلره اولان نظر هیچ پیغمبره اولمادی
یارنلر بیر نسنه گورموش هم اوّل هم آخر یمیش

یارنلره اولان نظر موسی یه ده اولسیدی
طورداغوندا نور دوشنده او نوریلن ازیریمیش
موسی ده طورداغوندا چوخ مناجات ایله دی
موسی یه ده گورونمه دی شر پرده سینده سیریمیش
یاخشی ادب یاخشی ارکان یارنلرده گوریشوق
چونکه بیلیروق ئیه لری کامل یمیش
برین گوگون ئیه سی بیناسین خواجه سیدور
اون سکیز مین عالم بوتون بو خواجه نه شایلیمیش
بیلیردیم دیمزدیم دین آشکار اولاردی
علی غزاده چخنده بانگ ویرن بلا ایلیمیش
قوشچی او علی حقیقت سرّین آچما خلایق قاتنده
اولار دانق اهلی دنیور قوم ابوجهلیمیش
قاتلار یعنی نسنه شدن یارنلرین صابونی یعنی زبان مردم
عیب جو دردهانشان مانند صابون است که بوسیله آب
دهانشان شسته ومحو خواهد شد غزا یعنی جنگ

۱۱۱ گرچک عاشق یارسن عینونده دوربیدارلیق
چون بیدارلیق سنده دورسنده واریارلیق

یار حقدور بیر ازلدن یاره اقراریق یقین
قولو موزدادور بیزیم شاشمیزدا اقرارلیق

قول اهلی قوله گل قولون اوسته قایم اول
بیرگرز لطف ایله گل ترک ایلمه دلدارلیق

شطی بیر تخت ایله سلطان سن بیگمان
مات ایلر جمله جهانی شاه ایدر سردارلیق

ایکی لر سیز اوچلر سیز یدیلر سیز قرخلرسیز
شاشمیزده دور سیزون حکم خاوندکارلیق

بیرگون اولا هیچ اولمیا اوگونون آقشامی
نه داخی اولماق اولانه اولا بیمارلیق

جم ایچنده اگله نیبدور بیرسینایوز حکمتی
یارلر سندن اوتری چکر انتظارلیق

محبت یار آراشوندا محکم اولسه غم دیور
آزارلیق اولسه اولماشون بیزارلیق

گوزومون بیناسی سن سن دینیمون ایمانی سن
قول ولی نطقینه سیز ویرمیسوز گفتارلیق

شط یعنی رود خانه شطِ فرات یعنی رودخانهٔ فرات سینایوز
یعنی اِمتحان کردن بیزاریق یعنی تنفر انزجار

۱۱۲ بحمد الله بحمد الله جمال یاره ایردوک
سیزون تک پاک نظر دیداره ایردوک

ایریشدوق اهلِ بیتین جمعینه
عالم ایه سی خاوندکاره ایردوک

داود بنیامین وزیر پیر موسی
خواطرلر باخشی معماره ایردوک

میدانداستالار باشیلن جانی
صاحب کردار اولان بازاره ایردوک

محب خاندان شویله قلندر
عجب اهل یقین سرداره ایردوک
ایرماق نزدیک شدن

۱۱۲

یاندی جانم پروانه تک جگریم قان اولدی دیگل

بلبل صفت بو هجرده ایشیم فغان اولدی دیگل

آریدی قالب ایچینده استخوانوم موم تک

ویران اولدی کوگول شهری یکسان اولدی دیگل

سوُیوق یل اسدی زمانیه آشنالر یاد گوریور

گردش ایلدی زمانه [آیری] دوران اولدی دیگل

صاف و صادق طایفه لر جهاندان جاودانه گیدیلر

قالانلارون اعتقادی سست گمان اولدی دیگل

زاهد اهلی ریاکارلار رواج اولوب بازاری

صادقلر متاعی گشمز گوهرلر ساманан اولدی دیگل

شریعتین عالملری دییر که من دوستدار علییم

قاتل اولموش مولاسینه آل سفیان اولدی دیگل

حقیقتین عطارلاری بوش ایلیوب دکانینی

دُر و گوهر آلان اولماز آخر زمان اولدی دیگل

حقیقتدن دونن کیمسه اوزی دونوب حقیندن

حقه بازگشت اولانلار ینگی مسلمان اولدی دیگل

قول اوغلی کرد ایلر پادشاهم اونی آگاه ایلر

گون گلدیکجه تن احوالیم پریشان اولدی دیگل

آل سفیان یعنی اولاد سفیان که هم در زمان حضرت محمد بود و

معاویه پسر اوست سلسله بنی امیه از نسل او میباشد

در این کلام عطار یعنی اشخاصیکه دارای دفتر کلام باشند در و گوهر

یعنی دفتر کلام سامان یعنی کاه

۱۱۴

مروت کانی سن سن کرم کانی باغوشلا گناهیم مروت [اوسته گل]

مخلوق ایچینده خوار ایتمه قبله گاهم مروت اوسته گل

لیل و نهار غم ایچینده دچارم جمالین گورمگه چوخ انتظارم

گنه کار بنده یم شرمسارم ای کرملی شاهم مروت [اوسته گل]

پیر آدین ولی دور پیر آدین علی پیر آدین شاه خوشین [ادخوللار بلی]

سلطان شهاک سن سن جلیلی جلی ارنلر گواهیم مروت [اوسته گل]

شرط اوسته باغلادون اقراری امیدوار ایتدن گو بو قوله یاری

یارنلر جگرلر انتظاری امان شاه ابراهیم مروت [اوسته گل]

قوشچی اوغلینون شاه ابراهیم هم دینی هم ایمانی دور
سوور خاوندکاری سن ای پادشاهم مروت اوسته گل

لیل ونهار یعنی شب وروز

۱۱۵ قالمیشام غم وادی سینده عزیزیم یار سن اوزون بیل
شالمار رحمت نظر بندن امیدواروم سن اوزون بیل
منیم سنه یالوارماقیم گیجه گوندوز ای پادشاه
کرم ایله کرم کانی من گنه کار سن اوزون بیل
ویر عزیز بنیامین الینه رحمت مبارک جلوین
رایج اولسون یار آدینه سکه دینار سن اوزون بیل
وقت و وعده نی تمام ایله گوتور آرادان پرده نی
کرم ایله گل میدانه شهسواروم سن اوزون بیل
قوشچی اوغلینون یالوارماقی بودور و یاروندن مرادون
عزیز آدین حرمتینه خاوندگاروم سن اوزون بیل

وادی یعنی بیابان صحرا

۱۱۶ لیلاندا شاه آوغرادوم جهان خرام اولدی دیگل
یر اوزونون لاله لری رنگ فشان اولدی دیگل

هاگیتدون گلم دیدون گوزلریم یولووی گوزله دی
یولووا باخا باخا گوز یاشیم قان اولدی دیگل
نیجه که یار موندا ایدی غملو خواطر خرامیدی
یار بو وطندن گیده لی آیریلیق تشان اولدی دیگل
وطن ترکین ایتمه گیلن یار وفادار وم منیم
یارون سیران گاه یرلری سبزه وطن اولدی دیگل
زمانه نی سویوق گوروب ترک ایتمه ای قوشچی اوغلی
گیدر بو سویوق زمهریر گرمیان اولدی دیگل

اوغراماق یعنی نزدیک شدن موندا یعنی در اینجا خواطر خرام
یعنی دلخوش زمهریر یعنی سرمای سخت گرمیان یعنی
جای گرم در بعضی کلام گرمیان یعنی محبت

۱۱۷ یاردان آیریلوق گوروندی ایله وار چارون گویول
همیشه یارین فکر و خیالیلان ایله گردارون گویول
دنیاده هیچ اولورسان اولماسه تشترمین سنون
اوزووی نیم جوه سات گلسه خریدارین گویول
زبانه گیمسه اینا نماز پایانی یوخدور بودیلمن
ایله قربان یار یولونا جان نثارون گویول

یاردان غیر سیله بده بستان ایلمه

اوتور اوزدکا نوندا ایله یاراروُن گویول

قوشی اوغلی یورین دوشه یارین خاک درینه

ارنلر نیت بلیکدن بیلدی بوراخ گل یاروُن گویول

یاردان غیرسیله بده بستان ایلمه یعنی صحبت یاری را با بیگانه
مکن و هم اسرار دین حقیقت را به کس دیگر مده

۱۱۸
الف اول یول ایچینده اولماگل دال

الفین معناسین بیل معنایه دال

حقیقت قولونا گرچک اینان سان

زنارین آچ بلیبیندن آرایه سال

زنار دیدیگون دنیا مالیدور خرج ایده گور

اوزون ایچون احسان قازان قیلمه وبال

دنیا بیله شیرین دوردادین آلانا

نیچه که شیرین دور قند و شکر وبال

ایچن کیمسه یه آب حیاتم

ایچمیین کیمسه یه آغو بله ژال

فرصت الده ایکن گچور تیمه زینهار

زمانه هیچ کیمسه یه ویرمیوب مجال

قول اوغلی ایشترسن یوخلکن وار اولاسان

کس باشیوی حق یولوندا آیاقه سال

الف اول یول ایچینده اولماگل دال یعنی مثل ا راست شو در راه
حق مثل د کج مباش زنار کمربندی است که ترسایان به
کمرشان می بندند معنایه دال یعنی بدریای معنا غوطه ور شو گرچک
یعنی راستکو آغو یک علفی است که آنرا بزبان ترکی آغی
گویند که زهردار است ژال یعنی زهر

۱۱۹
یار یار دیوبن دعوی قیلانلر

جمیع جان اولان سلطانی بیل گل

بنیامین شرطنی یقین بیلنلر

کردارین ایچینده خواجانی بیل گل

دیده دار اولانلار خواجم قاتنده

بده بستان یارلین میدانی بیل گل

یتیمیش ایکی ملت وار دو جهاندا

او ملتلردن سچیلن آشنانی بیل گل

گوینده حسن دیسیر یارین جمینده اولانلر

یار دردینه درمان اولانی بیل گل

یار یار دیوبن دعوی قیلانلر یعنی آن اشخاصیکه ادعای اهل حقیقی میکنند بدانند که در چشمشان کیست هر کردار که میکنی حضرت سلطان عالم از آن آگاه است دیده دار یعنی اشخاصیکه چشم بصیرتشان باز است قاتنده یعنی درمیان بده بستان یعنی اهل حقیقت با یکدیگر صحبت ذکر کلام میکنند

١٢٠ یارنلر یارلیقی حق یاریمیش بیل

یارلیق بو العجب بازاریمیش بیل

یارنلر بیر آده امیدوار دور

امیدلری خاوندگاریمیش بیل

ارنلر قو لونا اینانمیانلار

دونموش یولوندان تردارییمیش بیل

هیچ یره سیغمه دی او یاره سیغدی

ارنلر بیر عیب سیز ستاریمیش بیل

قول ولی یه جهان بوستان اولوبدور

ارنلر منزلی گلزاریمیش بیل

ارنلر یعنی هفتن و هفتوانه و چهل تن بو العجب یعنی تعجب آور و شگفت آور سیغماق یعنی گنجیدن

١٢١ فرمانین واریر سه پیغامبر خوش دور دیگل

آلانه ویر سلامی او بیلمیشدور دیگل

دیسه لرکه درویشین حالی احوالی نیچه دور

حالی قشنک وقتی خوش دیدار گورمشدور دیگل

کیچه گوندوز اگلنوبدور کنج خلوتده سازیله

زاهدین کارخانه سین آرادان بیغمیشدور دیگل

خدمتین صد قیلین ایله دمبدم سن یاریلن

جانووی جانانه ویر ترک عار اولمیشدور دیگل

دیسه‌لرکه قوشچی اوغلی وقت دگلمی گلمگه
طایفه ویرمیشدور رضا حاله اگلنمیشدور دیگل

فرمانین واریشه یعنی دفتر کلام را در سینه خود جمع کرده زاهد یعنی زهدکار

١٢٢

اودم حال ایچره ایریشدی حال
محل اولدی سازیلن دوتدیلر قال

پرملکدن فوت اولدی گوهر
اگر اهل حق‌سن ایلمه قیل وقال

دیسیردون دُر و گوهره من بشتریم
ارنلر نفسیندن ساتالار آل

دیداره باخارسان دیدار بقادور
یقین بیل فنادور بو ملگینن مال

قول ولی دیسیر گمانسیز بیگمان اول
گمانسیز بیگمانادور صاحب حال

ایچره میان ایریشماق وصل شدن دُر و گوهر یعنی دفتر کلام

١٢٣

گلون ای دوغری یارنلر بو گون جم گلزاره سویلرم
معاریلم حقیله دوشموش یاخشی بازاره سویلرم

ذره‌سی مهر انوردور بهاسی اولمیان زردور
متاعیم چونکه گوهردور من او خریداره سویلرم

نه اولور شاهیم گله بو گون گیده مندن داغ و دوگون
ادب یولون گوسترمگین اوگنه کاره سویلرم

گله شاه دلدل سوار یارنلره اولا غمخوار
یارستانه ویرم خبار بو مژده‌نی آشکاره سویلرم

خواجمدن آلدوم خرجیمی منکرده قویمام قرضیمی
قول ولی دیسیر بو عرضیمی خاوندکاره سویلرم

١٢٤

گل ای بهر دیور آتلوسی یوخ یردن واری ایسترم
پیر بنیامین رهبر داود بنده سواری ایسترم

پیر موسی قلم یازانی داود یولی شرط میرانی
اودوندان دونا گزه‌نی او بی‌نشانی ایسترم

پیر موسی نون آیه‌سینده یارها یارلار دعاسینده
سلطان سهاک جامه‌سینده خاوندکاری ایسترم

آیه پیر موسی آیه‌سی یارنلره یار دعاسی
رمزبار دور خدمت آیه‌سی او شهسواری ایسترم

قوشچی اوغلی دور لامی داود گتوردی غلامه جامی

خرمنووه پیر بنیامین اوگلن یاری ایسترم

پیر دیور آتلوسی اطرافیان حضرت سلطان در پردیور سواری لامی برادر

۱۲۵

حق صفتی دریامیش هاواره وارە شویلرم

آیره بیلمم پایانینه چندین هزاره شویلرم

سیم نه حدیم وار حق کلامین اوز باشیمه شویلیم

بو اولی لار کلامی دور سیر اولی لاره شویلرم

حق یار آراسوندا سیریدی مخلوق اونی بیلمزدی

چونکه حقدن بویروق اولدی مخلوق یاره شویلرم

هر کیمین بیر آلتونی وار گیزلین ساخلار شویلمز

پادشاهین گنجی منده دور عالم آشکاره شویلرم

جم ایچینده حق اوزی دور کل حقیقت سوزیدور

من بو حقیقت سوزونی یار بیداره شویلرم

من بیر دیداره عاشقم لیل و نهار ایشیم بودور

من او دیدارین عشقینه یتن دیداره شویلرم

۱- به وحی جم ... ۲- اشاره به سلطان ۳- حق جم ایچینده اوزی ... ادور ...

دیدیلر قوشچی اوغلو ناسن گناهین آشکار ایتدون

ایندی من اوز گناهیمی عزیز خاونده کاره شویلرم

حق صفتی دریامیش یعنی صفت حق را من نمیتوانم شرح بدهم مثل دریاست و من نمیتوانم به پایان آن برسم. اولی یعنی بزرگ در این کلام آلتون بمعنی دفتر کلام است

۱۲۶

من بیر عاشق شیدایم الیمه کل لر آلورام

دوتموشام گل بخچه سیندن قارشو بلبلر آغلرام

من بیر عجایب اوغریام حقین ایوینده دوغریام

دوشموشم گوئیل دن گوئیله بخچه گوئیل لر آلورام

درویشلری جلاز کوروب کیمسنه لر بگنمدی

من بو جلاز لقومونان ینگی خلعت لر آلورام

آی گلور ایللر اوتر غافلین عمر یندن گیچر

بیردمون صحبتیلن آیلن ایللر آلورام

دیدیلر قوشچی اوغلونا تعلیمی کیمدن آلورسان

دمبدم شاه ابراهیمدن من بیله تعلیم آلورام

گل بخچه سیندن منظور از حضرت سلطان عالم است ینگی یعنی تازه

۱۲۷

سحري صبحدم او ياري گوردوم
غميمي آپاران غمخواري گوردوم

ارنلر ييقيلميش ديوان قورولوش
منه گوستر ديلر سلطاني گوردوم

هر نه تو تارسان بارچه فنا دور
ابدالبا قيدور حق ياري گوردوم

گفتاري گوردوم كرداري پرهيز
هامودان ايره لي كرداري گوردوم

ابراهيم پادشاه تاري صفت دور
ديواره باخمادوم ديداري گوردوم

جانقوا ارنلري دورموش قورشانموش
آشكاره آتلانان شواري گوردوم

مغربدن مشرقه قاتو آچولدي
×خادم الفقرا ده چوخ واري گوردوم

هركيم دردلي دور شورتولسون جمه
تكبير آپارسون تيماري گوردوم

× خادم الفقرا ني [illegible]

تراپي اميدين كسميش جهاندان
گمانسيز بي گمان حق ياري گوردوم

سحري صبحدم او ياري گوردوم منظور از حضرت شاه ابراهيم است گفتار بد نخواهد خورد كردار خواهند خواست جانقو فدائي

۱۲۸

ابراهيمون ديدارينه حسرت حيران اولميشام
گورموشم گل جمالين منده خريدار اولميشام

گورموشم ديدار دوستي باخمارام ساق وسوله
يانگنما پادشاهيم سنه اميدوار اولميشام

جم دوردليليم ابراهيم دور منيم پيريم
گورموشم محمد نورين زهي اقرار اولميشام

بو جهانون حسرتيندن او جهاندور مقصوديم
تحقيق ايليوب صبره ايوب وار اولميشام

ايكي جهانون ايه سي منيم پيريدور
پر گوگ يوخلكن منده خووار اولميشام

كفري بورا خدوم گيدرم رحمتولان بويا ندوم
سن سن رب العالمين من صد گنه كار اولميشام

دیدیلر قوشچی اوغلونا نه دیلدور کیمه سؤیلمز
گیزلندور پیشدن ارنلریلن یا داولمیشام

در این کلام حضرت قوشچی اوغلی صراحتاً میفرماید که حضرت شاه ابراهیم پیر من است ایوب نام پیغمبری است که به صبر ایوب معروفست

۱۲۹
یارنلر من نیدیم ایندی نیه گلمیشم
ازلدن ایله ییدیم ایندی بیله یه گلمیشم

من نجوری آقا جیدوم خواجم شاهیدی گوردیم
دره‌دره میوه لردن پیشیبن جمعه گلمیشم

من بیر دیل بیلمز لال ایدیم اوز حالیمه ملال ایدوم
شاه ابراهیم سؤیله دیدی ایندی سؤیلایه گلمیشم

دنیانی دوتدی تخم دجال وگرجی
اسلامه زور اولدی حقه هواره گلمیشم

باش بنا مین باشیدور لقبیم قوشچی اوغلیدور
قالیب لردن قالبه سیر ایلایه گلمیشم

در این کلام حضرت قوشچی اوغلی که مادرزاد هم کر بود و هم لال بخدمت حضرت شاه ابراهیم مشرف می شود بآن اشاره میکنند در شرح حال وزندگی قوشچی اوغلی مفصل نوشته شده

۱- شیرین زبان گلمیشم) هم [illegible]

۱۳۰
دنیایه گلمماق ایچون یار بیداری ایسترم
دردیمه درمان بیلماقا او خبرداری ایسترم

آج دیورم یاللاواج دیورم کیمسه‌یه محتاج دیورم
عالم لره کردا ایلیین پروردگاری ایسترم

اوزو مدلین دیک داباندی قدم قیرقاپالی
النجه و نخجوانی اردوباد یاری ایسترم

گرگردن بری زنوزی صوفیانی مرندوزی
آشاقیده شنب غازانی تبریزده یاری ایسترم

آراندا قالانلاری اوعین علی‌یون یارنلری
تره کمه ایل لرینده چارواداریاری ایسترم

ارسباران قیشلاقوندا تمام ایل لر ییلاقوندا
قیش گونی توکلی داغوندا نرگس بهاری ایسترم

ازل گوستردی یوزونی سورا گیزلندی اوزونی
روز قیامته تک من او دیداری ایسترم

بغداد قماشین ساتارام خبر ویرم من اوترم
دوشموشم شهردن شهره مهرنگاری ایسترم

قوشچی اوغلیون بده بستانی یاریلن دور
دُرّ مطاع لرسا تارام بیر خریداری ایسترم

یالاواج یعنی طفیلی ناخوانده کسیکه همراه مهمانان بمجلس مهمانی ناخوانده
واردمی شود (اوزندل) محالی در ارسباران (قره داغ) دیکه دابان) دهی
است در ارسباران (قرقاپان) هم نام دهی است در ارسباران
(یدّی قدم) هم شاید نام دهی باشد (البنجق) دهی است از محال رودقات
مرند نخجوان واردوباد شهری است در آذربایجان شوروی (گرگر)
دهی است در نزدیکی جلفا (زنوز) قصبه ایست در شمال غربی تبریز
(صوفیان) قصبه ایست در شمال غربی تبریز ما بین تبریز و مرند و (مرند)
شهرستانی است در شمال غربی تبریز (شنب غازان) محلیه ایست
در تبریز که بانی آن غازان خان که از نواده های چنگیز خان مغول
است گویند عمارت عالی و بلند داشته و تا این اواخر آثاری
از آن باقی بوده است (توکلی داغ) نام کوهی است در حوالی
ارسباران و ارسباران محالی است در شمال شرقی تبریز
(آران) گرمسیر ییلاق (تره کمه) نام ایلاتی است در ارسباران
گیلان که قسمتی از آنها در ترکستان و بخشی در ایران سکو
نت دارند از مضمون این کلام مشهود می شود که حضرت
قوشچی اوغلی به قصبات و قراء شهرستانهای آذربایجان

که در آنها طایفه اهل حق سکونت داشته اند مسافرت کرده
از حال و معیشت آنها مطلع شده است

[11] حقدن بو یور دوق اولدی کان مکان ایچنده یم
ایندی که اوزومی تانیالی گنج نهان ایچنده یم
ایندی باشیمی ویروبن بو عشقی ساتون المیشام
جانیمین ترکین قیلوب جرگه انسان ایچنده یم
محمده وعده ویردی هزار و آنده گلم
هزار آنده اوندی ایندی ساعت و آن ایچنده یم
هزار و آندین معناسینی نه بیلسون بیخبر جاهل
عقلینن فکره ایرمز اولی نشان ایچنده یم
یوخسول لر آشی مینده دور یارلیق قماشی مینده دور
دُرّ مطاع لرسا تارام قوللام دکان ایچنده یم
هیچ بیلمرم نه دریایم یلدن یله موج ورارام
اوزگه دریایه نترمم بیله عمان ایچنده یم
بشارت قوشچی اوغلونا گوستردی اوز بارچه سینی
حقدن بو یوردوق اولدی وادلی زبان ایچنده یم

جرگه یعنی حلقه ردیف دسته گروه محمد پیغمبر (هزار واند) (هزار وهند) اند (یعنی چند اندی) معدود و عدد مجهول از سه تا نه هزار (و اند) باصطلاح زبان کردی یعنی یکهزار وچند (هزار وهند) مشهوراست که حضرت پیر بنیامین ظهور خواهد کرد و عالم در این دوره پایان خواهد پذیرفت هزار وهند دورهٔ حضرت پیر بنیامین است بارچه مطاع

۱۳۲
عشقیم الیندن قیلَرَم زارا ابراهیم
عشقه سالی ییدون منی باری ابراهیم
رحمت آقاجین اوز الونان اکدون جهانده
گل ایندی میوه لرین درا برا هیم
سن خو دییردون تپراقه گتیم
تپراقی گوهر ایلیین نظر ابراهیم
منه دییللر بو گنجی نچون آشکار قیلدون
نه ایلیوم بویوردوق قولام بیله دیور ابراهیم
خلقین حاجیلری یوز توتوب کعبه یه وارالار
قوشچی اوغلینون کعبه سیدور درا ابراهیم
دراین کلام قوشچی اوغلی مدح حضرت شاه ابراهیم رامیفرماید

۱۳۳
اغیارده قارشونه باخارسان یاره گوزلریم
اغیاره خوشی گلورسن باخاسان یاره گوزلریم
الله الله گوزلری شوخ کویول آرا وفاسی یوخ
منی خوب لار آلا دور باخور خوبلاره گوزلریم
هموی گری آتارام حقی ایره لی تو تارام
یوز ایل باخوب دویمادوم اودیداره گوزلریم
گلون مناجات ایلیلیم جمدن حاجت دیلیلیم
نه اولیدی بیر باخیدی خاوندکاره گوزلریم
قوشچی اوغلی ویرر اوز اوزینه اوگوت
یاری خلوتده گورنده باخارناچاره گوزلریم
اغیار یعنی بیگانه خوبلار یعنی هفتن وهفتوانه وچلتن اوگوت یعنی نصیحت

۱۳۴
ازل قدر تیندن سلطان شهاکی
گوزلریم نا بینامن سچه بیلیم
پیریم بنیامین دور رهبریم داود
بنیامین شرطیندن من گچه بیلیم
پیریم نه یولدا منده او یولدا
قطاردان اوزولسم داچاپه بیلیم

ارنلر اکدیگین بیچدی گوتوردی
من اکمه میشم هیچ بیچه بیلمم
ارنلر وارسی یوکلندی گیتدی
من کیمسه گلمه من کوچه بیلمم
اگر غواص اولوب عمانه دالسام
بنیامین چایوندان من گیچه بیلمم
قوشچی اوغلینون خلعتی حقدن گلوبدور
خیاط سن بیچه‌نی من آچه بیلمم
ارنلر اکدیگین بیچدی گوتوردی من اکمه میشم هیچ بیچه بیلمم

در اینجا حضرت قوشچی اوغلی شکسته نفسی میکند و خود را گنه کار می شمارد ارنلر وارسی یعنی صالحان نیکوکاران

۱۳۵

ازلدن عشق اوتونا من یانه گلدیم
شمعووه یانماقا من پروانه گلدیم
بیر یانچی بیر قالیب یالانچی دنیا
سنی معمور بیلوب ویرانه گلدیم

غیبانه دیدیوم اولدوم قوناقون
اوسببدن دزوه دوستانه گلدیم
پیر موسی ئیله عهد ایله میشدیم
یانماقا شمعووه سوزانه گلدیم
داووده ویمیشدیم یولومی گوزله
انتظار چکردی بستانه گلدیم[1]
بنیامین ئیله شرط ایله میشدیم
خرمانینه بده بستانه گلدیم
بو فانی دنیاده ای قوشچی اوغلی[2]
بش گون بو دنیایه مهمانه گلدیم

بیر یانچی یعنی کج یکطرفه عثمان خلیفه سیم اثبت
روستان یعنی شهر روم شهر خارجه

۱۳۶

سنا خلارام گیزلین شیرین آچوب اغیاره دیمم
عاشق اهل حقم مرد هوشیاره دیمم
صحبتین ایله مرم سنا نمامیش یاریلن
یارنلرین یاری واردور منده خویاره دیمم

۱- موقع است که ذات شاه بابا به بوستان وارد میشود. ۲- اسم اولی بابا

صحبتی استرک اولانون هم اوزی اسنرک اولور
من بو سوزون معناسینی هر بی اقرار دیِم

هر کیمین بیر آلتونی وار گیزلین ساخلار شوبلر
پادشاهین گنجی منده دور عالم آشکاره دیِم

قوشچی اوغلی ایندی بیلدی حقیقتین مقدارینی
دوستومون دوستوندان اوزگه داخی دیِاره دیِم

سِنانماق یعنی آزمودن امتحان کردن استرک یعنی استره
ماق مست شدن از کثرت شوق آلتون بمعنی پول است
که سابق میکفسند یوز آلتون امّا در اینجا بمعنی ذقر کلام است

۱۴۷ مسلمانلار مسلمانلار من نه عجب مسلمانم
خلایق لر طعنه ایدر مگر یولومدا نقصانم

کافر نصارا و جهود بت لرینه ایلر سجود
منیم سجدم حقّه دور بو سببدن مسلمانم

تسبیح آلیمه آلسام سجّاده چینیمه سالسام
اوز توتوب مسجده وارسام دییلّر اهل قرانم

شریعته وارداولسام قارونچه پول دیلرمندن
طریقته وار داولسام دییلّر بس سلیمانم

شریعتی طریقتی اوخوردوم فرماندوم
حقیقتی اوخویانون دیلینده کی برهانم

شریعته بلی دیدوم طریقتده یولی بیلدیم
حقیقت بحرینه دالدوم تصیر و آل عمرانم

بوخرقه نین سایه سیندن نه عجب مرد قلّاجم
درویش لرین خرقه سی آلتوندا مؤمن لر کیمی پنهانم

الاهی بیر لیقین حقّی گل ایندی فضلین اوستونه
کافرلری دینه گتور من سنه بنده فرمانم

دیدیلر قوشچی اوغلی نی واجبدور او تاپاندورماق
سن اوزون اهل قضاسن من او قضایه قربانم

مسلمانلار مسلمانلار میفرماید که من هم مسلمان هستم و به دین
شریعت منکر نیستم امّا من بحق سجده میکنم بحر یعنی دریا
یعنی به دریای دین حقیقت غوطه ور شدم قلّاج زیرک قضا یعنی
فرمان الٰهی سلیمان پیغمبر شرح مفصلی دارد
× الهی

١٣٨

یارَنلَر بیلیوُم دنیادَه بیر نیکنام ایده بیلمَ
غملوُگوُیلوم غم اَلیندَن شاد ایده بیلمَم

اَوزنفسیم ایچوُن مین آغچه یوُرجاگیرَه رَم
آخرتیم ایچوُن یاریم آغچه اِحسان اَیده بیلمَم

نه تسبیحیم وارمنیم و نه ده سَجّادَم
سَجدَه واروُب ذِکراِطاعت ایده بیلمَم

منَه دییللَرسَن بوُعشقی ترک ایت
مَن بوُعِشقیلن یوُلموُشَم ترک ایده بیلمَم

یارَنلَر گُناه ایتمیشَم سُلطان قاتیندَه
اُمّتَه نانُ وپیاز اِحسان ایده بیلمَ

جَم ایچره سَنه دییرَم ای اَهلِ حقیقت
من حقّیم ایوییندَه مَن کارِ شَریعت ایده بیلمَم

روزِ قسمنادَن قِسمت بوُ اولدی بیزه
بوُیازی حق یازیدور اونی رَد ایده بیلمَم

عیبیم بوُدوُر وَصفِ خُوبلارِ اَوخورام
موُندان غیری بَلّوُ عِبادت ایده بیلمَم

قُوشچی اوغلینی حقّی سالموُش ذِلّتَه
حقدَن اوزگه سینه فَریاد ایده بیلمَ

آغچه یعنی پُول حقّیم ایوییندَه کارِشریعت اَیدَه بیلمَ یعنی کَسیکه اهل حقیقت باشد نمی تواند کارهای اَهل شَریعت را انجام دهد ازقبیل مَرثیه یا نماز یایکماه رُوزه گرِفتن وَ اَمثالِ اینها

١٣٩

اوُلدَن آخرَه وارَم ها وارَم
تَحقیق ایدَنلَرَه خاوندِگارَم

آخی جبرئیلَم عَوامُ و خواصَه
یارَنلر تانیوُن بِنیامین یارَم

گزرَم اون سَکّیزمین عالَم اوستَه
وَطنیم یار قلبی دُور قوُنارَم

مَن نَفَسَم منی نَفَسدَن ایستَه×

ویروُب آلانیلَن هم خریدارَم

دیل اَولوُب سوُیلَرَم دَهان ایچیندَه
نَهانی دَیوُرَم بیل آشکارَم

اَویاقلر گوُرَرمنی مندَه اَولاری
بیر لحظَه اَویماراَم دایم بیدارَم

× [illegible]

گهی موسی گهی عیسی روح الله
گهی قنبر غلام یار
گهی قرخلر یمان هم علی یه یارم

گهی نوحم گهی طوفان گمیده
انا الحق چاقوران منصوره دارم

منصوری حق دیدیکیچون چکدیلر داره
حق ایچون چکیلن منصوره یارم

یعقوب یوسف ایچون چوخ ایلدی زار
ایوبون دردینه هم صبر دارم

قول او علینون نطقین یالان بیلمیون
اوزوم بیرم دونیلن صدهزارم

تحقیق ایدنلره خاوندکارم اشاره میکند به بارگاه درگه
حضرت خاوندکار عالم از وجود مبارک خود ذات حضرت
بنیا این را جدا کرده گهی موسی گهی عیسی و حضرت نوح و منصور
در این کلام فردا فرد نوشته شده است

۱۴۰
یارسیز بولگیم نه ئیلن یاریمه شکرانه ویریم
مالیمی پیشکش ایلرم جانیمی قربانه ویریم

سن سن جانومون جانی سنی سئودوم اولدوم غنی
سن گوندرن دُرلی جوانی من جمله شکرانه ویریم

* عین الحق

من نه دیلیلن سئویلیوم نیجه ده صحبت ایلیوم
نه با بلن یالواروم نه ئیلن سلطانه ویریم

بیر دن سلام او بیرلره او بیر صفت یارلره
گیرگ جمیع گویوللره دوست خبرین جانه ویریم

قوشچی اوغلی گل اولماسن بیر ذره عقیندن فراق
گل وجودون وار لیقین ذره جه درمانه ویریم

یارسیز بولگیم یعنی بدون یار چطور می توانم شکرانه بکنم یعنی از درگاه
حضرت حق چیزی درخواست بکنم دُرلی خوان یعنی غنچه پر از دفتر کلام

۱۴۱
بیلن بیلدی من نه گتوردوم
یوکوم گوهر قابی تنده گتوردوم

کیم اولا بیلمیه اونی زوالی
تاری مرده دیور زنده گتوردوم

ارنلر دیدیگی گرچک ارنلر
پرده پرده دوندان دونا گتوردوم

اوزونی گیزلتدی پنهان یاشوردی
ایزینی ایزله دیم جمه گتوردوم

ارنلر تارونی جمده گورونبدور
اگر تنده ایسه بنده گتوردوم

بلبله آچولوب جمله گلستان
ایلی یون بوگلی خانده گتوردوم

سعید بیک منصورتک عزیز جنبلید
اولاری سبزه طرفنده گتوردوم

ابراهیمی عزیز ایلیین عزیز
احمدین نقدی بی زنده گتوردوم

قوشچی اوغلینون نفسیندن آلون یاری
اوزوم قولام جمه بنده گتوردوم

یوکوم گوهر قابی تنده گتوردوم یعنی بارمن ذفر کلام است و در سینه ام آوردم
بی زوال یعنی حضرت خاوندکار گرچک یعنی راستکو ایز یعنی زدپا زد
پایش گرفتم بجم آوردم تاری یعنی خدا گل در اینجا حضرت سلطان
عالم را سیفرماید خوان یعنی خونچه

اگر سکو یلر اولسان کان — اولان غنم
حق یولونده اولماقا — مردان اولان غنم
قورخماز قاتیمز غنیمدن قورخوسی یوخدور اولومدن
هانجاری چکر اولسان مطیع فرمان اولان غنم

١٤٢

خود غمی قیرما قیلان جدی توکنمز
بیجان اولوبان بنگیدن دیریلیر جان اولان غنم

ابراهیمین سفره سینون زینت سیماسی غنم
قوچ اولوب اسما عیله دانلا قربان اولان غنم

اتکی دنیانون عزتی هم ده لذتی غنم
هوجیلن برنجیلن خوانده روغان اولان غنم

دنیا و آخرتی غنمیلن ساتون آلماق اولار
سوتیلن یوغنی ایلن اوزی احسان اولان غنم

گلین غنیمتی توشوالیم بغداد شهرینه وارالیم
تاپیرلر گلونچه بوسته گاهی نقدقات اولان غنم

خواجه لر بازرگانلار دسته دسته شهردن شهره سورللر
قاتی سلاخلار الینده یونجی عریان اولان غنم

قوشچی اوغلی درویشلیقی گل غنمدن اورگنش
درویش و گدا یولونده اولماقا مردان اولان غنم

کان و فکان اشاره است به کن فیکون غنم یعنی گوسفند غنیم یعنی دشمن خونی
هانجاری یعنی بهر طرف جد یعنی پدر بزرگ ابراهیم و اسماعیل شرح مفصلی دارد
یونجی یعنی ناتوان اسیر خوان یعنی خونچه اهوج یعنی رشته

۱۴۳

گلون گلون ای یارلر من اولی شاها اوغرادوم

حقین منیرلیسه ایردیم بیر دوغری راهه اوغرادوم

گوزومدن گوتوردی پرده جمالون گوردوم بیرده

ایوب تک دوشدوم درده یوسف تک چاهه اوغرادوم

دورت فرشته ایچینده ارم ایسترم جمالون گورم

پادشاهم ایتدی کرم واروبن درگاهه اوغرادوم

نه یاتوب سن اویان حقیقت وصفین ایلرم بیان

گوزومی آچدوم روان ستانه سن ماهه اوغرادوم

لیل ونهار چکرم آهی سن اوزون سن شر آگاهی

قوشچی اوغلیئون پادشاهی دونن درگاهه اوغرادوم

اوغرادوم یعنی نزدیک شدم چهار فرشته جبریل میکائیل عزرائیل اسرافیل

۱۴۴

بیر نچه گور غرمیان اولدوم صنم

گلدیم گوده ایچینده قان اولدوم صنم

یلیدیم یاغمور یدیم یاغدیم یره

بیر اووچ تپراقدن آدم اولدوم صنم

آنا طرفیندن گلدیم آنا بطنینه

اویوشدوم بیر قطره قان اولدوم صنم

آتام آدم دور پشتمیدور منیم

اولدن من حوّایه مهربان اولدوم صنم

بیر نچه وقت اوز شهریمده اوزومی گوردوم

اوز شهریمدن دار الوطان اولدوم صنم

من اوزوم موسی وجودوم طور یدی

اوخودوم بیر خوش زبان اولدوم صنم

اگر سن صدف سن من لعل و مرجان

اگر سن صرّاف سن من دکان اولدوم صنم

بیر نچه کهنه دونون گیدیم سنون

بیر ده گیدیم تازه نوجوان اولدوم صنم

قوشچی اوغلیام گردیشیلن چنخدیم جهانه

اوّل گزلندیم ایندی عیان اولدوم صنم

غرمیان عزیمت کننده منظور از دون بادون است صنم یعنی بت معشوق

گوده یعنی جسم قالب یاغمور یعنی باران باتاگرک. اویوشدوم آمیخته شدن

۱۴۵

کیمسه بیلمز سیرّیمی عشق اسراریندَه مَن کیم
روز قسمنادَن بیرَم بهشتِ بَرینون رَنگییم

هَم پرده هَم گویدَه یَم عالمدَه یَم آدَمدَه یَم
اولیاءِ لی نِشانیَم کیمسَه بیلمز ها ئیکییم

گویدَلدیَم گوزدَه یَم دیلدَه دَهاندا سوزدَه یَم
چار پارَه دَه چرخ دورایشیم چنگِ رقاصین چنگییم

اَهلِ حقّه گرچک نظر کیمه دگسه جاندان کیچَر
احتیاطین مَندَن آلیر تخت گمانین خدنگییم

جمله بیلورکه مَن حقّم مَن او فاعلِ مطلقم
مَندَن اوزگه کیمسه یوخدور جمله آشنانین رنگییم

سال و ماهم لیل و نهار حیّ القیّوم صبح له شام
ازلدَن آخرَه وارَم مَن او قرارین سنگییم

عالم لری سیر ایلرم بلی مؤمین لر گویلونده
زمینون ایستونی یَم هم آسمانون بالنگییم

زمین آسمانه لنگرم گاو و ماهی او سته قرار
مَندَن اوزگه کیمسه بیلمز علم غیبین بیلنگییم

حق هامی پرده حاضردور قول اوغلی کیمدور وار اولا
اَهلِ حقّین حقّی ایچون لی نام نامین ننگییم

روز قسمنا یعنی روز سرنوشت اولیاء جمع ولی است یعنی کسیکه عهده دار امور دیگران باشد چار پاره یعنی چهار طرف اصلی مشرق مغرب شمال جنوب چنگ رقاصین چنگییم یعنی در پنجهٔ رقاص چنگ هستم خدنک یعنی تیر کمان فاعلِ مطلق کسیکه دستش در هر کار آزاد است یعنی خدا حیّ یعنی زنده قیّوم یعنی پایدار ایستون یعنی ستون بنام نامین ننگییم نام یعنی شهرت آوازه ننگ یعنی عار نمیکنم بیلنگییم یعنی دانا داننده گرچک نظر نظر راست رو

۱۴۶

پرده لی گنجِ نهانم کیمسه بیلمز صنا عتیم
دوب سویله دیگیم حقدور حقدن اولدی عبادتیم

مَن حقّی آشکار گورمیشم بودور دیدیگیم دیریم
ایکی جهان بیر اولسا اونا سغشماز آیتیم

کیمسه نین آغجه سین یمم کیمسه دَن قوتلوق دیلمم
هر صباح دوسته یاخارام بودور قوت و قناعتیم

منیم بو غریب باشیمون سودالره دوشدوگی چرخ
ایشیدنلر دانیق اولور دییر اولسام حکایتیم

بنیادین بنیامین قویدی اوز دعوت قدرتیلن
بقای جاودان اولدی بنگی باشدان عمارتیم

ارنلرین جمینده قولاق اول دیل اولونجه تحسین
کیم که خاموش گوش اولور اونا یتر کفایتیم

دیدیلر قوشچی اوغلونا گله دلبر ایلمه
دیل دیله سویلر قول قوله شاهه یتر شکایتیم

صناعت یعنی کار و هنر ستغشماق یعنی جای گرفتن گنجیدن آنچه یعنی سکه نقره
قوتلوق یعنی توشه سودا خیال اندیشه داننق یعنی اندیشه دانش

١٤٧ یارنلر گلون گوروون پرده ایچره نهانده ایدیم
بیر دنگیزه دالمیشدوم دریای عماندا ایدیم

او دنگیزه دالان کیشی دایم خرم اولور ایشی
ایچریدن ایچریه گیرلین پنهانده ایدیم

ازل محمد جامه سین نوردان یاراتدی پادشاه
ارنلر سیر سویلینده من داخی اوندا ایدیم

ذکریا ئیلن بوشقلاندیم ایو بیان صبر ایلهدیم
نوح ئیلن کشتییه گیردیم آخر طوفانده ایدیم

نمرود منی آتدی اوتا چاقوردوم ابراهیم دادا
مولام منه کرم قیلدی باغیله بوستانده ایدیم

اسماعیله چکدی پیچاق پیچاق اونا کار ایتمدی
مولام منه کرم قیلدی قوچ قوزی قربانده ایدیم

علی ئیلن چالدوم قلیج حسین ئیلن اولدوم شهید
اون سکیز ایل قاف داغوندا حمزه ئیلن جنگده ایدیم

عمران او علی موسی ئیلن واردیم چیخدیم طور داغونا
ابراهیم ئیلن کعبه نون بنیادین قویاندا ایدیم

یونسین دولی گویلی ارنلرین یوردیمیش
دنیا بنیاد اولمامیش شاهیلن سیرانده ایدیم

دنگیز یعنی دریا عمران پدر حضرت موسی بوشقی یعنی آزه هوشیار
حمزه عم حضرت مولا ذکریا و نمرود شرح جداگانه و مفصلی دارند

١٤٨ گلون گلون ای یارنلر خواجمین و صفین ایلرم
منه بویوردوق بیله اولدی دانلاوزومدن سویلرم

ویرن او دور آلان او او اون سکیز مین عالم اوسته
چون دیوانین آذری ایلر کیمه گلایه ایلرم

دیین اددور دگیلن او هم اوزیدوربی نشان

گویلوم ایچینده دایم من اونون مدحین سویلرام

چون دعا اگر ایتمیشم من خواجمین درگاهینه

چون مرادیم حاصل اولدی داخی دعانی نیلرم

حکم پادشاهدان چیخدی حقی ناحقدن سچه

شهسوارا او غلیام دایم گناهیمی عرض ایلرم

دانلا یعنی دیگر مدح یعنی تعریف

۱۴۹
صباحی صبحدم من یاره ایردیم

من بیر دردلی جانیدوم تیماره ایردیم

منصور جامه سینه گیروب اگلندیم

جرعه‌نی نوش ایتدیم من داره ایردیم

زاهد جنته وارسا من اوراوا زمام

منیم که دیدار دور دیداره ایردیم

نیلرم من دنیاده مالینن گنجی

منیم که آشنام وار اول واره ایردیم

قوشچی او غلیوون گناهی چوخدور باشدان

گناهیم گوتوردوم من حم یاره ایردیم

صباح یعنی بامداد اول روز ایرماق یعنی نزدیک شدن

۱۵۰
عاشق مستانیم بوجسمه بیر جان ایسترم

جانیمی جانانه ویردیم جان جانان ایسترم

ایله دیم بیر بیله سودا نفع بیلدیم موندا من

نقد جان ویردیم بولوندا در غلطان ایسترم

گوهره اولماق خریدار چوخ بهاء ایستر گوزوم

گویلوم ایلردی تمنا لعل و مرجان ایسترم

گوز یاشیم دردانه اولدی آخدی دریای عمانه

قطره‌نی در ایلیین بیر بیله عمان ایسترم

بیر گدایم یارقاپوندا دور موشام من ناتوان

درد یمه درمانه محتاجم بیر لطف و احسان ایسترم

شوکتیم بیدی منیم بیر سلطنت املاکینه

بنده‌یه لطف ایله گل بیر بیله سلطان ایسترم

توکته لر قانیمی یولدا دؤنمرم اقراردن
سن کیمین واردور امیدیم قانیمه قان ایسترم

عارضم درگاهوا ایله اجابت عرضیمی
عرضیمین احکامینه بیربخش فرمان ایسترم

قول ولی دیر دردمندم گلمیشم درمانه من
یا علی سن سن طبیبیم درده درمان ایسترم

عارض یعنی عرض کننده اجابت یعنی قبول کردن

١٥١
آخرتده وار اولماقا دین وایمانی ایسترم
عالمه غمخوار اولماقا اوبی گمانی ایسترم

ارنلردن شایه یتر اونا حقدن وایه یتر
جمله عالم پایه یتر من اوخرمانی ایسترم

ارنلر اوخور یاسینی الفی بیی یاسینی
اوخرمانین ئیه سینی اولی خانی ایسترم

ظاهر باطن ارنلری یار لقاسی یارنلری
غیب اولینده گزنلری شاه مردانی ایسترم

دو نونندا) هم نوشته شد

قول اوغلی حقه یتشدی قدرت باده سیندن ایچدی
ایوب کیمی درده دوشدی درده درمانی ایسترم

تمام یعنی رسیدن وایه یعنی حاجت احتیاج لقا یعنی صورت
دیدار اوگ یعنی مقابل چشم روبرو

١٥٢
بغداد شهرینه گیردیم گوهر کان یوکلندیم
بیر قدم کفری بوراخدیم کل ایمان یوکلندیم

منلیکیم دور منلیکیم تنی منزلدن قویان
منلیکیم بیردم بوراخدیم شیر مردان یوکلندیم

لقمان حکیمی گوردوم دیله دیم اوز بیماریمی
دوزندی درّ اوتلاردان صاف درمان یوکلندیم

ایسترسن سرّی بولونمز کیمسه سرین بیلمز یارین
بغداد شهرینه گیردیم مهر یزدان یوکلندیم

دیدیلر قوشچی اوغلونا مطاعین الموش گیدر
گیزلتدیم ظاهر گوزوندن گنج پنهان یوکلندیم

دُرّ مروارید درشت منظور از دفتر کلام است لقمان حکیم معروف

١٥٣
لیل و نهار شکر ایلرم بو یولدا قربان منم
جسدی پاره پاره دوغرانان قربان منم

حقدن بویوردوقون دوتدوم حقیقت یولونی تاپدوم
قیرخلرین جمینه گیتدیم بیلین که قربان منم

جمخانیه سجده قیلدیم پای ماچه میلین آشیلدیم
پاک رمزبار خدمتینده صرف اولان قربان منم

خلامین الینده جامی طالب اول پیروی تانی
یتشدی حقدن فرمانی کس باشیمی قربان منم

تنینه سین آدمین خاصی منکر اولوب اولمه عاصی
ششیجی کلاییه سنی غنم قربان منم

اسماعیلی قربانگاهدان حق اوزی آزاد ایلدی
غیبدن بیر قوچ گلدی دیدی که قربان منم

قوشچی اوغلی سنه همتاکیم اوله بیلیر
سن که نوردان یارانمیسان صلوا قربان منم

لیل و نهار یعنی شب و روز عاصی یعنی منکر در این کلام
حضرت قوشچی اوغلی منظورش این است که من
همیشه جان خودم را در راه حق قربان کرده ام

هنجاری چکرسن ارکانه گلدیم
باشیمی دوندردین قربانه گلدیم

مبارک جمالین گوردوم شاد اولدوم
پیر اولموش خواطرلین فرمانه گلدیم

کیملن کلامی سویله دیم اوخودوم
کیملن درستاتوب دکانه گلدیم

گنه کاروم گناهوندان گیچرلر
یوزوم اوسته ستوروب جمه گلدیم

دیله گیم جمدور پیریم بنیامین
خواجم دور ابراهیم اول یانه گلدیم

ابراهیم باغبون بیر آقا جیام
درلو درلو چیچکدن باره گلدیم

یارنگر انتظار دور میزان گوتونه
شادلیق چالوب سیرانه گلدیم

ابراهیم الیندن بیر جرعه ایشدیم
ایشدیم اسره دیم مستانه گلدیم

واجب اولدي قوشچي اوغلونا شكرانه ورمك
يارنلر ايندي من جمله شكرانه گلديم
دزلو دزلو چیچکدن یعنی از فرمایشات حضرت شاه ابراهیم
سیرانه یعنی سیر کننده

۱۵۵
یارنلر من شاه قولیام سیزه فرمان گتورموشم
کیمسه بیلمز بو فرمانی سر پنهان گتورموشم
حقدن بیله فرمان اولوب حیات ویروق تماتلره
مرده لر دورسون آیاقه اولاره جان گتورموشم
منده بی غایت گنج وار اونی جهانه فاش ایلرم
اد اغیاره ساتدوق دیور یاره ارزان گتورموشم
ایشیم یوخدور قرالردن آقدان خبر ویرم سیزه
دورت کتابین معناسینی سیزه بیان گتورموشم
انجیل و تورات و زبور فرقان بیر بیر آیه سین
اولدی اخبار بیزلره سیزه برهان گتورموشم
ای حقیقتنه کج باین اولان اویما دنیایه بیرده سن
حق طرفیندن سیزه مژده دور یاره رضوان گتورموشم

سندنس ابرق خلعتلر گلور یارستان اهلینه
بو قماش یار قماشیدور رحمت الوان گتورموشم
بو جهانده جار ایلرم یاتانی بیدار ایلرم
صاحب زمان ظهوریندن گلون نشان گتورموشم
کرم قیلدی پادشاهم قول اوغلی سیر سویلدی
غایب دیاریندن بوگون بیر اولی نشان گتورموشم

۱۵۶
یارنلره ایلیوم من بو روح وراحیم الندن
خواطریم پریشان دور زلف سیاهیم الندن
یارنلر اوگوت ویرین یاره یولا گلسون
بیر آه چکسم عالم یانار آهیم الندن
منی خوبلار گورر هجرانه یاخار
یارنلره ایلیوم بو شوریده طالعیم الندن
سنه دیللر خوبلاری گورسن بیهوش اولورسان
من ازلدن بیله ایچمیشم شاهیم الندن
من خوب بیلیم دردیمون دواسی سنده دور
کچرم جانومدان گلمسه او جراهوم الندن

منه زور ایتمه گلن سنی رجوع ایلرم شاهیمه
ها نجاری گیدرسن او شاهیم الندن
سرمست و خوش و خمار دور قوشچی اوغلی
بیر نیچه جرعه ایچیبدور شاه ابراهیم الندن

ادگوت یعنی نصیحت شورید طالعم یعنی بخت برگشته شاهیم
خطاب به حضرت شاه ابراهیم است

۱۵۷
یوخدان واره گلدوق بیر یار الندن
او آلا گوزلری بیر خمار الندن
جمالون تفسیری نصر من الله
فتحاً غریب دور کردار الندن
مین بیر آدون مخلوق آییتین ایتسر
هوار سندن خاوندکار الندن
گاهی منصور کیمی جرعه سورورسان
سن که گل آتارسان آت خار الندن
ابراهیم تک منی آتشه یاخدون
رحم ایله گیلن بیر گلزار الندن

ایوب تک صبر ایدن جور و جفایه
خلعته ایروشور ستار الندن
قوشچی اوغلی یارین قهرین نوش ایله
شکر ایله گیلن نه گلور جبار الندن

نصر من الله و فتح غریبا یعنی یاری از خداوند است و گشایش
نزدیک است ساتماق در اینجا بمعنی نوشیدن است
ایروشور یعنی نزدیک شدن ستار یعنی عیب پوش

۱۵۸
جگر یاندی مدد هجران الیندن
نلر چو خدور چکم بو جان الیندن[1]
غرق اولدی جهان هم قویدی طوفان
امان بو دیدهٔ گریان الیندن
همیشه ایلرم من داد و بیداد
مخالف گردش دوران الیندن
گیجه لر یاتابیلمم خواب ایچینده
هزاران گریه و افغان الیندن
دوست شهریندن آیری دوشدی قلندر
یزید و منکر و مروان الیندن

۱- در برخی از دفاتر (نه لر چوخ چکم بو جان الیندن) آمده

۱۵۹

رحمتی موندا گلماقا ابراهیمه هوار اولسون
یارنگرا ایچسون شربتی سرمست و خوش خمار اولسون

گیتسون زاهد دورانی قورولسون خواجم دیوانی
گوتورسون بوز بستانی یارنگره بهار اولسون

خوش اولسون آیلن ایللر دوغسون قوتلی قوتلی گونلر
آچولسون قلب مؤمنلر منافقلره قهار اولسون

اوزون گوردوم زهی دولت هزاران حقدن یوز منت
منیم نیتیمه گرگدور جنت مقصودیم دیدار اولسون

جفا گیتسون صفا گلسون رحمتی یاره ساچیلسون
تکول خواطرلر آچولسون صحبت لیل و نهار اولسون

اسلام دینی ضعیف اولماز ارنلره حیف اولماز
پیرلر قولی خلاف اولماز آشنالر بیدار اولسون

سیزی بیلیر خلایقلر سیز سوز حقه لایقلر
اللهی جمله عاشقلر حقیله مدام یار اولسون

بریدیم تیاقه گیردیم من خواجمدن صفی بیلدیم
منیم جانوم شاه ابراهیم یولونده هم نثار اولسون

پادشاهدان ندا اولدی جارلاقوشچیسون اوغلی
ییقلسین مشرق و مغرب تا بودور پاره جار اولسون

سنافق یعنی دور و قهار قهرکننده ساچلماق گسترده شدن
قوتلو یعنی فراوان تیاق یعنی نظام

منیم گویلوم سنیلن دور گویول یاپانا عشق اولسون
مرادیم الیستم سندن مراد ویرانه عشق اولسون

هر یانه باخارام اویون ایچینده خوش سن سن
کیمسه ته ایرمز سته دوره اویوچی سانه عشق اولسون

سنون یوزون شمس و قمر نوریمیش قندیل ایچینده
زمین و آسمان بارگاهی خورشید و ماه عشق اولسون

زهی حکمت زهی قدرت تا دوالانور گردشیلن
آپاروب گتوردن سن سن ویروب الانه عشق اولسون

اویاق اول قوشچی اوغلی اویما غفلته بیردم
هیچ غافل منزله ایرمز آیوق اولانه عشق اولسون

مراد ویرانه منظور از حضرت سلطان عالم است ازمر یعنی کس سر در نمی آورد
قندیل چیزیست که از سقف آویزان میکنند زهی یعنی خوشا آفرین

۱۶۱

سحری بیتدیم دلداره دیدیم که یاره عشق اولسون
یوزون تک گنج مخفی دورزلفون تک ماره عشق اولسون

دروغون توک یره هر دم گیچن لافی هنر سانما
غنیم که روبرو اولدی دوران سرداره عشق اولسون

دیلیمدن ویرمیشم اقرار گرفتار اولمیشم عهده
یاریلن اول آرا یرده گچن اقراره عشق اولسون

سن خوبیلم سن لیلی سن منه گلمز هیچ رحمون
ها چان دیدون دلی مجنون صفیل آواره عشق اولسون

شکسته شهسوار اوغلی کمینه کمترین عاشق
سنون بو دادلو سوزوندن شیرین گفتاره عشق اولسون

یتماق یعنی رسیدن ساناماق یعنی بحساب آوردن غنیم
یعنی دشمن جانی خو یعنی خود صفیل یعنی سرگردان

۱۶۲

منیم دعام بودور یاره یارین گویلی اویاق اولسون
ساقلاری سایرو اولماسون سایرولاری ساق اولسون

حق گلستون دیوان قورولسون یارین مرادی ویریلسون
منکرلر بنده ویرولسون لیل و نهار دوستاق اولسون

پادشاهیم گیسون قرمزینی آشکار ایلسون اوزونی
اویسون منکرلر گوزونی نیچه لره تساق اولسون

گویلوزدن چیخاردون غمی صید قیلن دوتون دمی
آرایش ایلیون جمی حق پادشاه قوناق اولسون

قوشچی اوغلونون حد یلشیدور ایشیدون دوستلر[۱] گلور
یازولو بدور کلام اوسته یارها یاره دایاق اولسون

سایرو یعنی مریض دیوان یعنی دادگاه خداوند تساق یعنی
تسق نظم و ترتیب دایاق یعنی تکیه کردن منظورش این
است که باید یارستان به یکدیگر تکیه کنند

۱۶۳

دعا گویم سنه شاهیم دولتون برمزید اولسون
اوزون عمرلر گوره سن یوزون نوروز عید اولسون

گوروم دنیاده بد گوهر هرگز کامین آلماسون
گوزوندن گور دیلیندن لال ایکی الدن قدید اولسون

هرکیم دوز چورک ییه عالمده قدرین بیلمیه
جهان ملکینده سراسر گوزه گورونمز ناپدید اولسون

۱- حقدن گلور

گل آی شاهیم سنیلن بیر عهد و پیمان آلیاق
او عهد بیندن دونن کیشی یزید ابن یزید اولسون

یاره یامان ساغنانی حقدن دیله گیم بودور
آلسون ایلیکین
الوین درین دریا یانی کسکین حدید اولسون

گل ای شهسوار اوغلی یولوندا بیله ترپنسن
گورن دیسون ایلی عالمده شنون رویون سفید اولسون

بر مزید یعنی زیادشدن یدید یعنی دمنت بریده یادشت
خشکیده ساغنماق تصور کرد خیال باطل کردن دیلک
یعنی درخواست کردن حدید آهن اوک یعنی درپیش چشم

١٦٤
دور ای غافل نه یاتوبسان یار بیدار بیداره عشق اولسون
دینی دیناره ساتمیان یار دینداره عشق اولسون

غافل اولماسوزون تانی گوزون آچ بیر اوزون تانی
ایتیرمه شرط و ارکانی شرط واقراره عشق اولسون

یار اودور اولمیا ناشی اولا یارلرین داشی
یار یولوندا ویره باشی سرویرن سرداره عشق اولسون

مجنون کیمی یاشا داغی گلوب اولا لیلی قوناقی
مجلسینده گزه ساقی مست و خماره عشق اولسون

یار اودور که اویاق اولسون حق امرینه مشتاق اولسون
خواجم گلسین قوناق اولسون مجلسین یاره عشق اولسون

شرطدن چخمه قیراقه سن بیر قولون آل قولاقه سن
سری ویرمه ایراقه سن یار سرداره عشق اولسون

یار اودور که قیاجانه یتیشه شرط و ارکانه
یارلین واره رضوانه گل رخساره عشق اولسون

یار اودور تونا سومه‌مو کدن گیجه هم اتدن هم ایلیکدن
ال چکمیه شرط و پیر لیکدن یار هزاره عشق اولسون

نیل بندینده قالان هزار کستی ایچینده گرفتاردن اولسون
چاقوردی یا پیریم هوار یتیش هواره عشق

چکو بدوراه حناسینی چاقورو بدور آقاسینی
اوگوک آتون ئنیه سینی داود نازداره عشق اولسون

نه گوردي اوچهار ارکان آچولدي بجرده بیرکان
شو یوزونده چالان چوگان گلن سرداره عشق اولشون

گوروب آقا سیمني هزار عرض ایتدي رهبریم هوار
اودمده چون هامي تجار وپروب اقراره عشق اولشون

یتیشدي دادینه اودم گویلوندن گیتدي دردوغم
یا پوشدي گشتیدن محکم چکوب کناره عشق اولشون

منکرلرگلدي ایمانه ال قویدولار زر افشانه
منديلینده قالدي نشانه او صد دیناره عشق اولشون

تمام او گنجیلن مالي اوزوندن ایلدي خالي
هزاري ایلدي والي جمیع تجاره عشق اولشون

بیزي باغوشلا هزاره قویما زاریله بیچاره
کرم قیل بیزدل افکاره یتیش فریاده عشق اولسون

کرم قیل صاحب دلدل اورکده چوخدور دردِ دل
یتیش فریاده دردیمي بیل بیزي ناداره عشق اولشون

کمینه کمترم مضطر گناهین عفولني ایستر
کرم قیل اي کرم گستر قولام قوللاره عشق اولشون

قول اوعلي دورمنیم آدیم الف قدیندن اوستاندیم
جمالین شوقینه یاندیم گل رخساره عشق اولشون

تاشي یعني همردیف لیلي ومجنون بسیار معروفند ایراق یعني
دور بیگانه رضوان یعني بهشت دیله ماق یعني درخواست کردن
مکار فریب دهنده (یار اودور سوماسوموگوندن کیجه هم ایتیندن
هم الگندن) یعني یار آن شخصي است اگر بنداز بندش جدا
بکنند از شرط حقیقت دست بردار نباشد هزار
اشاره است به دوره گلیمه کول وکشتي ستیاق هوشیار
چوگان وسیله ایست براي بازي چوگان خیلي بازي معروف
است صاحب دلدل یعني حضرت مولا الف یعني ا[illegible]

۱۶۵
گلون دیله یوم دوست بیرینگي شأن ایلیئون
گوتورسون مکار ایشین صبح روشن ایلیئون

بیرگون دوغسون بیلیمه نسین هیچ آقامي
یارنلر اوگوني گورسون ها مناجات ایلیئون

کامینه دینسون کاملر حقي اثبات ایلسون
گیدیگي بیر بیلیمه سین یدیگین نور ایلسون

اوممانون یارنلري انتظاردور اوگونه
اویانسون یرلي یریندن جمله ني شاد ایلیئون

ارنلر یول قویموش امیدوارلر ایچون
وقتیدور حق اهلیون باش آچیب نیاز ایلسون
امیدیم بیله وار دور اول خواجمین کرمینه
آل یاشیل بارگاه قورسون بالا گردن ایلسون
قوشچی اوغلی ایسترسن یوخلکن وار اولاشان
کس باشون سال آیاقه تا یوخی وار ایلسون

دیله ماق درخواست کردن مکار فریب دهنده اول ماتین
یارنلری ممات یعنی مرده البته دردین حقیقت مردن که نیست
چون نادون به دون کاملاً معتقد هستیم که مخلوق میرود دوباره
میآید پس در کلام منظور از ممات آنست که شخص در دین
حقیقت باشد واز احکام وآداب دین خود اطلاع حاصل
نکرده ودر غفلت بوده آنرا مرده میگویند با مرده هیچ فرقی ندارد

۱۴۶

خواجم ایکی جهانی یارادوبدور یار ایچون
اول کیمی یاراتدی اوزونه درکار ایچون
بنیامینی یاراتدی بیر لیقینی بیلدیره
محمدی یاراتدی گورنگه دیدار ایچون
یار اویدی محمده آچمادی قاپو
دیدی پیغامون وار اُمتلر ایچون (آثار)

قدرتدن آواز ییتدی خجل اولما جبیبیم
سنی ده بیله یاراتدوم خادم الفقرا ایچون
قیرخلر دیدی یا محمد بیزده حقدوخ حقیلن
بیزی ده شریف یاراتدی اوزینه درگار ایچون
خدمت ایلیین لر ایردی بخشینه
صدقیلن یدیرتمه گه یاره خاوندگار ایچون
تاری نون قدر فضلین اشگیگ ایتمه ای زاهد
ذره جه انتقام یوخدور آخرتده ایماندار ایچون
اون سکیز مین عالمی آدمه بخش ایدنده
سیزی ده بیله یاراتدی مسجدیه دیوار ایچون
قوشچی اوغلیون یاری حقدور حقه یاردیدیلر
طوقیده خواجم یاراتدی اراده انکار ایچون

درکار یعنی عامل کار خادم الفقراء حضرت رسول اکرم است
که ازطرف خداوند ملقب شد یعنی خدمت کار فقرا و
درماندهگان تاری یعنی خدا اون سکیز مین عالم یعنی هجده
هزار عالم که شامل تمام مخلوقات انسان حیوانات ونباتات وغیره

١٦٧

خواجم کرم ایلدی یادگاراِیچون
جانووی ساخلا گل دوغری یاراِیچون

هر کیشی نین مرکب معنیسی یوز یوگورگ اولا
یوز ایل قطره سه آزدور شهسواراِیچون

یدّی لعل وز بر جاددن آتی گور
بزنیدور بسلنیدور تکلیف اولوبدور پاراِیچون

هر گویولده خوف الله مهر محمّد اولمیا
اوتیشنه دیور گورمگه دیدار ایچون

کیمکه دیدار عاشقی دور عاشقم اونا
یولونداقالمارام کُل وار ایچون

حوریلرین پریلرین وصفین اونوترام
سهر انتظارده یانارام انتظار ایچون

قول اوغلی خانه دانین صافندن خبر ویرور
یاخشی تحفه لرون ساخلانموش اسیدی دوار ایچون

یوگورگ یعنی دونده تندرو قاطراماق کهنه شدن سن سدن
مرکب اسب یا هر حیوانی که سواری دهد لعل سنگی است
قیمتی برنگ سبز یا زرد تکلیف یعنی کار را بعهده کسی واگذار کردن

١٦٨

بیر سوزوم وار سویلرم عشق و هوسدن
عارف سن آنلا سوزوم توت بو نفسدن

ایسترسن پاک اولاسان نفسووی اولدور
زنجیره بوراخ بوینووی قور خمار سدن

عشقین قازانین یاندوردین منی پیشیردین
نادان ایله سانارسن سولدوم عبث دن

قارانلوق گیجه گویلون یار طلب ایتسه
مردانه دور یری قور خما عسسدن

قوشچی اوغلی گوزون آج تیوی تانی
تا که جان چیخمه میشکن بو قفسدن

مرسدن زنجیری که بگردن حیوانات می بندند عبث دن بیهوده
عسسدن شبگرد یا داروغه قفسدن در اینجا بمعنی وجود است

١٦٩

بوگون خوبلارون فتانی سن سن
گوزل چوخدور ولی سلطانی سن سن
سنی سوون عاشق گیجه جانوندان
اونونچون که جانلارون جانانی سن سن

یچه سی قدر اولور گوندوزی بایرام
کیمین که ای صنم مهمانی سن سن
گوزون نرگس ساچون سنبل یوزون گل
یقین محبت اهلی نون بیانی سن سن
قلندر سندن ایستر دردینه درمان
گنه بیچاره نون دردینون درمانی سن سن
فتان فتنه انگیز شور انگیز صنم بت یا معشوقه ایست
۱۷۰ یارنلر شکر ایدون گلگون هر دوران
شرازور تختینده اولور اولیا شان

ایوت چیخوبن جارلیا جارین
اینا اهلی سسن بوقوله اینان
ایمان اهلی اولان دوردی قولوقدا
بوگون قول اولان دانلا اولور خان
نصیبون ویریلدی مردانه دور گل
کیچندن صورا دیمه گیل غیر ان
پیریم بنیامین رهبریم داود
خاوندکاریم هم اولدی سلطان

قدرتدن خوان اندی او یارنلره
تکبیرین کیم چالدی عیسی نره کان
یدّی کردور یرین گوگین قراری
عالمه دامازلیق اولدی خاندان
ابراهیم پادشاه تاری صفت دور
خاتمی دریادن چیخاردی روان
قوشچی اوغلی یارلوقه امیدوار اول
فریادووا ییتر او قدیم سبحان

شاره زور ناحیه ایست شرحش قبلاً گفته شده است
شان یعنی شماره مانند لشکریان را شان می بینند
ایوت چار یعنی برانگیخته شده ایوت اهل اردبیل
بوده از نزدیکان حضرت سلطان عالم است اینام باور
گیل غیر آن یعنی بعد از گذشتن مگو غیر آنرا تاری یعنی خدا
خاتم یعنی انگشتر

۱۷۱ گویول شاد اول ملول اولما جهانین یوخ وواریندن
عقلی سسن دمون خوش توت نه حاصل انتظاریندن
نه وار پرده نه وار گوگده او که پنهان اولا حقدن
اوزی دانا و بینا دور نهان و آشکاریندن

دُنیا بیر یالانچي زَن دُور نِکاح اَولموش اِقرار سیزه
گل اي عارِف نه اُومارسان اونون قَول وقَرارینداَن

دُنیا بیر اَسکی کرُپیدُور گلَن باسار اوتراَوني
نِچّه میر وسَلاطین لَر گلُوب کیچوب گذارینداَن

هَر بي بَصیرت نه بیلور حَقیقت دَرین رَمزیني
جِبرِئیل اَمین اَولسا اوته بیلمز کِنارینداَن

دیلَرم گلَه جمیع یارَه حقدَن باقي خلعتی
نه گیمیا قیلَن بیر تیلور نه سَوگولور کِیارینداَن +

ایشیدُون قوشچي اَوغلیوُن حدیثیدُور جان قُولاقوُنداان
حقین سِرّین بیان ایلَر علی نین ذوالفقارینداَن

مَلاَل یعنی پَریشان گیزلین پنهان دنیا بیر عکس کرُپیدُور یعنی دنیا
را اشبیه میکُند هم به زَن دروُغ گوُ وپل که هزاران نفر از روی آن
رفت وآمد می نمایند باقی خلعتی اِشاره بظهور است.

۱۷۲
گرچك اَودوُر اریولوندا دَونمیَه اِقراردَن
بلَي سین دگیشمیَه گرَتوز آسَولسا داردَن

عاشِقِ صادِق دگیل معنادَه سَردارِ عِشق
گیچمیوُ نجک باشُ وجاندان ناموسیله عاردَن

+ [illegible]

یاخشي لارین یولداشي اول یاخشي اولارسان رَهی
سَن اوزوَن ساخلاگینَن هر سَرسَری بدکاردَن

تاکِه بندَه گلدیم بو ملکِ جهانَه حق بیلور
بیر زَمان قُورتولمادُوم مَن دَردُو غَم آزاردَن

چوخ اولوُر گفتار جهاندا تابِع افسانَه لَر
ایشته اي جان هر نَه واردُور صاحِب کِرداردَن

شربتي حقدَن ایچوبدُور تا قلندَر مست اَولُوب
وَصفِ شاه سَویلَر همیشه دویمادي دیداردَن

گرچک یعنی راستکو صدیق ار یعنی بزرك عالي سَرسَري یعنی
هر دَم خیال

۱۷
گل بَري فهم ایلَه گور جسینده کیمدُور جان اولان
اوَش بُودیلدَه سَویلَین جان ایچرَه هم جانان اولان

بي نِشان حقدُور نَفَس نُطقُ و کلامُ وفضلِ حقّ
آل بُودفتردَن سَبق اي طالِبِ رحمان اَولان

هَر نه وار دُور سَندَه دُور سَن سَندَن ایسته اوزوَي
عِشق سُبحان کندیدُور جان شهرینَه سُلطان اولان

سیر یلن سیران آیدر ایودن ایوه او پادشاه
گاه اوزیدور گورونور گه بیر زمان پنهان اولان

بیر کمال و معرفت کسب ایت اولاسان آشنا
حضرت اللّهدن آیری دیور عرفان اولان

شور محمّد معراجیندن شاهِ مردان رهبرینی
حقّه محرم کیمدی او قاپودا دوران اولان

تاری نی اهلِ یقین انسانده بیلدی صدقیلن
ایره بیلمز معنا سونا هر بی خبر نادان اولان

هر طبیبه سویلمه ای جان بو عشقین رهبرینی
لاجرم دردا اهلیدور جان دردینه درمان اولان

حکمتی چوخ خالقین ایتسه قلندر هر کیمه
عقله سیغمز لامکان دور بحری پایان اولان

سبق یعنی درس تعلیم سبحان یعنی منزّه معراج اشاره بمعراج حضرت رسول امت شاهِ مردان حضرتِ امیر یقین یعنی صحیح

۱۷۴

خواجم مکر ایلمه بنده وه ویر گل امان
گوزونه آدم گورو نذون گویلومه سالما گمان

من گمانیم کسمیشم خواجم منی یانگیلما گیل
او شوته مکر یلن گلمه دشت ازمن از تو دا امان

آنادان اولدوم اولایم گوزی باغلی قوشیدوم
گوزوم آچدوم تنی گوردوم تنیمیشن قدیم سبحان

علیم الله آرا موشام سندن اوزگه تاری یوخ
احتیاجین سندن ایلر جدیم ایچینده قان

نه قران عزتی قالدی نه مشایخ حرمتی
تاری یا ایراق باخانلار هاستیز اولون آخر زمان

داغلار احرز چالاندا یاره دگدی اول حاصل بر زمان
خواجم پای اولوش پالارشون لشون زمان

هیچ بیر نسنه بیلمروخ خواجم وصفین سویلروخ
دیمیون دیمه دیلر ایشیدون یاخشی یامان

یوزون اوسته شورون وار حضرت حقّه قارشو
قورشاقین سال بو یبوا چاقور گیل خواجم امان

بو نجه عاشق گلدی گیجدی کیمسه ساهین بیلمدی
قوشچی او گلدی (علی) بیلدی حق اوزی صاحبِ زمان

یانکما یعنی باشتباه انداختن علم الله یعنی خدا داناست
آراماق یعنی جستجو کردن مشایخ جمع شیخ است اراق
یعنی دور صاحب زمان یعنی حضرت شاه خاوندکار

۱۷۵

اُمیدیم غمخواریم یار دُور ازلدن
اُمیدیم اُو درگاهه وار دُور ازلدن

ارنلر ارکانی اوکاینا تدان
مغربدن مشرقه گلزار دُور ازلدن

الست گونونده بلی دینیلر
اولار انکار دیور اقرار دُور ازلدن

بیر گوهر گلدی اوکاینادان
نیچه صرافلر اونا خریدار دُور ازلدن

ابراهیم جامُوندان شربت ایچنلر
اولار ایق دیور مست و خمار دُور ازلدن

دردلی اولانلار جمعه سُور و نشُون
جمیع درده جم تیمار دُور ازلدن

یارنلر قوشچی شاه اعلی گوهر کانُوندان
توتو بدور یوکوئی پربار دُور ازلدن

۱۷۶

گل ای فقیه نه ایسترسن من تگی بیچاره دن
سنی سالوس منی بیر رنگ یارادوبدور یاره دن

سن چار پاره‌نی ناچان چالدون من بلی دیمه دیم
چار پاره‌نی اله آلام دونمرم چهل پاره دن

سن نماز ایلن ذکر ایدرسن من نیاز ایلن شکر ایلرم
علمین آقون اوخوموشام خبریم وار قاره دن

منیم نه ایشیم وار سنده کی تسبیح و سجاده ده
سنُون نه ایشین وار دُور من تگی میخواره دن

شرع اهل حقیقت دینینه غیبت ایلر
گورکه نه خوش ایمانلرینن قورخوسی وار تاره دن

آدم اوغلی کیمدُور من اوندان حذر ایلیوم
خوف و اعتراض ایدرم من او دست یکباره دن

قوشچی اوغلی حقین درینده یکسان اولکینان
باسالار قیرانماکنزلر هر پاره دن

سالوس مکار حیله‌گر چار پاره چهار طرف مشرق مغرب شمال جنوب
چل پاره یعنی چهل تن یکباره یکسره قیرانماق خود را العقب کشیدن

۱۷۷
ازلدن ماجرادور بیزیم ایلن فقیه دشمن

سؤالینه ویردیم جواب بیرگرز اولدی پشیمان

سن اوفقیهی گور شیطانه رحمن دیبیر رحمانه شیطان

خبری یوخدور توحیددن اوزیدور شرارت شیطان

شریعتده بیر سویلرسن طریقتده مین سویلرسن

هر آیه ده سن ایسترسن اولسون بونا دلیل برهان

شریعتدور او بوللار خلار طریقتدور بالا ارخلر

معرفت دوربی پایان چاهلار حقیقت دریای عمان

حبیب دن دورت کتاب اندی بودوردی یا بودور بیرزده

بیری توراة بیری انجیل بیری زبور بیری فرقان

قرآنون دورت آیه سی سر اولدی قالدی سی خرلی

خدائی دیوبن قوندی مؤمن لر گوکلونده مهمان

شرعی بوراخ شرطی توت آیور دبدور بیر بندن

فقیه سن دفترین آرا مقامه دوزولدی قرآن +

هانجاری جگر اولسه دونوب قایتمه قوشچیبون او علی

تعال الله فریاد وا ایتر سنون قدیم سبحان

فقیه یعنی ملا آخوند رحمن بخشنده از اسماء الله است چهار کتاب مقصود چهار کتاب آسمانی توراة انجیل زبور و قرآن است

۱۷۸
بیر ادب وارکان اور گشدیم من یاردن

باین ایل آرباجار اولشام دوبمارم دیداردن

کیمده که بیر عیب گوررسه سیغندیرمز سوکلر اولی ستاردن

نه اوله بیر گرز اوگوت الاسان عیب اورتجی

ایسترسن بومنزلی باشاکیمین زاراسان

من لیکی بوراخ گیلن هیچ زاد حاصل اولماز گفتاردن

یدی یری یدی گوکی آچدی وارین گوستردی

گورمدیم بیر عظیم و بهتر اواولی کرداردن

ای قول او غلی صبر ایله دردوا درمان ایسته سن

عاقبت دردده درمان اولور اولی نشان عطاردن

سیغندیرماق یعنی محفوظ داشتن پنهان داشتن گرز دفعه بار عطار در اینجا منظور از حضرت سلطان عالم است

۱۷۹
سیز دیلیون قول سویله سین بودور خبار ورسیزدن

قره داشلار گوهر اولور دگسه نظر ورسیزدن

بیر کیمسه که رنجور اوله گزه ور مانین بیلمیه
جمدن تکبیر آلسون بو دور تیمار ورسیزون

بیر کیمسه که بی رضا گیره سیزون میوه لی باغیزه
گل دره شاخه سیندیره ساچیلر خار ورسیزون

بیر کیمسه رضا یلن گیره سیزون باغیزه
هم دره تازه گلون هم ییه بار ورسیزون

بی نهایت دنیا مالین بخش ایله میش خلایقه
سیزه ده بیر آزادلیق ویروب خاوندکار ورسیزون

بو گونکی گون خلایقلر آتار سیزه طعنه داشی
دانلاکی گون مین مخلوقدان ییدور بیر یار ورسیزون

دانلا بیر دیوان قورولور حق وعبادان سورولور
سوران سیزدن اوزی سورار او دور سوالور سیزون

اللهون مین بیر آدی وار سر آدی سیزده سویلنور
چندین هزار گناهیم وار کیچر اوستار ورسیزون

قوشچی اوغلی غمگین دور یارون جمالین گورنگه
شکر که گیتدی غم وغصه گوردی دیدار ورسیزون

تکبیر آپارماق دعای خیر خواستن اللهون سر آدی خاوندکار ستار عیب پوش

۱۸۰

ارنلرین قولی بیتدی یارنلر غافل اوتورمیون
امروز فردا دیوب غیر بهانه گتورمیون

دنیا ده ولیدور مالیلن هیچ نسنه بیتمز قالیلن
امانت اونا اهلیلن [illegible] دوروب اوتورمیون

عاشق دایم بیدار اولور مقصودی ها دیدار اولور
ایامده بیر گذار اولور جهد ایلیون قدر اخیر

عاشق تسازین دوتا ایلر گویا لری بوتا ایلر
ایمانه چوخ خطا ایلر حرص نفسی گوتورمیون

شهسوار اوغلینون شاهی جمیع سرلر آگاهی
قدیمدور یاریلق راهی بنیادین شرطین [illegible] میتیون

ارنلر یعنی هفتن هفتوان وچهل تن وسایر غلامان نسنه یعنی چیز
بوته در این کلام یعنی گل قال یعنی قیل وقال

۱۸۱

دردیمه درمان ایسترم جمدن
قدیم جم ثیه سی قورتارسون غمدن

ارنلر اینرینی جمه گتوردی
یارنلر گلیشی کان ومکاندن

یارَنلر تاری نی جَمده گورَویدُور
گلین تاگیجه لیم باشیله جاندَن

پیرموُسی آلینده یازار قَلمی
سُلطان دیوانُونده گیچیر وُرسانداَن

قُول اوغلی یارلُوقه اُمیدوار اوَل
اُمیدواره همیشه بَرادُور خاندَن

قدیم جَم یعنی حضرت سُلطان عالم ایزرَدپای کَس راگرفتن و به عقب اُورفتن تاری یعنی خُدا اِشاره به حَضرت سلطان عالم اَست که همیشه درجَم حاضر اَست بَرادُور یعنی هرکسی به دین حقیقت و حضرت سُلطان عالم اُمیدوار باشد یک حواله با ومیکند

۱۸۲

تقسیم ایلرم عیان وبیان
غافِل نَه یاتوُب شن ایندی بیراوَیان

مُرادیمی ویرر خواجم کرَیمدُور
اُمیدوار اول یقینه دایان

اِسماعیل دُوستُونی گوردی تانیدی
جانُونی یولُوندا ایلدی قُربان

سَرانجام ایلیین سُودایه دوشدی
کیمکِه سُودینی ایلدی زیان

آویُونچی نی گور میدان ایچینده
بیرآلینده توُپ وار بیرآلده چوگان

هرکیمین زرّین سِکّه سی واردوُر
جمیع دُکّان لاردا آوتگوندُور رَوان

آقا اوَغلی گیچ جانیندَن گُل وار بیندَن
کیمه که حقّه ایرمز مُفت ایلیَن ایمان

خواجَم مقصُود سُلطان عالم اَست سَرانجام اِشارَه بدوره سَرانجام است (کیمکه سُودینی ایلدی زیان) یعنی اَحکام دین حقیقت را شنید امّا عمل نکرد آویونچی اِشارَه به سُلطان عالم اَست یعنی هرکار در دست اوست هرچه بخواهد میکند هرکیمین زرّین سِکّه سی وار یعنی هرکس دقت کلام صحیح یادگرفته درهمه جابدرد او میخورد

۱۸۳

هردَم سُبحانیمه جار ایلرَم مَن
بیرآه چَکَسَم عالمی نار ایلرَم مَن

دیبیردُون سیچرم حقّی ناحقدَن
نیچه مین یوخلاری وار ایلرَم مَن

باشیمی شاه عِشقینه مردانه ویرَرَم
شیخیتَام ناموسیمه عار ایلرَم مَن

بلبل تک حسرتم او گل یوزووا!

بلبلی گلشنده زار ایلرم من

گوزلریمدن آخان بوقانلی یاشلار

گهی نیسان گهی قار ایلرم من

کلام قدیم وار گوران ایچینده

ایندی ترکستانه جار ایلرم من

شهسوار او علیام آچدیم دکانیم

یاریلن بیع بازار ایلرم من

سبحان یعنی پاک و منزه از اسماء الله است سغناق گنجیدن
جای گرفتن نیسان ماه دوم از فصل بهار که از پنجم اردی بهشت
شروع میشود در پنجم خرداد ختم میشود   یاریلن بیله بازار ایلرم من
یعنی با حضرت سلطان عالم صحبت می کنم

۱۸۴ یارنلر بیر اسرک دیوانه یم من

شمعوزه یانما پروانه یم من

تا نمیانلار منی قاراداش بیلور

تا بنیانلار بیلور دردانه یم من

بنیا مین شاگردیم قولام جهاندا

نسیم و قنبرین سلمانی یم من

گل ای استاد بنای نقاش

آباد ان قیله گوروویرانه یم من

گل بری کس باشیمی توکولسون قانوم

ارنلر یولونون قربانی یم من

من خلقی بیلیرم خلق منی بیلمز

یارنلرین کلام و برهانی یم من

هر کرومه بیر قول و قرار قویوبدور

پادشاهین هر نطقینون حیرانی یم من

من خوحال اهلیم قاله گیر مرم

پنهان دانوشورام عرفانی یم من +

قوشچی اوغلی دییر ای عزیزیم یار

سویله دن ستن سن بهانه یم من

اسرک یعنی مست شدن از کثرت شوق نسیم و قنبر و سلمان
در کلامهای قبل شرحشان داده شده لازم بمعرفی نیستند

۱۸۵ بکردار ایلمیون لا فیلن

ویریم آلوم ایلیون انصافیلن

مالوزه یاخوب گوونمیون

ایله گزون خوف اللهولن

+ [illegible]

تاري سَنَه مال ويروُب اَگر آز اگر چوخ
عُمروُوي هيچ وَقت گيچمَه زار و آهيلَن
ايو يوه يار قَدَمي گلُور اوُلسا
لِباسينه باخما قولُوق ايلَه بَه باهيلَن
بير يُشگلدَه قالان اولسا اگر
گيجَه گوندُوز اولكيلَن اوشاهيلَن
دُنيادَه يول گوسترَن چوخ اولار
اوزيُولُووي بيراخما دوغري وار راهيلَن
قُول اوغلي ديسَر توتُون بيري بيريزي
ايلَه ايلَه ميُون طوفانَه گيدَه سَنز گلّاهيلَن

كردار را دروغي نكنيد با اعتقاد بكنيد تاري يعني خُدا دنيادَه يول
گوسترَن چوخ اولار بايد بشرط راه برويد در اين كلام حضرت
قول اوغلي سيفر بايد سواطنب يكديكر باشيد كاري نكنيد كه
خودتان را مانند گلّه گوسفند بطوفان بسپاريد

١٨٦ كلامِ قديم دَهانَه گلسُون
بيريم اوستو موزه يِگانه گلسُون
گوتورسون يراوزُوندَن بو قرانقوني
حكملو پادِشاه جهانَه گلسُون

ياري يار دان ايلرزَمانَه آيلر
اوّل يار گلسُون اوندان زَمانَه گلسُون
يارُون كُفريني ايمان آيدَنلَر
باشين توپ ايلَسُون ميدانَه گلسُون
پادِشاهيم پرديوردَه قويُوبدُور شرطي
بنيا مين كلامي هميشَه دَهانَه گلسُون
اَليندَن گلديگيجَه ياخشي ليق ايلَه
بَدترين بلالَر يا مانَه گلسُون
هزاروانَدَه وَعدَه قويُوبدُور
وَعدَه سي ايريشسُون اويانَه گلسُون
قوشچي اوغليُون خوابجَه سي گل كرم اوسته
نيتجَه مين منكرلَر ايمانَه گلسُون

هزار واند قبلاً شرحش داده شده

١٨٧ جانُوم ها چان ايرزجانانَه بير گون
درديم ها چان يتر درمانَه بير گون
قول اولانا سُلطان ها چان گوج ايلَر
كلُون قول اولاخ سُلطانَه بير گون

اطاقین دوشه سلطانه لایق
بی شک سلطان گلور مهمانه بیر گون

دکانون بزه وقنو وی خوش توت
خریدار اوزو یرر دکانه بیر گون

یارنلرین یانار قدیم چراغی
ناگاهدان یارلیوب اولیانه بیر گون

زور ایلمه سنه زور اولا بیر گون
عملون آیا قووا طور اولار بیر گون

آسیله آسمان بیخانه زمین
اوباش اصحابه لر اویانه بیر گون

قورولا حق دیوانی سورولا سورقی
آشنادن سچیله بیگانه بیر گون

حقتیه اینانمیان ای اولی بابا
دانلا پشیمان اولوب اوتانه بیر گون

ایراق نزدیک شدن وصل شدن قورقی دیوان حضرت
سلطان عالم سورولماق سؤال کردن بیخانه زمین حرکت
کردن بچپ وراست اویماق به حرکت رفتن مقدمه خوابیدن
پارلاماق درخشیدن نورافشانی کردن دانلا یعنی فردا

۱- یاتموش

خاوندکار عزیزی وار دلنده ابراهیمین
دلیلی بتله گلور گلنده ابراهیمین

هر یانه عزم ایلسه اوگونده داغلار قوپار
شمشیر حمزه وار بلینده ابراهیمین

ابراهیم جنت باغونون روضه رضوانیدور
یارنلر طوطی سویلنور باغونده ابراهیمین

ابراهیم دریا میش موج ورار عالمره
یارنلر ار دگه بنگزر گولونده ابراهیمین

ابراهیمی سوونلر عالمده مطمئن اولدی
پرده نین حکمتی وار سترینده ابراهیمین

ابراهیمین عطرندن طایفه اهلی نیلر دویماز
مشکینن عنبر نلیبی گلور ترندن ابراهیمین

کیمکه گلمرم دینه حکم سالور گتورور
دگمه لر چاتشه بیلمز یولونده ابراهیمین

اولی آغوا ایچن صورا شربته دوندرور
شربت هشت بهشت وار الینده ابراهیمین

قوشچي اوغلي سن ديمه من ابراهيم شيريم

صد هزار سن جبله وار سن شیر بنده ابراهیمین

شمشیر حمزه همان ذوالفقار است چنانچه حضرت قوشچی اوغلی در کلام دیگر میفرماید ذوالفقار شاهون بلینده گلدی شاه ابراهیم گلدی مشک و عنبر هر دو عطر است شرح داده شده دکه بزبان ترکی میگویند دکه دو شر آنهائی هستند نمی توانند حضور حضرت شاه ابراهیم را درک نمایند آغو یعنی زهر

189

گلگون بشارت قلایم قوتلی زمان اولدي بوگون

هر یرده بیر اهل حق وار دل شادمان اولدي بوگون

شیر خبري ويرون بيره بير مژده ويراق بيره

تاري آدم قالبينده بير نوجوان اولدي بوگون +

كيم كه ققه ايره ايرميين اگر بش نه گوره

سیاست دورسیاره نقد تالان اولدي بوگون

بال دوداقون شربتيني ويرمرم ايكي جهانه

اول جرعه نامرد ايچدي كل زيان اولدي بوگون +

ابراهیم پادشاه اولدي قوشچي اوغلي اوني بيلديلر

بشيك ده كه اوشاقلارا جمله عيان اولدي بوگون

بشارت مژده دادن ایرماق نزدیک شدن سیاست مردم داری امور دیگران را اداره کردن بشیک ده که اوشاقلارا یعنی وقتیکه حضرت شاه ابراهیم ظهور کردند آن طفلان که در گهواره بودند به آنها هم آشکار شد

190

جميع يارە خبار اولسون رحمت آچولدي بابلين

خواجم گلدي كرم اوسته سجده قيلون طواف ايلين

حق اولدو قون بيلمزديم سنه سجده قیلمزدیم

مندن اولسا گلمزديم سن گتوردون قلاب ايلين

حق ازلدن قديمدور يراوني اورته بيلمدي

هيچ نسنه تيغيشمه دي قاليدن اورگه قاب ايلين

بير نسنه كه آشكار اولدي كيمدور اوني نهان قيله

اسيريپدور اوتمك اولماز خورشيدیله تراب ايلين

صلاح دولت بودور بش گون اولوملي دنیاده

جدلن صحبت ایداق دفتر یلن کتاب ايلين

دنیاني بير جوه آلمارام حق بيلوري اونوتمارام

ايشيم بودور ليل و نهار اوينارام آفتاب ايلين

هر يره سن قونارسان اوراني آبادان قيلارسان

هر يردن كه سن كوچرسن واحد اولور خراب ايلين

زاهدین رمزین آنلادیم سوزینه سوز گزجا غلادیم

یک نفسیله باغلادیم آچولماز هیچ کتاب ایلن

قوشچی اوغلی آیری دگیل ابراهیمدن خاوندکار

چون دگیلیم خدا اولموش داخی گزمم حجاب ایلن

طواف بدور چیزی گردیدن قلاّب آلتی قلزی است که با آن صید ماهی و غیره میکنند بیر تشنه درانیجا اشاره میکند حضرت شاه ابراهیم که ظهور کرد چه کسی است که آنرا پنهان کند ززقین فکرین خیالین وی فرماید که حضرت شاه ابراهیم از حضرت خاوندکار جدا نیست

۱۹۱

گل ای ارنلر سروری بیر تخته شان ایچینده سن

بیر گرز گوستر جمالون مونجه نهان ایچینده سن

بودور سویلرم سوزوی کیمسه گورمز یوزیوی

بیر گرز گوستر اوزیوی مونجه نهان ایچینده سن

ارنلر شونیلن گلدی حقی جمده تحقیق قیلدی

او خوبان مین بیرادون بیلدی علم قران ایچینده سن

ارنلر دور اهل نظر منکر اولان یولدان آزار

مهرین ترکستانده گز ظاهر گوران ایچینده سن

قوشچی اوغلی بیر قولدور بلی باغونده بلبلدور

ارنلرین سروری سن دادلی زبان ایچینده سن

ترکستان دراین کلام اشاره میکند به محل سکونت اهل حق ترک زبان که نقاط مختلف آذربایجان است ارنلر سروری یعنی حضرت سلطان عالم

۱۹۲

گوزیمه بیر عشق گوروندی اهل حقین چراغیندن

عالمه شعشعه دوشدی او چراغون شفاقیندن

علی نین دلدلی واردور قنبر کیمی قولی واردور

هر کیمین مشگلی واردور دورشون جمین آیاقیندن

یارنلر دم بود مدور پیرها موسی بیر پرده جمدور

علی که سلطان عالم دور انتظارم فراقیندن

الوزده کردار گوتورون اوزیزی جمه یتیرون

کرداروزی بخش ایلیون او پیر کریم یقناقیندن

دلدل قماشلار آچولموش دلدلی گوهرلر سچیلمیش

قوشچی اوغلی جرعه ایچمیش شاه ابراهیم بولاقیندن

چراغ اهل حقیقت اشاره بحضرت سلطان عالم است

دلدل نام اسب است که حضرت مولا در جنگ ها بادسوار میشد

۱۹۳

گوگدن یوزمین دردو بلا انشون یامان یاره سنون
رقیب لر بنده ویرولشون قوی چکیلشون داره سنون

اول اوخ دگشین گوزونه شاید که گله اوزونه
گتورمه دیوان یوزینه قوی گزشین آواره سنون

یا ماندار ارشاد گوروتمز یبخیند ور داخی هور ولمز
دردینه درمان بولونمز قوی گیتسین آواره سنون

کیمکه یاره یالان دییر حلالینی حرام ییییر
ندامت خلعتین گییر یوزونده کی قرا سنون

کعبه نی بیت الله ایدر گلستاندا گللر بیتیر
قول او علی عاشق کمتر بودور صل علی سنون

ستبنیجه یعنی دیوار شکسته هورماق یعنی با خشت دیوار کشیدن
رقیب بیکانه ندامت پشیمان شدن صل علی یعنی صلوات
وسلام یعنی قول او علی همه ارکان دین حقیقت را التصدیق میکند

۱۹۴

گلوگن گلون ای یارلر پیر دلداری چاقورون
یارلیق گرین باغلیون یار یارانی چاقورون

اوتورون حقین جمینده اولون صحبت دمینده
اولمیون کفر تنین کین ده دیرده تیماری چاقورون

اوخویون ذکر دینی قلبنیزدن چوقاردون کینی
توتون شرط پیرلیگی داودناز داری چاقورون

اوخویون یارلیق علمینی آرایش ایلیون جمینی
پیرموسیون قلمینی خاتون رمز یاری چاقورون

پیرلی پردن دورون خوش آختارمیون کم و بیش
شاه ابراهیم جام نوش مستی و خماری چاقورون

اقرار و یرین حقه وارون یار اولان سمته وارون
باغلیون کمر گرداری او یار یادگاری چاقورون

کمر باغلا همت ایسته یار یاره ایلمز قصدی
مصطفای زبردستی او قهاری چاقورون

قوشچی او علی حقی تانی دردوزون گلور درمانی
اودور مشکللر آچانی مشکل آچانی چاقورون

دلدار مقصود سلطان عالم است اولمیون کفر و کینه ده یعنی در جم با کفر و کینه
نه نشینید مشکل آچان حضرت سلطان عالم است

۱۹۵

گل ای عاقل اولان عاشق بوگون سن یاره خوش گلدون

اولوب شان بلبل خوش خوان گل گلزاره خوش گلدون

بو می ارنلر جامی دور یازولان حق کلامی دور

منکرلری دامی دور آتش ناره خوش گلدون

طبیب گلدی اولما بیمار دردووه اولور تیمار

بو لهجه دن شکر دامار شیرین گفتاره خوش گلدون

یقین منکرلر اولور خار پادشاهیم اولور اظهار

یوزون چوور حقه یالوار سن بو دیداره خوش گلدون

قول ولیه گلدی بو حال خواطریمدن گیتدی ملال

حق آرتوردی سنه کمال خاوندکاره خوش گلدون

می مقصود از چپ دست دفتر کلام است دام یعنی زندان
طبیب اشاره بحضرت سلطان عالم است

۱۹۶

حقیقته داخل اولان گرگ کچین سریندن

کمرین قورشیا خدمته صدقیله آستانا خاندانون دربندن

حقیقته کچ باز اولما کچ باز اولان پای آلماز

هرکس دوروب جمه گلمز دوشر حقین نظریندن

بو جم جم راستاندور بو جمده پیر رستاندور

ملک لر بو جمده پاسباندور جارو چکر شهپریندن

یارنلر اگدیگین گوتورور اوزینه خدمت بیتیرور

هرکیم که شرطی ایتیرور دوشر او حقین نظریندن

قوشچی اوغلی گوهرین گوتور الین حق دامنینه بتیر

یا وقلاشور وعده یتر قورخ او وقتین خطریندن

جارو چکر شهپریندن یعنی ملک ها با بالهای خود جم را جارو میکنند
گوهر هم اشاره به دفتر کلام است

۱۹۷

بیر عظیم خلیفه گلور گیدیرم سلامه قارشی

چالونور طبل حقیقت پادشاه عالمه قارشی

قوتلودور یارین قدمی حق دیواندان گلور

یوزوموز اوسته واراخ قوتلو قدمه قارشی

کرداری پیش اولانون نطقی اونون دردانه دور

پارچه دن بولان قالخان پادشاه عالمه قارشی

پادشاهوم موندە گلدی رحمتیله بیله گلسون

گلون گلون بیله واراخ پادشاه عالمه قارشی

گنه کار بنده یم بلکه باغوشلیالار
ناتمام بنده یم ایندی گلمیشم تمامه قارشی
منیم حقیم ابراهیم دور حق دیمیشم ابراهیمه
چاقور آدین آم عالم و آشکاره قارشی
یارنلر اوچ گون اوروچ توتوب بلی قالوب بایرامی
خواجه سی قوشچی اوغلینی سئوینددور بایرامه قارشی
قوتلو یعنی مبارک

۱۹۸
گلین یالواره لیم اویاره قارشی
دردیمین دواسی تیماره قارشی
منصور سیندن ایچمیش مست اولموش
ایندی تیز چکر لر بیر داره قارشی
ایوب تک صبر ایدن جور و جفایه
آخری ایریشور تیماره قارشی
ابراهیم تک صدقیلن اوتا دوشنلر
دمیندن ایریشور گلزاره قارشی

عزیز خاوندکار قیرخلر یدی لر
چاقورسان ایریشور همواره قارشی
گنه کار ضعیفنده اولسان گچلر
آماندور قوشولماشکداره قارشی
گنه کار قولوندور گوینده حسن
لطف ایدوب باخه گور بیچاره قارشی
ایریشماق یعنی رسیدن قوشولماق یعنی همراه شدن

۱۹۹
حسرت آغلار گوزلریم اویاره قارشی
گوزلریم یاشی قان اولدی آخوب خساره قارشی
منصور ایچدیگی جرعه دن نعره ویروب انا الحق دییر
تسلیم اولوب حقینه وارار او داره قارشی
ابراهیم خلیله گور نه ایلدی نمرود
منجنیقیلن آتدی اوتا اویاره قارشی

بنیامین شرطین توتان گرین محکم یاغلاشون
خواجم دیدار گوسترور یقین بیل بیله ایره قارشی

حق اوز ونه خانه یاپدی داودی اُستاد ایلدی
پیر موسی قلم چالور دایم خاوندکاره قارشی

حقیقتده کعبه جمدور عاشقلر طواف ایلر
زاهدلر یوزون توتار قوری دیواره قارشی

حسن عاشق معشوقدور طالب اولدی بیرینه
معشوقدن غیری عاشق وار مادی دیاره قارشی

۲۰۰
یوزون اوسته سورون وار یاره قارشی
ستیرین آچما گیلین اغیاره قارشی

عاشق خسته گرگ درده گرفتار
طبیب سن گل ام ایت بیماره قارشی

عاشق قبله سی یارین جمالی
زاهد سجده قیلار دیواره قارشی

یوز دیل گتوره سن بیر جوه دوتماز
یوز به یوز اولمیا کرداره قارشی

ابراهیم حقی گور جگ اودی تانیدی
دور مادی آتولدی او ناره قارشی +

اگر بلبل می سن چک تیکان جورون
گلی باسن باغروده وار خاره قارشی

اگر طوطی می سن یمون شکر دور
گرکس اوچار قونار مرداره قارشی

عاشقلر کاتب لرمین بیر دیل اوخور
کتاب لر یاندورور او ناره قارشی

گوروم رقیب گوزلرون کور اولسون
یوز به یوز او توزستان دیواره قارشی +

قوشچی اوغلی گل اویما اویاق اول
یوزینی گوسترور بیداره قارشی
گرکس مرغی است لاشه خور کاتبلر نویسنده رقیب دشمن

۲۰۱
ارنلر بیر نظر ایلر بو بغداده بو بغداده
پادشاهیم گذر ایلر بو بغداده بو بغداده

ارنلر ایلدی نظر حق اوزی دون به دون گزر

بازرگانلر شالدی بازار بو بغداده بو بغداده

حق قطبلیکن دیله گلدی خلایق لر سره گلدی

جمیع پیرلر بیله گلدی بو بغداده بو بغداده

حق اوزی عمانه دالدی پیر بنیامین اونی بیلدی

ابراهیم حکمیلن گلدی بو بغداده بو بغداده

یارنلر گلور اوتورور بیر بیر بیندن قوت گوتورور

درلی مطاع لر گتورور بو بغداده بو بغداده

عجب ساعت بو ساعتدور جمیع دعوی کارلر ماتدور

نیچه کیمسنه لر حشر تدور بو بغداده بو بغداده

اسلام دینی زایل اولدی بلبل گله مایل اولدی

قوشچی اوغلی قائل اولدی بو بغداده بو بغداده

بغداد اشاره به ظهور حضرت شاه ابراهیم در بغداد بوده عمان دریای بیکران اشاره بدفتر کلام حقیقت است بیر بیر بیندن قوت گوتوردی اهل حقیقت با یکدیگر صحبت دفتر کلام می نمایند در مطاع احکام دین حقیقت والماق فرو رفتن در آب اسلام زایل اولدی

گلین عقیلیه لیم یار بیداره

کیمسه اوچی اولسه گلستون گداره

غافل اولانلارین یا نوبذان اوندی

یا نوبذان اوتنه اولمادی چاره

حقین طریقینه سیغمه دی اگری

امانت اتی یاران اویمابد کاره

ارنلر پایی اولوشی آلدی خدستدن

یاریم آنجه ویریلمدی شکداره

خواجم اوز آلیلن آتنارین آچدی

برات اونده یازدیلر امیدواره

ارنلر دوغری گلدی دوغری گیتدی

اولار کج بین ایلن قیلمز مداره

گناهین چوخ ایسه قوشچی اوغلی

گناهین عرض آیله خاوندکاره

اوچی کسی که دستش بدامن حق برسد آنجه پول برات حواله حق

۲۰۳

یارنلر سبز گلون یالوارک یاره
پرین گوگین ئیه سی پروردکاره

بهار اوستن بهار ایلقین بیل
بو گلشنی بوردا او تور ان باره

غفلته او یانلاری نصیب اولدی
اولوش ویردیار دایم بیداره

ابراهیم تختینه چیخن ساعتده
عالمی بخش ایلدی او دیده داره

قوشچی او علی قولدور دیواندان گلور
ایله سورور یولی تا حقه واره

اولوش یعنی بخش قسمت دیده دار یعنی بصیر

۲۰۴

یارنلر یالوارون خاوندکاره
سید محمد گوره سواره

ابراهیمی عزیز ایلیین عزیز
اسماعیل قوچونی گتدی شماره

ابراهیم حکمونه جمله سی فرمان
چاقورون خان احمد یتشون هواره

احمدین نیازین سن قبول ایله
ارنلر دعاسی هم گنه کاره

جمیع درد و بلالردن پناه اول
غریب و مستحق ولی قراره

ها نجاری آپارسان سلامت گتور
ملکون تصرف سن ایله یاره

اسیر دردلون سن یاره سوله
گویول یار هجریندن اولوبدور یاره

احمد اشاره به خان احمد است ها نجاری یعنی بهر طرف

۲۰۵

یارنلر سبز گلون یالوارون یاره
یقینوزی باغلیون شاه خاوندکاره

گویلوزدن چوقاردون کفرلن کینی
عزیز پیر بنیامین یتشون هواره

مشگلده قالانداچاقوردا اودی
قلمزن پیر موسی بیتیشسون چاره
خلایق نه بیلور حقیقت مقداریني
حقیقت بحریني بیتورون یاره
قوشچی اوغلینون خواجه سی خاوندکاردور
یار اولان کیمسه نه گیمه سون قاره

در این کلام سیاه پوشیدن را در وقت غزا به اهل حق گناه کرده

۲۰۶ یارنلر گلون یالواره لیم خاوندکاره
سید محمد گوره سواره
یارنلر دینیني ویرمز دیناره
اگر اولسه جگری صدهزار پاره
حوا جم اچدی مبارک دهانین
بو یوردی من شریکم او گنه کاره
یوسف صیادکیمین صیاد اولاگور
وعده سیدور گلور شهبار شکاره

قوشچی اوغلی اویما اویاق اول
یوزیني گوسترور دایم بیداره

یوسف صیاد صیاد مشهور است

۲۰۷ یارنلر سیز گلون یالواراخ یاره
یرین گوگین ئیه سی پروردکاره
دیداره باخون دیدار بقادور
خلایقلر یوز توتالار دیواره
منیم دردیمون دواسی انده دور
یوزمین طبیب گلسه بیلمیه چاره
ابراهیم پادشاه اوستونه گلدی
داود جنیدیت گل هواره
قوشچی اوغلی اوزون ئیوی تانی
صدقیوی باغلاسن خاوندکاره

دیدار اشاره بحضرت سلطان عالم است بقا جاویدان همیشگی

۲۰۸ یارنلر منم فقیر و بیچاره
گزرم تا بیلم دردیمه چاره

یاری حق بیلمیشوق حقدور بیگمان

اونونچون گلمیشوق درده تیماره

کیمکه یاری تولیبنه ویرشه بیر جوز

جوزینی یازالار اولی کرداره

خواجم هیچ قولووی سن شکه سالما

گوتوروب مهرووی قویما آواره

حسابین آلولار علم اوخویاندان

نیجه که منصوری چکدیلر داره

بیزی فقیر بیلیوب قصده گلورلر

بیزده پناه گتورمیشوق اوشهسواره

قوشیجی اوغلی اوخور دفتر آیه‌سین

گناهین عرض ایلر خاوندکاره

حسابین آلولار علم اوخویاندان یعنی آنهانیکه وارد دفتر کلام هستند شهسوار یعنی حضرت داود

۲۰۹

چاقوردوم داودی پیدی باطنده

گوزومی آچدیم گوردوم عیان قاتنده

اولارین لشکری کارچه یارنلر

ایپ چین گیینوب میدان قاتنده

ابراهیم پادشاه تاری صفت دور

گنه ناز ایلر گیجه دوران قاتنده

پادشاهیم دریادور زورقی بیلونمز

قطره‌لر مالت اولور عمان قاتنده

چاقوردوم داودی پیدی هواره

ایلانی قچی ایتدی فرمان قاتنده

بویوله گلورسن یک دله گل گور

بیزی اوتاندورما دیوان قاتنده

هرید اوغلی اوزون جلالز ایله گور

یارین جلالزکری عرفان قاتنده

عیان یعنی آشکار قوتم یعنی قدر و منزله ایلان قچی ایتدی
اشاره به جریان پیر میکائیل است در زمان حضرت سلطان

۲۱۰

گل ایی عالم لرتیه سی سر آزاده

امعبود مکرم شاه راست جاده

جادەیە واریرسان دوغری وارگیلن
دوغری خدمت ایلە پیر و استادە
استادە قوللوق دوغری ایلیین لر
قورتولور درددن قالماز جفادە
جفادە چکرسن یارین یولوندا
آخری ایریشور کشف ارشادە
ارشادە ایریشدی احمد ابراهیم
اونونچون حکم ایلر مصر و بغدادە
بغدادە ابراهیم شکسیز خان اولدی
طایفە ایچون گلدی ذوق و صفادە
صفادن کتب ایتدی بو قوشچی اوغلی
شاه ابراهیم الیندن ایچوبدور بادە

ارشاد یعنی رهنما احمد   ابراهیم خضر شاد ابراهیم

٢١١
بوگون بیر شکلیم دوشوب جار ایلرم ارنلرە
دیدی قورخماز زوال اولماز بر دستینده دورانلرە

دیدی بو دور سنون چارون دوستیلن پاک ایلە آرون
کار ایلمز تیر و باران دوغری یولدا ارنلرە
دوغری اولان الور پائین دودل اولان اولور خائن
شاهدان خلعت اولور یقین قوللوقوندا دورانلرە
بوگون بیر گل آچولور گنە کار شوجی گچیلور
یاخشی یاماندان سچیلور گناهینی گورنلرە
قلی قول لارون کمیدور او دمیندە کیمیدور
وقت و ساعتین دمیدور جار ایلرم یارنلرە

برە یعنی حصار شوجی یعنی بیگناه

٢١٢
تعالی اللە تفرجلر یار ادوبسان جهاننندە
ایلدە بیر کس کمال ایلر بارچە شنەلر شاننندە
تعالی اللە عظیم سن سن حی القیوم قدیم سن سن
سنون ذکرین سنون شکرین جملە عالم زباننندە
حق ایلورق پادشاهی مغربدە مشرقدە اللهی
حکموندە دور خورشید و ماهی گزدیرور آسماننندە

بیزی بیگانه ساتمیون سیزده بیزدن اوساتمیون

ایله ایلیون اوتاتمیون دانلا پادشاه دیوانینده

اوخورام کلام اللهی کیمسه باورا ایتمز منه

بیلمم یالانمی یا دوغری اونوتموش اوزگمانینده

کیمه که سن قهر ایلرسن داخی یوخدر اونه چاره

کیمه که لطف ایلرسن ساخلرسن نوح طوفانینده

پادشاهدان بویوردوق اولدی جارایله قوشچی نون اوغلی

شکر که امین لیک اولدی شاه ابراهیم زمانینده

تفرجلر یعنی گشاده گی بارچه یعنی بارتنه یعنی چیز حی زنده

قیوم یعنی پایدار ساتماق یعنی بجاب آوردن اوساتماق

یعنی اوتاتماق اونوتماق یعنی فراموش کردن

۲۱۳ پادشاهیم بیر شهر سالموش ایکی جهان آراسونده

باغ دیلقجن دیدار گوروب نور اوشهرین هر آراسونده

اوشهرده اوخلار آتولور آتولوبن جانه باتیلور

درمطاعلرساتولور اوشهرین بازاراسونده

توپراق اولوب آلنیدیم پالچوق اولوب یوغرولدیم

کرپیچ اولوب هورولدیم اوشهرین دیوار اسونده

اوزلرینی بیزن واوریش ایلن

استادینه داش یونذورور شاگردینه بیلیندورور

حقین آدیمی آندورور اوداشین هر پاراسونده

عاقل اولان اونی آنلار جاهل اولان اونی دانلار

خواجم اوزی چیخر جارلار اوشهرین مناراسونده

گیتدوم گوردوم گرچک لر یاسلانوب یارین قرینه

کاش منده یاسلانیدوم اوگرچک لرآراسونده

شهر دیدیگیم بیر گلیمیش نه آتمیش نه گلیمیش

قوشچی اوغلی بیر قولومیش مونجه قوللار آراسونده

۲۱۴ مغربدن مشرقه دوران ایچینده

یاردور نهان کون ومکان ایچینده

نیچه گروه کیمسه گوردوم انسانی

حیوان صفت گزیروران ایچینده

کیمی آتش پرست کیمی بت پرست

کیمی کلیساده دور رهبان ایچینده

کیمی سنی توتوبدور زرق شریعت

کیمی ریاثیدور عصیان ایچینده

دنیاده نیک و بده فرق ایتمیلر

اولارون منزلی نیران ایچینده

عوام الناس اولان یری دوزخ دور

خواص اولانلار هاموسی رضوان ایچینده

عارف لر دیله گی حق جمالیدور

صاحب اقرار اولان ارکان ایچینده

حضرت میر اوغلی سلطان کمالدور

اونا اقرار اولان جنان ایچینده

قوشچی اوغلی هردم چاقور پیرووی

او یتر چاره وه برهان ایچینده

رهبان یعنی راهب پارسا زرق خیال فکر نیران جمع

نار یعنی آتش دوزخ یعنی جهنم رضوان یعنی بهشت

۲۱۵

پادشا این نظری خاتون بشیره

کیمین نه حدّی وار بو سرّه ایره +

بیر نظر ایلدی خاتون بشیره

پدّی لری اودماده گلدی ظهوره

[illegible]

ارنلر جمله سی معطّل قالدی

هیچ بیری ایرمدی بو گیزلین سرّه

سوتون پادشاه خروشه گلدی

دیلک کیم دیله دی قدرت پیره +

گوینده تمامه امیدوار اول

صدقیلن یا پوش خاوندکاره

خاتون بشیر چنانچه حضرت سلطان عالم هفتوان را با

اعجاز و کرامات خود از او بوجود آورد در دوره گردی هفتوانه

نوشته شده ایرمدی یعنی درک نکردند

۲۱۶

یارنلر گلین واراليم دیوانه

صدقیلن یالواراق صاحب زمانه

یار او تورموش یارون غیبتین ایلر

بیله گوستر و بدور دور زمانه

یارنلر خواجه سی گل کرم اوسته

یار ها یار الیندن گلور اما نه

پیرلن طالبین اولماز دیوانی

ورار قیناریه دوزلر کما نه

[illegible]

قول اوغلی گویلووی پاک ایله پاک اول

گویلونده شک اولان دوشر گمانه

دیوان یعنی عدالت خانه حق دراین کلام حضرت قول اوغلی
به آینده اشاره مینماید که وقتی خواهد آمد که اهل حقیقت غیبت
یکدیگر را میکنند و از دست یکدیگر بستوه خواهند آمد دیوان پیر
و مرید هم خواهد شد قناره که قصابان گوشت از آن آویزان میکنند

۲۱۷

دیوانه ایلدون شاهیم دیوانه

کیشمات ایلدون سالدون جهانه

بار سنگینیم کیمسه چکمز

یارلیق یولوتا گلدیم قربانه

یار اودور یارین یولوندا

نه باشه قالانه داخی جانه

یتیمیش ایکی دین ایچره دین بسلرسن

اولار یارلیق دگیللر بهانه

یتیمیش مین غلاموُن پیری بنیامین

تفرّج ایلیوب چیخدوق جهانه

۱- ... از دفاتر - یتیمیش مین غلاموغم ... [illegible]

یتیمیش مین غلاموُن پیری بنیامین

هوار آپاروق پیر پیرانه

شیخی جان دیله گون یاردان تا یار دور

باشیمی قربان ایلرم اوتانیانه

۲۱۸

اولدن آخره گلدیم بومیدانه بومیدانه

باشیمی توپ ایلدیم سالدوم بومیدانه بومیدانه

بیلور سیز من کیمم اوگوردو گوز حاکمم

بیرا خدیم کفر بلین کیتم بومیدانه بومیدانه

علمدارم علمدارم بیلین عیوب ستارم

ازلدن یاریلن یارم بومیدانه بومیدانه

شربتی ایچمیشم قانمام سوزومی سویلرم اوتانمام

بیرگرز بلی دیمیشم دانمام بومیدانه بومیدانه

قوشچی اوغلی دورشب اوتدی عرشین مرغی بان ائتدی

یقین بیلیم که دان یتدی بومیدانه بومیدانه

بومیدانه اشاره به دین حقیقت است گرز یعنی دفعه دان
ستاره درخشان است که نزدیک صبح مشاهده می شود و کاروان
قدیم از آن ستاره نزدیک شدن صبح را درک می کردند

علي نعره ورار چنیجر جهانه

آکیسنده ذوالفقار چلکر زبانه

بنیامین ایلکن بیلکه قول قویوبدور

حکملی پادشاه گلور جهانه

هزار انده وعده قویوبدور

وعده سینی اوستونه گلور یگانه

شاهیم بیر دیورده قویوبدور شرطی

بنیامین کلامی گلستون دهانه

دیلگیم دیلرم بیر قدیمدن

آلیمی توتمیشم بیر پاک دامانه

گل کرم اوستده ویر یارین مرادین

یالانچی زاهد گلستین ایمانه

قوشچی اوغلیئون خواجه سیدن بودور دیلگی

پادشاهیم هیچ قولووی سالما گمانه

هزار واند شرحش داده شده گمان یعنی شک و تردید

منور اولدی چرخ زمانه

ابراهیم پادشاه گلدی جهانه

ییقیلیون گلون عوام وخواص لار

نیازمند اولون دایم سبحانه

دودل اولانلار منزلده وارماز

ارنلر اولاری سالمادی سانه

داود بنیامین وزیر پیر موسی

وقلیدور یارلوقون چراغی یانه

ارنلر نفسی دریلن گوهر

ییقیله بارچه دن ینگی دکانه

ارنلر نطقینه شک گتورنلر

اوده دوشوبن تا ابد یانه

قوشچی اوغلی تعلیمین استاددن الموش

استادین امرینی ایتدی بیانه

دودل در این کلام آنهاییکه بحضرت شاه ابراهیم شک آورده اند
دیار لیقین چراغی اشاره به آن حضرت است ینگی یعنی تازه

جان آو نا دیَیرَم قالمیَه جانَه
باشینی گوتورَه گلَه میدانَه

باشینی قویا یوزون دوشیَه
خدمت ایلَسَه وار ماز زیانَه

خدمت ایچینده بیلدی یارنلر
خبر ویریلدی مشتاق اولانَه

هر کیم یوز چوورسَه او خاندانَه
جنّت قاپوسینی آچالار اونَه

سعادت او کیمسَنَه ایچوندور
بیر گرز آدینی سایالار سانَه

کمرین قورشاوار جَم ایچینده
خواجَم دیدارینی گوستَرورَ اونَه

حقّی ناحق ایلمز بیل قوشیجی اوغلی
حقّی حق توتوب یولون وارانَه

خاندان یعنی هفتن و هفتوان و چلتن و سایر غلامان دینار
یعنی کلام صحیح یاد بگیرد یا داشته باشد گرز یعنی دفعه

چونکه حقدن بویوردوق اولدی گیشته گلدوخ جهانه
دولت بشارت او کیمسَیَه دوربیر گرز آدی سایولَه سانه

جمیع دیلده گویولده وار دور تاری خبری
حقّی باطلدن سچیندور آلا نماز مهربانه

کردار او کیمسَه بیندور دوز یولون توتوب وارانه
کیمسَه لر آلانماسون لار بو یالانچی جهانه

گویوللری بیر ایلیون صدقیری حقّه باغلیون
وقت ایله وعده ایریشور پادشاه گلور لکانه

دانلا دیوان قورولاندا خلقه وار دور بهانه
اگر هجوم اگر رحمت بارچه سینی یانیانه

حکملی پادشاه گلور حقّی ناحقدن سچر
گییدیرور باقی خلعتین اوجانلارینه قیانه

قول اوغلو نادیدیلر حق ایچون جان تسلیم ایله
حق ایچون اولان تسَنه هرگز وار ماز زیانه

بشارت شادی تاری خدا ایریشور نزدیک میشود بارچه بار
جانه قیماق از جان گذشته کی دانلا یعنی فردا

۲۲۳

یارنلر گرم ئیه سی گلدی خرمانه
ییقیلون مغربدن مشرقه دردلیلر گلون درمانه

مغربدن مشرقه یار آولورهامی یارلوق لروار اولور
غافل منزلی دار اولور جمله سی گلور امانه

با قیدور توتون یارلوقی ترک ایدون کل وارلوقی
چکون بو انتظارلوقی ال یتیرون بیردامانه

یارنلر جهد ایدون بیر گویول اله گتیرون
هیچ وجهیلن علاج اولماز خواطر آزاریمانه

قوشچی اوغلیسون خواجه سی گل گرم اوسته
رحمت الین گوندر کفریمی دوندر ایمانه

خرمان اشاره به شاره زور است که همگی در انجا حاضر بودند
خواطر آزار یا مانه یعنی کسیکه قلب کسی را بشکند

۲۲۴

شاه جهان نظر قیلسون جفالرین چکیم جانه
کتوروم درّیلن گوهر ایرشیم معدن کانه

عاشقه دریای عمان سنسون لطف و کرمیندور
ایکی عالمده سنی بیلدیم نه حاجت مونجه افسانه

غافل تک غفلته اویما گوزون آچ خواجوی تانی
بش گون بو فانی دنیاده یقین باغلا جاودانه

اولی حق اهلی عاشق لر او توتدی دوستنه دوتدی
فنا دور مال ایلن ملک گور نیلدی سلیمانه

علیدن یتیمش ارکانی اونا باخوب ایرن بیلدی
محمد یوزی اوسته دوشدی سجده قیلدی بو ارکانه

بو امت عاصی دور بالله بو یولون حدیثینی توتماز
وار دوریان دلیل حرفینده ناحق دور کعبه بتخانه

قول ادعلی ایسترکه جانین یاره فدا قیله
ایدرکه ای عزیزیم یار نه لایق اوله قربانه

مونجه همچنین جاویدان همیشگی عاصی نافرمان منکر سرکش

۲۲۵

سن اونیلن نه واریرسان او سنیلن وار میانه
ادبین قورخوسی یوخدور وجود دینده گوهر اولمیانه

بیر سینادقون کیشینی بیر دده دوتوب سینا ما
عاقبت نقصان بیلور حق نفسین المیانه

حق نفسین آلان کیشی دایم خرّم اولور ایشی

نه آغریدور ساَن باشووی حقدن نصیب اولمیا

حقینه ایکی باخان دایم گوزی نور سوز اولور

نه ترپدیب اویاد ایرسان گوزونده نور اولمیا

قوشچی اوغلی دگمه گویلونده گوهر ایشتمه

یوزمین گوهر بولموشچه خاطر اینجیتمیا

وارماق نزدیک شدن سیناماق آزدن نقصان عیب اینجیماق

یعنی رنجاندن بولموشچه دانستن

۲۲۶

واردیم گیتدیم خرمانه ایکی کیمسنه گوردوم

بیری عاشق سگین بیری دلی دیوانه

او خرمانی جمع ایتدوک ینگی اولدوق آنادن

اوندا حکملی پادشاه سوندا گورگلی زمانه

او خرمانین ایچینده نوردان یاسلانموش سرای

او سرانون گنلیگی بنزر ایکی جهانه

او سرانون ایچینده یدی دنگیز بسلنمیش

او دنگیزین سویوندان ایچیر تمیزلر حیوانه

او سرانون ایچینده بیتمیش طوبا آغاجی

هردم هردم سیلکینور نوردان توکولور دانه

واردیم گیتدیم گلشنه گل لر آچموش روانه

قیزیل گلگون غنچه سی بنزر ماه تابانه

ال اوزاتدیم بیر گله بلبل لر گلدی دیله

اوغری اوغری دیوبن آسیلدیم گلستانه

اوغری اولدوم من اودم قاچماقا باشلدوم قدم

دوگدوردی زدن زدن توتدوردولار باغبانه

باغبان منه حکم ایتدی عقلیم باشومدان گیتدی

قدرتدن آواز ییدی ایندی گتورون سلطانه

ایکی کیمسنه گوردوم لعلینن گوهر ساتار

گوهری آلوللار ساتاللوللار بدخشانه

قوشچی اوغلی عارینی ترک ایلمیش وارینی

گوردی حق دیدارینی دیدی بولوموش خانه

کلون کلون ای یارنلر قولاق آسون بو دستانه
ایچون خواجم شهر بتلیندن اشرک اولون مستانه
دیلده سویلرم دستانی گوزلرم چشم مستانی
دولاندیم روستانی گذاریم دوشدی بستانه
گوز یمه گوروندی بیرار عالم اولدی منور
آلدیم گوهر ساتدوم گوهر ایریشدیم معدن کانه
آب تشاردن اچیلدی رحمتی یاره ساچولدی
هزاران گللر آچولدی بلبل اولدوم گلستانه
قوشچی اوغلی اوخورنسینی الفی بیی یاسینی
چکردی بارگاه آرزوسینی ارنلر یتدیلر سانه

اسرک از کثرت وجد و شوق مست شدن روستان ممالک خارجی
ار یعنی بزرگ عالی ایریشماق نزدیک شدن تشار آبادی کوچکی
هست در نزدیکی پردویر و آب تشار رود کوچکی است از نزدیک آن
میگذرد ساچیلماق گسترده شدن یاسین سوره ایست از قران
سان شماره نسین یعنی چه چیزش را سویله یعنی گفتن اوغراشماق
نزدیک شدن مردود یعنی رانده شده

واریرسان شویله گل یارکسانه
زیان هیچ ایلمز زنهار ایمانه
یقینمزی آرتورون شکدن چوقارتسون
یک دل اولوبان گلون میزانه
میزانه گلمیین بارچه فنا دور
یوخ اولور هیچ گلمز روی دیوانه
دیوانه اولمیان مردود حقدور
گویول غالب اولموش ظن و گمانه
گمانسیز آشنانون یری جنتدور
رحمته اوغراشور دوشمز زیانه
سودینی زیانه ویرن بویولدا
الینی یتورور بیردوغری دامانه
دامنیدن توتان چکمدی مشکل
ازلدن گلوبدور بله بیانه
یاره کج باین اولان ننزیله ایرمز
توخونور عاقبت تیر و کمانه

شکداردون پائی یوخ رحمت دریده

صدقیلن باخماموش یار یارانه

کرداراَیلیین لر سنزیله ایردی

کردارسیز گفتارلار بنزر سامانه

شکداردن یاز ماای قوشچی اوغلی

یارنلر قاپوده گلدی امانه

شویله یعنی همچنین اوغراشماق یعنی نزدیک شدن مردود رانده شد

۲۲۹

واریرسان شویله گل اوذرلی کانه

بیزده هاشته یوز گورمکه جانه

بنیا مینیلن قول بیله قوئیلوبدور

ازل بنیاد قویاندا بوجهانه

تانیانلار قومی دوستیلن بیله

دنیایه بنیاد قویماقاچیخدون جهانه

یرلر یوخیدی بوگوک یوخیدی

اودم که واریدی گوهر دانه

یروگوگی آختاراندا هاندایدی

ساج آلتونداایرشدی نشانه

گلون ملک سلیمانون ایچینده

سیزه نظر قیلیشون فضل یگانه

زال زاله دیوبن الطهور ایچدوک

بیزده اوغرادوق دل ایله جانه

یتمیش ایکی یاردان دیون

اولار یارلیق ایلرلر بی بهانه

اوز ماندا بیر غلامی یار خلعتلر

اونداصلاح اولور زمین آسمانه

یتمیش مین غلامیدوخ روز ازلدن

تفرج ایلیوب چیخدوق جهانه

قول اوغلی یاریني جمده گورموش

ذاتی آونون نوردور جمالینده نشانه

گوهر دانه اشاره بذفتر کلام است شویله همچنین اریشماق نزدیک شدن

ملک سلیمان اشاره بدنیاست زار زهر شرابا طهورا نوشابه پاک

یارنلره بیلون خواجم نظر ایلدی
قدرت رجا بیندن گلدوک جهانه

روم یارنلرینه اولدوخ آشنا
بوسوزه شک گتوروب قلمه بهانه

مغربدن مشرقه ایتدوک سیرانی
خبر ویردیلر جمله یار و یارانه

همدم اولوب نیچه مدت گزدوک
ناگهان ایریشدوک شاه جهانه

کرم ایدوب بیزه انعام ایلدی
حقیقت رازینی قیلدیک نهانه

ارواح لریز بودینه سجده ایلدی
بنده لیک اقرارینی ویردوک مردانه

حقیقت دفترین یاره یازماق ایچون
یارنلره قالا بیر اولی نشانه

بنیاملیه شرط و ارکانی ویردی
رهبرلیقی ویردی شهسوار داودانه

لوح ایلن قلمی بیر موسیه ویردی
ارزان ایلدی اول کامرانه

اولی یازولدی اقرار یلن حال
ادب و ارکانی ویردی گورانه

طایفه اولانه ویریلدی خدمت
گمرین قورشادی پیردن نشانه

یارنلر خدمت ایلیه هرکس
بیر بینی مین یازار اولی یگانه

یارنلر رزق ایچون چکمه سین غمی
صدق قیلن یوز توتون او یارادانه

میراسکندر ویردی سیر بینی
خدمتین ایله سین طایفه اولانه

عاشق تمامه ستن آل پیر نفسیندن
تاالون ایریشسون بیر پاک دامانه

ایریشدیک یعنی نزدیک شدیم اولی یعنی بزرگ میراسکندر
ماکه درپای نشترانه یک چارک برنج خدمت می کنیم

یعنی همین سیر اسکندر است که سرش را در راه حقیقت
داده که در شریعت در جامه جناب قاسم پسر حضرت
امام حسن علیه السلام هم در کربلا در راه حق شهید شد

۲۳۱ کریم الله رحیم الله قولاروا نظر ایله
هر صباحی بیزیم ساری رحمتیلن گذر ایله

یا نوندا دیله گیم حق خدور یقینیم وار شکیم یوخدور
بیلورم گلور الیندن گل ایندی یوخی وار ایله

بیزیمیلن بیر کرد ایله گیمسه لر گورمه میش اولسون
گورنلر عجبه قالسون بهار اوستن بهار ایله

یتمیش ایکی ملّت له بیزیمیلن اغیار دور
اولورسه قوی اولار اولسون سن اوزون بیزه یار ایله

شویوندور قوشچی اوغلینی بیریلن گوگ آراسوندا
قورولسون عظیم بارگاهون عسگرین صد هزار ایله

هر صباحی یعنی هر روز عسگر بلهجه ترکی عثمانی یعنی قشون

۲۳۲ اللهی بیر لیگین حقّی گل بیر عدل زمان ایله
جفائیله جانه یتدوخ امان ایله امان ایله

کریم سن سن رحیم سن سن منیم سن پادشاهیم سن
بیر آدیلن ابراهیم سن حقتین اوستیه دیوان ایله

سنون قهر و غضبیندن آبادانلر ویران اولدی
گل ایندی فضلین اوستونه ویرانی آبادان ایله

فنا ویرمه فنا آلمم فنانی قبول قیلمم
دیلگرم باشیمی سندن بقای جاودان ایله

خلایق لر غلط اولموش باورا تیمز حقیقته
قولارین قدرتین گوستر یقینون بی گمان ایله

من سنون دوغری یارووام باغچه ده بگی یاروام
ازلدن خدمت کاروام منیم باغمی قان ایله

قوشچی اوغلی یالوار گیلن سنی یاره باغوشلاسون
قورشاقووی سال بوینووا خاجم امان ایله امان ایله

فنا یعنی فانی میفرماید که فانی را من قبول نمیکنم بار در این کلام
بمعنی میوه است یعنی میوه مرا مثل خون قرمز گردان باغچه ده بگی یار روام

۲۳۳ یار نکراو غر اودم خانما بو گیجه
گوز کریم ساتاشدی بیر گیزلین گنجه

پریدیم دست بدست معامله قیلدیم

معاملم دوشوبدور ایکی جهانجه

زهی دولت بشارت من گدایه

دیداره مایلم بقا گونونه نجه

بو یول آری ارین دوغری کرینلردور

قیلیچدن ایتی دوره هم قیلدن اینجه

یکدل اولانلر حقه ایریشدی

خلعت کر ییچیلدی یارون بویونجه

یدی یریدی گوک حکمونده فرمان

بیر دکا نیمیش یوز مین دکانجه

بو یوله وار میان آسان کچینمز

یقین یوز مین بلا کر گورر اولونجه

مشعوقن اوتونا یاندوم یاخیلدوم

ایسترم که جمالون گورم دویونجه

قوشچی اوغلی قولدور دیواندان گلور

سویلدن حق اوزی استاد اولونجه

اوغراماق یعنی نزدیک شدن آری یعنی تمیز

۲۳۴

یارانلر اوغرادوم شاها بو گیجه

فلک یوزونده گیماها بو گیجه

جمالون گوردوم خیلی شاد اولدوم

سجود ایلدوم درگاها بو گیجه

ال سوروبن توتدوم گل دامنیدن — پیردم دست بدست توو...

دیدی اوخی سوره طاها بو گیجه

دیدیم یا علی ویر گل مرادوم

دیدی ویردیم مرادین ها بو گیجه

قوشچی اوغلی علی ذکرین ایدر کن

اوغرادی گنج ناگاها بو گیجه

فلک یوزونده یعنی در روی عرش سوره طاها از قرآن مجید است واین سوره منسوبست بخاندان حضرت رسول اکرم وخصوصا آل علی علیه السلام

۲۳۵

هر نه ساغنام یاره قارشی گلمنون جانیمه

یارین اوغراگانلری گورنه شووانموش قانیمه

۱- مبارک جمالون گوردوم شاد اولدیم...

مالیمی ایتدوم حلال جانوم قیلدوم نثار
هر نه گلسه یاردن گلسون منیم جانیمه

دنیاده توتار اولسام یار مذهبیدور توتمیشام
زیان اولسه قوی اولسون سود اولور ایمانیمه

سنه دییللر عاری یوخ قیلیبش نگارین ترکینی
یارنلر نه ایلیوم گویول گلمز فرمانیمه

دیدیلر قوشچی اوغلونا پیرین نطقین نوش ایله
قوت اولور قوت اولور بخشش اولور جانیمه

ساغنسام یعنی تصور کردن سود یعنی منفعت

۲۳۶

بیزده اقرار ویردوخ یاریلن بیله
پروانه تک یاناروخ ناریلن بیله

روز قسمنادن قسمت بو اولدی بیزه
قلم بیله چالوندی روزگاریلن بیله

آیلن گون قدرتین شوقی دور
چرخ گردون دولانور مداریلن بیله

منصوریلن بیله جرعه نوش ایتدوک
انا الحق چاغوران بیزیدوک داریلن بیله

عاشقلر اوخ جهانی دون به دون سیرانده یوخ
ذاتیمیز بیرسلسله دورستاریلن بیله

ابراهیملن بیله منجنیقدان اتولدوق اوتا
گوتونموردخوش گیچدی گلذاریلن بیله

گوگدن یره اندی خرقه ایلن دلدل
کافرلری قتل ایتدوق ذوالفقاریلن بیله

آب حیاتدان ایچدی خضر اولمادی زنده
ظلماته گیدن بیزیدوق اسکندریلن بیله

شهسوار اوغلیام بودوم ظهوره گلمیشم
صدهزار گلوب گیتمیشم گذاریلن بیله

روز قسمنا اول خلقت دلدل نام یک اسبی است
که حضرت مولا در جنگ ها با و سوار می شد

۲۳۷

گلون یاران سجده قیلون یوز چوورین ابراهیمه
ابراهیم حکمیلن گلدی قارشی وارین ابراهیمه

ابراهیم حقّین دونیدور صدقیلن واروُن اونا

جانیلن باشینی ویرین پناه ایدین ابراهیمه

جمیع یاره خبار اولدی بیقلدیلر ابراهیم باشینه

جنئیده الده جام ویروب نشان ابراهیمه

جنئیده اُستاد اولدی عمر جنئید اونی بیلدی

ابراهیم باشینی ویردی گلوُن باشن ویرین ابراهیمه

جنئیدی وکیل ایتدی اوزوُن خلقه بیان ایتدی

جمیع یاره خبار ایتدی خدمت ایدین ابراهیمه

عهد ایتدی ابراهیم حقّینه اوچ گون اوروح اقرارلین

بویوروق حقدن بیله گلدی رحمت ایدین ابراهیمه

جهان هامی اونا قولدور وارانا چوخ دوغری یولدور

گفتارین کردار ایتدی دوغری باخون ابراهیمه

ابراهیم گرگ دون بدون ابراهیم شوور شرط وشون

اعون ستکیر مین عالِمی کردار ایدین ابراهیمه

قوشچی اوغلی معناییه دالموش دورت کتابدان خبر ویر

کافره خبار اولدی یوز چوروُن ابراهیمه

گل ای دعوی قیلان اوزوُن آسمانه گتورمه

غیر شوُزه اویوب حقّه بهانه گتورمه

اونُنه که سایالار سنده هیچ دوُر

امانت زیره‌نی کرمانه گتورمه

اگر یول اهلی سن بیزه دیوان خبرین ویر

هر یاز یاده گزن گدائی دمانه گتورمه

تاری عمّاندور شیخ المشایخ قطره قطره شو

وعده سی ایرمدی قطره‌نی عمّانه گتورمه

گل ابدال حدیثین توت قوشچی اوغلی نقشیندن

حق تنیلن بیله دوغری دور غیر بهانه گتورمه

در کلام ۲۳۴ همه یاران را دعوت میکند که بیائید رو بتان را بکردانید بطرف حضرت شاه ابراهیم

گل ای دعوی قیلان اشاره بآن اشخاصیکه خود نمائی وغرور می نمایند نشنه یعنی چیز یازی یعنی بیرون شیخ المشایخ شیخ جها

۲۳۹ گلدی گنه منیم مهربان یاروم بارک الله

گوتوردی گوکلوُموُن گردو غباریم بارک الله

مطلبیم بو ئیدي که سن گله سن سن
دوغدي بیر لیل و نهاریم بارک الله

بیرگرز گوردوم بو یوزن خوبلر ایچینده
بیر ده گوره سیدیم عذاریم بارک الله

دیدیم که یار منیم ترکیمي قیلمیش
ترک ایلمز مني یار وفاداریم بارک الله

خلایقلر معامله ایچون شهره وارالار
یاریلن دوشدي بیله بازاروم بارک الله

منیم بو قول اولماقوما طعنه ایدرلر
گلدي بو قوللوقا عاریم بارک الله

غمگین دلیدي قوشیچي اوغلي یار گیده لي
گیتدي گلدي گنه خاوندکاریم بارک الله

بیرگرز یعني یک دفعه دوغدي لیل و نهاریم یعني روز و شبم زیادتر شد

٢٤٠ جماله ایردي جان الحمد لله
بو دولت اوزمان الحمد لله

حقیقت حقدور سویله همیشه
قورولدي حق دیوان الحمد لله

دوغالي شمس حسنون آفتابي
درست اولدي میزان الحمد لله

محمدین نطقي ها موسي امر حقدور
علي نطقي اولدي بیان الحمد لله

دیوانده یازولدي عشقین قلندر
سویله محب خاندان الحمد لله

ایرماق نزدیک شدن دیوان دادگاه الهي خاندان هفتن و هفتوان

٢٤١ یاروم گیدر اولسا یولي گلستان اولا انشاء الله
گیدیگي یوللار باغلر بستان اولا انشاء الله

گلدي یارین شادلیقي داخي غمگین اولمیالیم انشاء الله
دوستوموز دوست اولا دشمن پشیمان اولا

زندانده کي قوللرینی خواجم ایلیسون آزاد
شیندیر ویدن بالا هویه میدان اولا انشاء الله

وعده سیدور گلەرو سیلن شاده شاری

تبدیلی غنیمین همیشه لیلان اولا ان شاء الله

قوشچی اوغلی حقیلن دور حقده اونیلن

بوگرچك طویلار هاموسی یاران اولا ان شاء الله

شنیدیردی وبالا مبوقبلا شرحش داده شده تبدیلی یعنی دوران بدون

۲۴۲

گل ای محمد امتی بودولته بوسعادته

دین محمد دینی دور بارماق گوتور شهادته

جانلار جانی مونده دور دینلر ایمانی مونده دور

کیم اولا گلمیم دیه بیله دلیل و آیته

من حقیقت سیرینی انسان خواصه سویلرم

بوگون کی گون گوتورمیین دانلادوشر ندامته

قونشی حقینی قونشودان دانلاکی گون خواجم دیلر

بیر دیمه شاق وبال اولور قالور روز قیامته

حقی آدمده گوردیلر گلون سجده آدمه دور

عزازیل سجده قیلمه دی دولاشدی طوق لعنته

محمد وعلی ایدر بیلون بیر پرده یا تماروق

بو رسول حدیثی دور قولاق اسون روایته

بو قوله اینانمیان آدملر کافر اولدیلر

اولارین عقلی ایرمدی بو صفوته بو غایته

ایکی جهانون حکمتی بیر پادشاه الینده دور

دوب دولی موجودا گلمیش احتیاجی یوخ کرامته

قوشچی اوغلینون خواجه سی بیله عنایت قیلمیش

محمدین قولی اوتدی گلون ینگی بشارته

در این کلام حضرت قوشچی اوغلی امت حضرت محمد را به دین حقیقت دعوت می نماید و تکلیف میکند اگر تمی آئید برویدانگشتانتانرا بشهادت بردارید جانلارین جانی یعنی حضرت حق در دین حقیقت است محمدین قولی اوتدی گلون ینگی بشارته یعنی قول حضرت محمد باتمام رسید بیائید به مژده تازه یعنی به پردیور

۲۴۳

یوزبه یوز باخار اولسام دلبرین دیدارینه

بیر توکونی ویرمرم کون و مکانین وارینه

کون و مکانین وارینی منسوخ قیلدیم دنیادا

سن بو فلکی گور منصوری چکمیش دارینه

حبیبُ الله کاتبِ الله اوخورلار ذکر ایلرلر

اگمیشم اکیمینی ایندی یتیمیشم نوبارینه

عاشق صادقلرین گفتاری توتموش عالمی

گرچک اودور جهد ایده اوز قولونون کردارینه

اهلِ حقّین پیشه‌سی دور اوز باغینون میوه‌سینی

یماقا یدیتماقا ارزان قیلا یارینه

عاشق سنه گمان اولموش گوگلوندن آخموش گیدر

یارین ایترمیش گزر باخمار هیچ آه و زارینه

یارین در و دیوارین حق بیلمین گفتارین

دعوی‌سی یالاندور اینانما گل گفتارینه

شیخ صنعان کیمین قورشانا گور زنّاره

من گویلومی ویرمیشم زلفینون زنّارینه

قول ولی نون دلبر دلداری خاوندکاردور

واله و حیران اولوبدور دل خاوندکارینه

دلبر اشاره به حضرت سلطان عالم است منسوخ یعنی از بین رفته زنّار رشته که کشیشان به کمر می بندند قورشاق کمربند شیخ صنعان

ساتاردیم لعلینن گوهر سینیم اولدی خزانه

صرّاف اودور شک گتورمه‌سین اولوشونون و آزارینه

دَرویشلره جلاز دیین کیمسنه لر بگنمدی

عالملر مدّعی اولدی درویشلرین نیازینه*

درویشلرین نفسی حقیقت نفسی دور

حقّینه ایگلی باخان یتوب چیخمز دیارینه*

یدّی یرلر یدّی گوگ لر ابراهیمین اولاقیدور

قارچوقاین اردکه سالدی ال چالدی طبل بازینه

من قرآنی سازه سالدیم فقیه کفر دیمه‌سون

زاهدین باشی یرقانور طنبور سیمین آوازینه

خواطرلیقیلسین گلسین گوییول لرقلعه سینه

ابراهیم اوخون گوتدی چیخدی تیر اندازینه

قوشچی اوغلی بلبل اول بودا خدا سایه‌سن

صد هزار گل لر آچولور سن بلبلون آوازینه

خزینه یعنی خزانه اولوش یعنی بخش قیسمت جیلاز لاغر ناتوان

اولاق یعنی شکارگاه قارچوقای یعنی باز شکاری طبل باز یعنی
طبل کوچکی بوده که در یکطرف زین اسب نصب میکردند و
در هنگام پرواز دادن باز آنرا می نواختند و همچنین هنگام مراجعت
باز می نواختند تا اینکه بصدای آن جای صاحب خود را شناخته
دریابد و فرود آید پرقانور یعنی بچپ و راست حرکت می کند

۲۴۷ یارنگ یاره سویگرم قلبوڭن ویرمه خیانته
یار غیبتوڭن ایدن کیمسه یتیمز دردی شفاعته

ظاهرده باطن گورمه وین حقیله نا حق بیلمیین
یارون حقینی ویرمیین بیر گون قالورسان منته

ای حق آلان حقدار کیشی یوینونده اچون حق وارکیشی
حقیله گورن هر ایشی هرگز دوشمز ندامته

ای حق ویروب ای حق آلان حق حقین آدی دور ایمان
دوغری لوقا سالما یالان منزلی سالما غربته

دوغری دیوب یالان ویرن دوغری اودور آلا ویره
ایلدن آیری تالان ویرن چکر بیر گون ضلالته

شورولوبن یولدان چیخن مظلوم لرین گویلون ییخن
پیرالوینه کج باین باخان آل قویموشان خیانته

عاصی آلوبتان سن پره باین کرداریندن گمزیره
ورما اوزون یردن یره گرگ دوشه سن ندامته

عرشه چکوبسن اوزووی ایریشسن اره ایزووی
بیچاره شورتمه اوزووی گرگ دوشه سن ذلالته

قول اوغلینون کلامینی یاره یتیرسلامینی
حق امرینون تمامینی یازدورمیشم هر آیته

تالان غارت عاصی نافرمان یاسنکر عرشه چکوبسن اوزووی
یعنی مغرور و متکبر شده ایریشسن یعنی گم کرده ای

۲۴۶ کرم قیلدی خواجم اوزی قوللار چیخر سیاحته
حق امرین من یاره سویگرم دیل آچموشم کلامته

بیر بیروزه دایاق اولون یاتمیون شیر اویاق اولون
دیل آچمیون قولاق اولون شامع اولون کلامته

قوتوق ایلیون اخلاصیلن گویلوزه گشورمیون یاسیله
بحره ایرین الیاسیله خضر ایله واردن ظلمته

ایچین حیاتین آبینی آچون اور حمت بابینی
تاپون یارلوق آدابینی اوندا بیتر ارادته

حاتم ایلن اولدی اوزی قلبی رحیم آچوق گوزی
تانیدیلر دوغری ایزی دل آچدیلر سخاوته

رحم ایدوب احسان ایتدیلر حق امرینی بیتردیلر
شر تمیده بهتان ایتدیلر حاتم دوشر مهراسته

خواجم بویوردی بیزلره شرعین دییم من سیزلره
اینانمیون بوسوزلره حاتم دوشه مهراسته

حاتمیله من بیریدیم قندیل ایچینده سیریدیم
قاله قویدولار اریدیم بیتیشمیشم کرامته

غافل یاتوب اویانمیان دوغری یولا اینانمیان
پیرقولینه اینانمیان امری چکلر خجالته

بیرگون اولور۶ یولوندا چرخ دوگون اولور۷ اولگون اولور
اینانمیان سوزگون اولور گلمز حضور رحمته

کس قربانون کردار ایله گوز یاشووی نیسان ایله
اوزون یاره یکسان ایله گله سن حضور رحمته

گیچن گونی سالون یاده قایاقاسال دوغری جاده
بش گون بوفانی دنیاده اویماسون گوزون غفلته

بیرگون اولور گلسن اولور منکرلر قلبی شان اولور
اینانمیان پشیمان اولور ایشی دوشر ندامته

هرکیمسه که یار اهلی دور نشانی وار دور بلی دور
دورما کیلن محکم ایدور قورشا کمرین خدمته

خیاله سالما گویلووی ستر داتمه جمدن بیلووی
اویدورما خوابه عینووی سالما اوزون ندامته

بوبخت طالع یاریکن اقبالوز بیدارکن
فرصت الوزده واریکن اویدورما اوزون غفلته

فکر ایله تاپ معناسینی هرنقطه نین اوز یرینی
قول اوغلینون جان و سرینی یارچون ویرین خدمته

شایع یعنی شنونده بحر یعنی دریا حیاتین آبنی یعنی آب حیات
ایز یعنی رد پای کسی را گرفتن وبعقب او رفتن نشانی وار
دور بلی دور یعنی سبیل دارد معلوم است که اهل حقیقت
است عینووی چشم خود را بازکن بخواب غفلت نرو

خواجم اوزیدورسا خلیان سالماز یاری ملالتده

محتاج خلق ایله نزاونی گلور لطف و عنایتده

قورموش یارلیق انجامینی حقیقتین نظامینی

یارنلرین کرداريني یازوبدولار کلامتده

پیرو دکیل اقراری وار یارنلرین کرداری وار

هر نه که یوخ و واري وار چکلوبدولار روایتده

عاقل اولون کامل اولون صادق و حاذق اولون

یا تمیون سنیر اویاق اولون قولاق ویرون حکایتده

اوروح نیاز اطاعتین الدن ویرمه عبادتون

تا ایتمسون ملامتون دوشمیه سن ملامتده

پیر نطقین یاره سویلرم حقین امرینه شکر ایلرم

یارسیز بهشتی نیلرم هرگز وارمام سن جنتده

پیرو دکیل گفتاري وار یارنلرین کرداري وار

هر یرده دوغری یاري وار تیز یتیشور کرامتده

اقرار یندن دونن کیشی گویلونده وار دورتشویشی

آنلامیوب یازی قیشی[1] یتشمیوب ولایتده

۱- قیشی

آدمی وار دور خویار اولور مطلبینه استاد اولور

کردار ایدر چوخ شاد اولور تیز یتیشور کرامتده

آدمی وار محتاج اولور دویماز گوزی ها آج اولور

سوز دیدیکجه لجاج اولور چکر سوزی لجاجتده

آدمی وار جهال اولور زاهد خال بحال اولور

سوز دیدیکجه دجال اولور سوزی چکر عداوتده

اویما اونا ای یاریمیز وار دور اونا انکاریمیز

اودور بیزیم اغیاریمیز سالور سنی غرامتده

دولت سنی چوخ آزدورور گلا عملون یازدورور

قبرین کناره قازدورور منزلی سالما غربتده

حقی ناحقه ویرمیون مرشدسیز سوزلار سورمیون

ناپاک تجمه گیرمیون عاق اولمیون شقاوتده

قورو بلار یارلیق طرحینی جهد ایله آنلا شرحینی

نوش ایله پیرین قهرینی تا دوشمیه سن ضلالتده

مرشد اولان اوز گوزلمز پرده چکوب حق کیزلمز

دانلادوشوب ایزایزلمز امري چکر خجالتده

حق امرین آشکار ایله غافل لری بیدار ایله

یاتانلری بیدار ایله تا دوشمیه سون ضلالتده

پیر نطقی شهد و بال اولور یار او دور خوش احوال اولور

بیریمه شاق وبال اولور قالور روز قیامتده

قول اوغلی یارلیق کانونی سویلر یارلیق ارکانونی

پیر و طالب دیوانونی قویماز قالا قیامتده

حاذق یعنی استاد ماهر خو یعنی خوب دجال کذاب فریب دهنده

اغیار بیگانه عاق اولمیون شه مادتده یعنی عاق نشوید احترام آنرا نشکنید

۲۴۸

ظاهرده باطنی گورن اسماعیله قربان ویرن

قدرتدن قربان گوندرن واجب اولدی امتده

یارنلرین ایل قربانی راضی ایلر مصطفی نی

دردلیلره ایلر درمانی هرگز دوشمز ملامتده

کردار یولینی آچدیلر یار قاپوسون یاره آچدیلر

باشیله جاندان گچدیلر یازولوبدور هر آیتده

ظاهرده باطن گوردیلر قاله قویوب اریتدیلر

احسان یولینی ویردیلر بیتمیش ایکی ملتده

صلاحدن فلاحدور عرشده مهر ماه دور

خواجم اوزی گواه دور اولار ایدن خدمتده

شریعتده نمازینی حقیقتده نیازینی

ایلردی عجز نازینی او درگه مروتده

حق سویلیین یارنلری دوغری یولا وارنلری

خدمت کرده یارنلری چکدی حضور رحمتده

عشق بحرینه اوزن کیشی حقیقتده گزن کیشی

پیر قهرینه دوزن کیشی دیل آچماسون شکایتده

سویله قول اوغلی سویله سین حق امرینه شکر ایله سین

صدقیله مطلب دیله سین خواجم گلور حمایتده

صلاحدن فلاحدور صلاح یعنی بمصلحت کردن فلاح نجات یافتن

۲۴۹

گلون ای گرچک یارنلر یالوارون خاوندکاره

گلسون وعده سی اوسته تیز لر اولسون آشکاره

چو خلا ریزه حقیر یا خوب دیمه گوییلر بیچوب

بی مایه لر یولدان چیخوب اولوب حقدن اوزی قاره

بیزی یولدان آزدورما اوزگه جاده‌نی گزدیرمه

گمراه لیق چاهاین قازدورما دوشوب قال لوح بیز آواره

چو خلار بیزه طعنه ایدر دیمه گویو للر منبری پیغمبر

نه اولی رحم ایله گل تا تنبیه اولسون گنه کاره

چو خلار مسجده گیدوب فقیه دن غفلت ایشیدوب

اونون سوزلرینه اویوب بنزر او گروه اشراره

محمده گلدی قرآن کافرلر اولدی مسلمان

حقیقت دوردوغی ارکان کیمه یتیمدی اسراره

قول او علی سترلر آچولدی جهانی کفر و کین آلدی

یا او قلا شوب وعده چاتوب حقیم گلوری اظهاره

۲۵۰ بی مایه یعنی بی اعتقاد فقیه یعنی ملا مرثیه خوان

عشق ایله باشین ویروب یوله گلنلر اولمویه

ارنلرین دامنیندن قایم توتانلر اولمویه

ظاهر غایب ارنلری یاین جلدده دون دگیشیر

اولاری اولدی سانمیون حاشا ارنلر اولمویه

آب حیاتی ایچیبدور شورون خضردن نیجه دور

پیر نطقینی چو تشر بتنیدن دانلا ایچنلر اولمویه

اختیارون[1] آلده ئیکن نوحه باغلا کشتی‌نی

نوحه خدمت ایلیین لر قوپسا طوفانلار اولمویه

قوشچی او علی اولی باخ تا اولی پیختون اولوشین

خوش بودور اولی دنیاده اولی باخانلار اولمویه

۲۵۱ نه یاتوبسان دورای غافل صباح صالحان اولدی

عیان اولدی حقیقت نوری شکر ظلمت نهان اولدی

منیم گویلوم هیچ آچولماز فراق و محنت و غمدن

شکر گوردوخ یار جمالین گویول بی انتظار اولدی

شکردن شیرین دور یارین لعل گفتاری منه

منیم طوطی طلعتلی دلبریم عجب شیرین زبان اولدی

[2] تاردوم لعلینن گوهر دلال عشقه توش اولدوم

منیم گویلوم مصریلین شام عراق و اصفهان اولدی

دیدیلر قوشچی او علونا بو گنجی‌ها نداوغرادون

دلیلیم دستگیریم منه رهبریم شاه جهان اولدی

۱- اختیار الیندنه یه کن نوحتن ما غلا کشتی نی) هم نوشته

صباح یعنی صبح عیان یعنی آشکار فراق و فرقت یعنی دور افتادن
طلعت یعنی روی صورت اوغراماق یعنی نزدیک شدیم

۲۵۲
گوگیول شاد اول ملول اولما بو جهان لاله زار اولدی
گوزوم حق یاره ساتاشدی گویول لی انتظار اولدی
آیریلوقدان باغروم پیشدی جگریم یاندی آلوشدی
معاملم یاریلن دوشدی بازاروم خوب بازار اولدی
یار اوزی میدانه گلدی میدانه مردانه گلدی
قول غلاملار ساتانه گلدی غافل منبرلی دار اولدی
حقیقت نوری گوروندی شینیخ[1] گوده لرهور اولدی
جمیع یاتانلار دیریلدی پادشاهدان نظر اولدی
قول اوغلی قول گناهوندان آزاد اولور گورن یرده
ییقیلشون مشرق و مغرب نابود اوزیاره جار اولدی

گوئیل شاد اول اشاره بظهور حضرت شاه ابراهیم است جمیع
یاتانلار دیریلدی یعنی آنهائیکه از ظهور خبر نداشتند وقتی که خبردار
شدند زنده شدند یعنی بحضورش آمدند

۲۵۳
نه یاتوب سن دور ای غافل بیر شب اوتدی صباح اولدی
سننه بیر صاباح جا گلمز هزاران سال و ماه اولدی

[1] ینیخ گوده لر) هم نوشته...

اوزمان آیرولوق واریدی سیزده شیرینلیق آزیدی بیزده
گله لی یارون قدمی قند و شکر مباح اولدی
واردوق دیداره ایرماقا آل شوروب گلگون درماقا
میلی واریدی گورماقا کوه و کمر راه اولدی
روح و راحیم نهانکن خواطرلر پریشان کن
دنیا ظل جهانکن بیر روشنالیق ناگاه اولدی
هجر چکدوق آیری دوشونجک یاندوخ یاخوندوخ پیشنین جک
تا ایشتیوب یا پوشونجک نیچه حسرتلر آه اولدی
چاقوزام چول بیریاده چو دشت و کوه و صحراده
دار یرده درین دریاده شاه ابراهیم پناه اولدی
بنده یم نالشیم چو خدور خلق قاتنده طالعیم یوخدور
خواجم سنه شکلیم بوخدور بلی بنده گناه اولدی
سنادی سلطان قوللارین گم سننه نی آراشوندا
نیچه نین یقلینی دوندی نیچه سی خواطر خرام اولدی
ابراهیم پادشاه اولدی قوشچی اوغلی اونی بیلدی
ایشیدوق دعوت کیردی بار چه خبرلر شاه اولدی

اوتدی یعنی گذشت صباح یعنی صبح گله لی یارون قدمی تشریف آوردن
حضرت شاه ابراهیم ایست چون میل داشت وجود مبارکش را
زیارت نمایند کوه تا جاده شد ظلّ یعنی سایه بیر یا جمع صحرا و
بیابان ایست نالیش یعنی زاری وناله سینادی یعنی امتحان کرد
ایشتدوق دعوت کردنی یعنی آنهارا به دین حقیقت دعوت کرد
و همه خبرها اساه ایعنی را ئیست و درست شد

۲۵۴

گلوبن گلگون ائی یارنلر بیر عجایب ساعت اولدی
دعوی کارلار بو یول ایچره خوش بودور واردی یات اولدی
کیمی دونمز قاییتمز گوروب دور عین الیقین
کیمی حرفینی یانقیلدی سوروندی یولدان غلط اولدی
ارنلر حرفی راز اولدی کلام ایلیین آز اولدی
کسیلدی جمله جغیرلر یر اوزی گرد باد اولدی
بیر سویوق یل اسدی بو شرزمین یوزونه
یار یارون غیبتون ایلرینه یامان وات وات اولدی
قحط ایمان تنگ وسالدا ال اودور مردانه توتا
اودم ایشین ایشلین لر شکستیز اهل برات اولدی

خوش او طایفه اهلینه سوزدیلر شام صحراسینه
هیچ بیر پیردن ایشیدمه دوخ بو بیر دیشت قدرت اولدی
هر کیشی نون اولوشی گندی اوز خصلتی دور
شرزمینده کی ایش لک لر ذکرلرده ثبت اولدی
گلون گلگون ای یارنلر نه تنگ سال انجینده یم
کیمی اوز نفسینه اویدی کیمی یوسف صفت اولدی
کیمی اوزونی بیلدی سوزونی انا الحق دیدی
خبر ویردیلر بو نا طقدن سلیمان داخی مات اولدی
کرم ایله پادشاهیم گل ایندی فضلین اوستونه
اوحمایتین یارنلری انتظار حیات اولدی
گل ای شهسوار اوغلی حاضر اول اودمده سن
خوشلوقه گلن داغلیدی مایه داره برات اولدی

عین الیقین آنست که شخصی بحقیقت میرسد وآنرا بالعینه می بیند
جغیر راه باریک در کمر کوه یادتره گرد باد بادی که در صحرا توام باگرد در هوا
می پیچد وات وات در زبان کردی گفتگو برات یعنی حواله از حق شام
صحراسی اشاره ایست به واقعه کربلا و بازماندگان شهدا

که به اشارت به صحرای شام برده شدند اولوش یعنی
بخش قسمت مرغ سلیمان کنایه از هدهد است

۲۵۵

بحمد الله بحمد الله زمستانوم بهار اولدی
مؤمنه جنت و رضوان منافقه قهار اولدی

گوگدن فرشته لر اندی گونول لره اوتی سالدی
گنه کار گناهین عرض ایتدی حق تانیان آزاد اولدی

پیر موسی قلمین اله آلدی دفترین آرایا سالدی
تانی یانه خبر اولسون شرازوره گذار اولدی

شرازور شهرینین قلعه سین پادشاهیم آباد قیلمیش
اون سکیزمین دکان ایشلر گلون ینگی بازار اولدی

بنیادین بنیامین قویدی معماری پیر داود اولدی
×سوراسین جنبنید چالدی اوزی عالمه یار اولدی

پیرلر قولی بیان اولدی شاه ابراهیم عیان اولدی
خان احمد بارگاهین قوردی ینگی باشدان دیوان اولدی

قول اوغلی سویلر دیلیمده سویله نن حقدور
اینانان وایه بیلدی اینانمیان کفار اولدی

منافق دورو منکر قهار قهر شده اون سکیزمین عالم هیجده هزار
عالم جنبید زان دادگاه الهی
وایه احتیاج شاره زور قبلا شرحش داده شده

۲۵۶

گوروون هر دو جهانده عاشق لر دل کباب اولدی
عاشقلرین مشگل ایشی آچولدی فتح باب اولدی

گوزلریم او حورینی گوردی نور ییندن سینه مه دولدی
منیم او سودیکیم حوری ماه ایلن آفتاب اولدی

بو دلیلین معناسکینی بیلورسه آشنا بیلور
عقلی بیلدیکینی سویلر نادان بیلمز عجاب اولدی

فنادور مخلوقون یوردی بقادور کیمیکه حق گوردی
سینم او گوزگیه بنزر سیلندی حقه باب اولدی

ظهور ایچمیشم قانمام سوزومی سویلرم اوسانمام
من حقی گورمیشم دانمام بو یوزوم بی حجاب اولدی

گوزلریم او حقی گوردی گونول گوزدن قانق آلدی
گوتوردی پرده یوزیندن بو قرآن قونی یوزی بی نقاب اولدی

دیدیلر قوشچی اوغلونا بو گنجی ماندا اوغرادون

اوّل اوزوم طالب اولدوم قالبیم گنجه قاب اولدی

بقا یعنی همیشه گوزگی آئینه طهورا نوشابه پاک اوغراماق نزدیک شدن

۲۵۷

گلون گلون ای یارنلر پادشاهدان کرم اولدی

قوتلطاس یارنلرینه اولی شاهدان نظر اولدی

قدر اوروجون درک ایلمز تیتمیش ایکی ملت

طعنه چکن یارنلره حقدن بیله برات اولدی

اوروج آئی پرچله ده شروع اولور اون بشینده

پرچله زمستاندور مهر آیی که اونیله توتش اولدی

قوارطاسه میچه اولدی اوچ گون اوروج سلطاندن

اون سکیزده بایرامی یارستانه رواج اولدی

ریاضت چوخ سعادت دور غم ایتمه قوشچی نون اوغلی

ریاضت دن قوتلطاسلار سنت و خوش خرام اولدی

یاران قوتلطاس آنهائیکه برای زیارت حضرت سلطان میرفتند

که به عشق آنها اهل حق ها سه روز روزه میگیرند شرح مفصلی دارد برات حواله

۲۵۸

بحمدالله زمستان گیچدی یاز اولدی

نه بوریا آیاخلادوم نه راهیمده نماز اولدی

واردوم صومعه ده دوردوم حقّی چاقوردوم

حقّی جم خانه ده گوردوم سجده گاهیم نیاز اولدی

حقّه اینانان عاشق اگر گویلی گوزی اولور آشیق

یاریلن بیر خوش دانشیق آراموزدا بیر راز اولدی

یاسلان جمخانه درینه تکبیر آل کیلن پیر یندن

کیچن مالیله جاندان گوز گوسی چوخ ایاز اولدی

گوزوم نوری او مایه دن شعله لندی یا خشینان

قول ولی خواجه سی درگاهوندان ادب تاپدی ایاز اولدی

بوریا حصیر راز سرّ پنهان گوزگی آئینه ایاز صاف

یاز - بهار

۲۵۹

پادشاهین کرمیندن لالکن زبانوم اولدی

اوچ بوگل گوده ایچینده جگر یلین قانوم اولدی

فرشته لر سرشت ایتدی بو قالب معطّل قالدی

بو اوزیله بودمانه حق اوزی اوستادوم اولدی

فرشته لر سرشت قیلدی اولدوم وجود وندا (آدم)

اوز مبارک الین وردی بیر گوزگلی جمالیم اولدی

اوچ یوز آتموش آلتی پاره استخوانوم واصل اولدی

دورت یوز قیرخ دورت رگه دیل ویرن گفتاریم اولدی

اودم که جان گودیه گلدی یاروم جان اولدوم او یاندوم

بیر گرچک اره وا یاندوم دین درست ایمانیم اولدی

من آدمه ذریت اولدوم ابراهیمه ملت اولدوم

محمده امت اولدوم حق اوزی سبحانیم اولدی

آدمه آدم دیمیون آدم گرچک مخلوقموش

اول قوله صادق ایناندوم منیم اقراریم اولدی

اون سکیز مین عالمی گزدیم گردش ایله دیم

اوچ بو آخر زماندا حق اوزی امدادیم اولدی

توشجی او علی اونی بیلدی گوز گوشیون پاسین سیلدی

شادلیق چالوبان سویوندی یار آدونا سانوم اولدی

پوزه دهانه یعنی ارزه ان تا چند در این کلام اول اشاره به خلقت حضرت آدم است و جامه بجامه آمدنش اشاره می کند

۲۶۰

سیغندیم گندونه پناهیم اولدی

کریم و هم رحیم اللهوم اولدی

نه اهلیم وار نه یولداشیم نه کیمسم

نه غمخواریم و نه هم راهیم اولدی

کیمه واروم دییم رازدلیمی

علی هم رهبر و هم شاهیم اولدی

کیم وار کیمه واروم اوندن اوزگه

مرادلار وریجی درگاهیم اولدی

قلندرم خیال شاه باشیمده

که تاج دولتم کلاهیم اولدی

سیغنماق یعنی پناه آوردن گندونه یعنی بطرف او

۲۶۱

پیر دیوردن چیخدی سوار اگلنیبدور امیدوار

جارچی جارلار احمد هوار گلدی شاه ابراهیم گلدی

پیر دیورین علمیلن پیر موشیون قلمیلن

بنیا مینلنین کلامیلن گلدی شاه ابراهیم گلدی

ابراهیمدور شاهلار شاهی الینده حقین قدحی
یارنگلر قیلین طوافی گلدی شاه ابراهیم گلدی

یارنگلر ییقیلین بیر یره یری یردن ویرمون بره
آقوز یعکی ویروُن نره گلدی شاه ابراهیم گلدی

داودی گوردوم گرز بابوشی الینده [2] آدگونده
ذوالفقار شاهون بلیلینده گلدی شاه ابراهیم گلدی

پیر دیوردن چیخدی قشون خواجم ویرئون پای اولوشون
دونون دین اوسته دویوشون گلدی شاه ابراهیم گلدی

قوشچی اوغلی آدون بایرک قدمین اولسون مبارک
خواجم کردا ایله ماق گرک گلدی شاه ابراهیم گلدی

احمد اشاره بحضرت یادگار است طواف یعنی بدورش گردیدن
و سجده کردن آدگونده در پیش ذوالفقار یکمرتبه در دست مبارک
حضرت مولا آمده

[1] آمده و دیگر در دست کسی بنام لوذوالفقار نیامده دابوش یعنی گموُد

۲۶۲ یارب سه یوزون گورمگه بایرام گونی گلدی
عالم لره شریف اولماقا رحمان گونی گلدی

حق بیرلیکینه چگونت هزار منت
شکرانه ویروُن دردیره درمان گونی گلدی

یاریارین الیندن تو تماشا ایکی لیق اولار
کیمسه کیمسه دن شورماسون سلطان گونی گلدی

عرفات گونونده نظر قیل مستحقه
کیم که خیر ایلدی عاشقه احسان گونی گلدی

من خوسته عاشقم لیلیه مجنون
گورگلی حمبا این گورماقاشان گونی گلدی

غافل اولما باخشون بهرین گورر سن
قوشلار اوچماق ایچون سیران گونی گلدی

قوشچی اوغلو تایول ویرین طوافه گیدیر
حاجی لر یوز قویوب کعبه یه قربان گونی گلدی

قربان گونی اشاره به روز دهم ذیحجه که در آن روز حجاج در کوه مینا قربانها
را ذبح میکنند عرفات نام کوهی است در حومه مکه روز هشتم در آنجا توقف
مینمایند و آنروز را عرفه میگویند و خود را برای روز قربان آماده می کنند

۲۶۳ یارنگلر دردیروُن درمانی گلدی
سونجه حسترلرین اوکانی گلدی

بنیا ییندیدی اوستره گواهده

اوستوزه خواجمین دیوانی گلدی

پیر موسی پرداود پیریم بنیامین

سفره گیده نیز روانی گلدی

ابراهیم پادشاه سیر و محمّد

اولی خان احمده نشانی گلدی

محمّده دیر دیلر خلق نینن خوئی

عزیز جننیده ده معنانی گلدی

خلایق بارچه دن آلدی وایهسین

موشتولوق طایفه نین دورانی گلدی

یادگار آزمادی قحطی ایمانده

شکر شرازورون خرمانی گلدی

گواهده یعنی شاهد موتجه همچنین شرح ستاره زور داده شده

۲۶۴

گونیول شاد اول بلول اولماکه جانان گلدی گلدی

حقیقت اهلینه ارکان گلدی گلدی

گونیول لره چالونور طبل بشارت

یقین بیل تخته سلطان گلدی گلدی

قارونچه تک بلین خدمته باغلا

اسرباد تک سلیمان گلدی گلدی

بلبل تک چکرم زمستان قهرین

بهار اولدی گلستان گلدی گلدی

هجر الیندن شکایت ایتمه فتحی

شکر ایله دردووه درمان گلدی گلدی

ارکان حقیقت راستی و پاکی و نیستی و ردا کمک کردن

بشارت یعنی مژده قارونچه یعنی مورچه

۲۶۵

ارنلر قولی نون بهاری گلدی

موشتولوق طایفه نین اوزیاری گلدی

شیدا بلبللرده دوشدی فغانه

آچولدی غنچه نین گلزاری گلدی

بنیا مینون کلا مونده پیر موسینون قلمنده

داودون نظرینده طایفه نون دورانی گلدی

ایوت حشاری جارچی جارلادی
ایشیدون سید محمد گوره شواری گلدی

سید حبیب شاه سلطان شهابدین
اولارین دردینون تیماری گلدی

اوسیر و مصطفی سید بوالوفا
سلطان بایوشینون گرزگرانی گلدی

حسن نطقوندا سویله نن حقدور
شاه ابراهیمون خاوندکاری گلدی

۲۶۶
یارنگریچون بیر اولی شان گلدی گلدی
اوخوندی برات ینگی دوران گلدی گلدی

خواجم کریم دور ویرر مرادوم
بو مرده جسملیکره جان گلدی گلدی

زهی دولت بشارت من گدایه
گدالی گورنگه خان گلدی گلدی

دوقسان مین غلامین آقاسی داود
توتوبدور الینده فرمان گلدی گلدی

سنم یعقوب تک یوسفدن آیری
بودور یوسف کنعان گلدی گلدی

قاروبچه تک بلین خدمته قارشو
آشربادتک سلیمان گلدی گلدی

قوشچی اوغلی جارلا طالب ایشیدشون
حقیقت اهلینه ارکان گلدی گلدی

برات یعنی حواله مرده جسمیلره آنهائیکه درخواب غفلت بوودند
بیدار شدند شرح یعقوب و یوسف و سلیمان داده شده

۲۶۷
یار گلدیسه دل شاهی گلدی
قرانقو گویلومون روشنائی گلدی

بو یولون کیمسه یه یوخدور منتی
بو بیزه دوستدان عطائی گلدی

من دیلردیم که قارشو وارالیم
شکر درگاهینه خودپائی گلدی

یارنلر امیدوار دور بایرام گوننه
ایندي بایرام گوننون اوشاهی گلدي
قوشچي اوغلي دور سحري جارلا
وقت و وعده ایردي شاهی گلدي

قارشو یعنی باهم روشنائی گلدي اشاره بحضرت سلطان عالم است [1]

۲۶۸
یارنلر جمیعي میدانه گلدي
جمدن رخصت اولدي دوستانه گلدي
غلبانه دیدي اولام قوناقون
اوشب دن بیزه مهمانه گلدي
داووده دیدي گوزله یولومي
چکردي انتظارون بستانه گلدي
بنیا ییلن بیر قول قویوب خرمنده
اوشب دن باده بستانه گلدي
قوشچي اوغلي ایچمیش خواجه سي الیندن
منصورتک اسیر یوب میدانه گلدي

عثمان خلیفه سیم بني امیه است خرمان اشاره بخرمن شاره زور است

۱- اسطار در تستان بود که ذات شکا شه اذ ط [illegible]

۲۶۹
یارنلر نه ایلیوم یار یاد اولوبدور
بیزي غمکین ایدنلر شاد اولوبدور
غریبلیق غربتلیق همي دورمنه
ازلدن عاشقه بنیاد اولوبدور
غریبلیق جگریمي پاره قیلمیش
غریبلیقده گویول برباد اولوبدور
یول منیم دیيوب دعوي قیلنلر
بیزه ارخه چوورموش یاد اولوبدور
قوشچي اوغلي وطندن آیري دوشموش
وطن منه کوه وصحراي بغداد اولوبدور

دراین کلام قوشچي اوغلي از اهل حقیقت ظاهري شکایت مینماید

۲۷۰
درد یمه درمان سندن اولوبدور
چون قولام برات خاندن اولوبدور
نصیبیم ویریلدي اوستونه گلدیم
ارنلر اولوشي جمدن اولوبدور

ارنلر حقّینه ناحق دیین لر

هم اوّل هم آخر دیندن اولوبدور

اوّلیم آخریم خاوند کاریم

ابراهیمه نظر سندن اولوبدور

شاه قاپوسوندا چوخدور غلامی

هاسوداان کمترین قنبر اولوبدور

ارنلر یعنی هفتان و هفتوان وچلتن وسایر غلامان اوگوش

یعنی قسمت بخش برات خواره

۲۷۱

یارنلرنه ایلیوم یار یاد اولوبدور

نجه گوندوز ایشیم فریاد اولوبدور

آلوب گویلوم اوین ویرمز مرادوم

عاشق لیق بنده یه بیر آد اولوبدور

عاشق گرگ دور لیلی یه مجنون

نیجه که شیرینه فرهاد اولوبدور

سننین عشقین منیم گویلوم اوینده

اوجا داغلار کیمی بنیاد اولوبدور

ارلردن اقرار ویروب شونداد دونان لار

ایندیگین ایشلک لر برباد اولوبدور

خراسان صحراسینده باج ویرنلر

وارگوبن بغداده آزاد اولوبدور

قوشچی اوغلی جهد ایت سن پیره جان ویر

پیره جان ویرنلر استاد اولوبدور

لیلی و مجنون و شیرین و فرهاد معروفند ایشلک عمل کرد

۲۷۲

یارنلرنه ایلیوم بو نفس منی یولدا گرفتار ایلدی

اختیاریم آلدی الدن اوزینه یار ایلدی

قاچوبن قورتولا بیلمم اوگومه چکدی حصار

بو بینوا ما بیر بند ویردی قاتینی چار ایلدی

آغلیوب مرشده واردوم منه بیر یول گوستر

بو یوردی چهار عناصر کفریمی ایمان بار ایلدی

بیلمم قهر وغضب دوریا خواجم لطف وکرم

ایره بیلمم سن بوسره هر جانیمی دار ایلدی

اون سکیز مین عالمی وار ایتمیش ایکی ملتی
اوچ بو قومی تا بنیا نا اولوشون دیدار ایلدی

بنیامیندن سوردیلار اوچ بو ترابین حکمتین
گوتوردی آرادان حجابین مناجات ایلدی

دانق آهلی تلف اولماز یقین بیل قوشچی نون اوغلی
کس گمانون قیل نظر شونیکه حق وار ایلدی

او گومه یعنی به پیشم قاتینی چار ایلدی یعنی چهار لا کرد
مرشد یعنی رهنما چهار عناصر آب و آتش و خاک و باد
اوچ بو قومی تا بنیانا اشاره به حضرت بنیامین و حضرت
داوود و حضرت پیر موسی است

۲۷۳

حق تعالی محمدی اوزی سویدی حیران ایلدی
اونون دوستلوقونا نقل مکان ایلدی

نه بیل آلدی الینه نه پالچوق یوغوردی
اوز دست قدرتیلن بدنی ایوان ایلدی

بیر اووچ تپراخدان دوزدی آدم قالبین
اوزونی اودون ایچینده گیزلین پنهان ایلدی

قورشاقدان یوخاری جان گلدی جسمه
آسقوروب دوردی ایاقه شکر سبحان ایلدی

ملایک لر ها موسی آدمه سجده قیلدیلر
عزازیل قیلمدی سجده رنجینی زیان ایلدی

بیر بو غدا یما قیلن آدمی چوخارتدیلر جنتدن
اوزدی انجیر یاپراقین اوزونی پنهان ایلدی

بو غدانی ایتدی بهانه شیطانی قیلدی سبب
ایلیوب ایدن اوز یلیدی آدمه بهتان ایلدی

یونسی دریاده اوتدوردی بالوقا
ذکریانی آقاجدا اریه فرمان ایلدی

بولاری بیله باشاردوق ایندی گلدوق یعقوبه
یعقوبون دوغوز اوغلونی یوسفه دشمن ایلدی

یوسفی قارداشلاری آپاروب چاهه سالدیلر
حق اونی سویموشدی مصرده سلطان ایلدی

دردي ويردي ايوبه دوستوني سنارام ديدي
گوردي ايوب صبر ايلدي دردينه درمان ايلدي

حكمي ويردي داوود اوغلي سليمانه
انس و جن و ديو و پري حكمونده فرمان ايلدي

اوزمانده سفره سالان ابراهيم خليليدي
يدي گوگون آراسوندا خيريله احسان ايلدي

ابراهيمي منجنيقيلن كافرلر اودا آتديلار
اودشت قدرتيلن باغيله بستان ايلدي

ديديلر قيرخ گوندن سورا گيده لي گولون گوردلي
گوستردي باغيلن بستان خلقي پشيمان ايلدي

ابراهيم دوغري لوقدان حقيدن بير يدي
اسماعيلي عرفاتده حقه قربان ايلدي

عيسيني بيله يار اتدي مرده ني زنده قيلماقا
موسيني گستاخ يار اتدي شعيبه چوپان ايلدي

دنياني بيله يار اتدي نيچه بي نظيرلر چون
هر بير يلين بير لحظه آرام جان ايلدي

محمددن سورا خرقه ني كييدي اويس
او خرقه نين سببينه يدي مردان ايلدي

تكبر منزلينه وار ما حكمتي چوخدور پادشاهون
شيطان كه منليكه واردي رنجيني ويران ايلدي

قوشچي اوغلي سويله مزدي عشقي گلدي سويله دي
ارنلرين گرچك نطقين ديلينده دستان ايلدي

عرفات كوهي است در حومه مكه ويس اسم يكي از پيغمبران است
گرچك يعني راستگو يونس ذكريا يعقوب يوسف ايوب سليمان
ابراهيم خليل الله معرفي شده پيغمبران معروف ميباشند

۲۷۴

جهاندا بوله گوراي جان سن بير اهل دل ياري
اوتور اودنيالان صحبت ايت كه وصل حديث ياري

كيچمه قصدوون گوزله كه فوت ايتمه دمون بيردم
داخي يارلوق اله گيرمز ييري تز ايله بو بازاري

كمال معرفت اهلي كه بير پرده او جمع اولسا
همانادم عين جنت دور انا الحق جمله گفتاري

كمند زلف دلداره بو جان دوشماقيدور چو خندان
زهي حكمت كه قورتولماز كيمي اولسه گرفتاري

بو معنادن سوير گويلوم جمال خوبلاري دايم
اوزي چون صانع الله دور منور حسن رخساري

گر مدعي يوز مين اولسا نه غم وار جان اگر دايم
نيازي وجه دور اوندا ديوانه شاه هواداري

توكل اهل اخلاص اول قلندر
گرگ دور عاشقين محكم اولسون عهد و اقراري

بولا گور يعني جستجو كن به باين تيز ايله يعني زود باش
صانع الله يعني صنعت و عمل و آفريده خدا

٢٧٥ ساقوم سنيز صفام سنيز قره مژگان يارلري
هنوز كوي وفام سنيز قره مژگان يارلري

فتنه ايلن دولدي جهان ارتولوبن اولدي نهان
گورمديزمي كه گيچدي طوفان قره مژگان يارلري

اطاقي آرايش ايليون خاطرلري خوش ايليون
حقه لايق ايش ايليون قره مژگان يارلري

ييغيلوبن دم ايليون خاطرلري جمع ايليون
صحبتي هر دم ايليون قره مژگان يارلري

اگوبن بيچميبوبسيز سالوبن قاچميبوبسيز
چوخ جفالر چكميبوبسيز قره مژگان يارلري

قوزي قيرقيني غم ديور مال اسكيگ ليقي كم ديور
شكر ايله مين آدم ديور قره مژگان يارلري

باران و بادودان گليروق شهر بغداددان گلوروق
ايندي خدمتدن گليروق قره مژگان يارلري

شيرازوروين خرمانونده فرمان خواجم فرمانيدور
تكبيري جان درمانيدور قره مژگان يارلري

پر ديوردن گلدي علم علميندن گلدي كلام
شاه ابراهيمه ويردي سلام قره مژگان يارلري

غربيليكده آغليوبسيز خون جگر داغليوبسيز
ياخشي جادين ساخليوبسيز قره مژگان يارلري

غریب لیق سیره حقیتمیش ایتدیکلریز حقیتمیش
قوشچي اوغلي مشتاقیمش قره مژگان یارلری

۲۷۶

الٰهي یار وصفیندن دلیم فغانه دوندي
خیالیم اندیشه سیندن عقلیم دیوانه دوندي
او دم که دیوانه وار اولدوم اوندان سورا حقّي بیلدیم
هر نه که گوردوم دیدیم دلیلیم بر تانه دوندي
سنون عشقین آتشیندن گوله دوندي جمیع گودم
دانشمند ایچره دوشدي جگریم بریانه دوندي
معشوقیمین حسرتیندن اوزومي فراقه سالدوم
آخه آخه گوز یاشیم دریای عمّانه دوندي
ارنلر عمّاني ایچدي عقلي تغییر تاپمادي
ذرّه جه حق شربتیندن ایچنلر مستانه دوندي
ابراهیم دور شاهلار شاهي الینده سلطان قدحي
هر کیم ایچدي او قدحدن پیریکن جوانه دوندي

زهی دولت بشارت ویریلدي قوشچي اوغلونا
شاه ابراهیم کرمیندن لال ایکن زبانه دوندي
وصف یعني تعریف گوده یعني وجود عمّان اسم دریاست

۲۷۷

ناگهان سیر اندا گوز کریم بیر اولي خانه ایریشدي
زهي دولت بشارت دولت ارکانه ایریشدي
اگر یوخسول گویلوم اونون حسنینه بنیک دور
بو یوخسول طالعیم ایستدیکي ملّت رحمانه ایریشدي
دردلي قالمیشام زمانه ده درمان اله گیرمز
خسته جانوم بیلدي شفا گور نجه درمانه ایریشدي
اسکندر ذوالقرنیني گور خضر یلن بیله
اولار ده ظلمتده چشمه حیوانه ایریشدي
یعقوب اوغول دیوبن چاه با بولده
مصر شهر بنده او یوسف کنعانه ایریشدي
نمامه گناهون عرض ایله جمه
گنه کار قول لاروُن گوزلري سلطانه ایریشدي

۲۷۸

دور ای غافل نه یاتوبسان که دوران گلدی گیچدی
گوزون آچ جمله جهان گلدی گیچدی
نه بیک قالدی نه توغسول بو فناده
نه قول قالدی نه سلطان گلدی گیچدی
عمر گیچدی یاتوق اوزوندن بی خبرسن
که حقدن اذن فرمان گلدی گیچدی
گوونمه مال و ملکه ای برادر
سنون تک صد هزاران گلدی گیچدی
بو دنیا دیدیگون بیر آتکی خاندور
یاتوندان نیچه کاروان گلدی گیچدی
یوکون توت یوردولو تماشادان
که همراهون بازرگان گلدی گیچدی
قلندر بیر ایش توت رحمت اوخونسون
دیسونلر بیر بیله جان گلدی گیچدی

ایردی یعنی نزدیک شد خان یعنی کاروان سرا
گوونماق یعنی مغرور شدن

۲۷۹

یارلرنه ایلیوم حالوم یاماندور
یاردن آیروله لی خیلی زماندور
چیخرم باخارام یاروم گورونمز
مگر یغمور یاغوب یول گردوماندور
چیخرم چاقوررام یاروم گل آخی
دییر که گلمرم آخر زماندور
جمیع عاشق گره گوگدن یاغار نور
بیزه یردن بیتن غملی تیکاندور
تیکانی قوجارام زخمی بیلونمز
آرارام قوینومی دوپ دولی قاندور
یارسیز بو جهان آغی دور منه
گیجه گوندوز ایشیم آه و فغاندور
یاریلن معاملن قیل خسته عالی
یارسیز معاملن گل زیاندور

یغمور باران آغو گیاهی است زهردار قوجاماق در آغوش کشیدن
زار یعنی زهر آغو را اشتباها گوسفند یا حیوانات دیگر بخورند میمیرند

۲۸۰

ایشیم آه و فغاندور یاردن آیری
گوزوم یاشی رواندور یاردن آیری

قیامتدن بتر دور یار آیرولوقی
قیامتدور طوفاندور یاردن آیری

کیم وار کیمه دیوم رازِ دلیمی
جگر دوپ دولی قان دور یاردن آیری

جهانده یوز بین احسان ایدر او سلطان
احسان کل زیاندور یاردان آیری

عاشقه دیدار سیز جنت گرگمز
هاموسی کون و فکان دور یاردان آیری

آچوبن دفترین او خور کلامی
بونه دفتر کلام دور یاردن آیری

قلندر نه هبینده یار ایماندور
بونه دین و ایماندور یاردان آیری

کن فکان یعنی ناپایداری

۲۸۱

عاشق لرین آری آدی دایم بیداد الینده دور
کیم که خوبلاری شوور نجه سی داد الینده دور

من خود سری دیورم هر طرفه شوره لر
شور میلن گیدر منیم زهره سی باد الینده دور

سحر سحر دوردوم دیرم دوست جمالین گوردوم دیرم
مدعی قارشو مدان چالار ایتی فولاد الینده دور

گیجه گوندوز گوز دیره رم باشه چیچیم چمن شاری
هیچ بابلن بو یون گورمم بو یروقی یار الینده دور

منیم گوملوسون قوشی بندیلن باغلیدورمونده
اوزگه طبلیله طبلهم پایوم صیاد الینده دور

هر یانه عزم ایلرم غنیمم جگر قویماز
بو نیو مده کی زنجیرین اوجی شاه بغداد النده دور

عجاییبلر غرایبلر قوشی اوغلو ناشو یله دیر
شویلین لر گندم دیورسم استاد الینده دور

آری یعنی تمیز ظهره   قارشو باهم غنیم دشمن توغوی گندم
اشاره به گندم خوردن حضرت آدم اوزگه طبلیله طبلهم

٢٨٢

من شاهی شووَرَم جاندان ایچری

خبریم وار بوار کان دان ایچری

شریعت طریقت یولدور وارا نه

حقیقت چشمه‌سی اوندان ایچری

حقیقت سیرّیمیش پرده ایچینده

گلّون گوروُن بومیز انداز ایچری

سنه بنده دیمیون من بنده دیورم

مین صفت گلمیشوق دوندان ایچری

گوتورشون یر یوزوندن بو گرد غباری

او نه مذهبدور که دین دن ایچری

او نه سرّدور که سرّدن ایچری

ایلیکدن سومودن قاندان ایچری

دیینلر که سلیمان قوش دیلی بیلور

سلیمان واردور که سلیماندان ایچری

سنه حسن آیه‌سی دلبر دییرلر

جسمیمده بیر جان وار جاندان ایچری

قول او علی گوزلرون خانه‌سی تاشدی

قاپودا دور ایرمه سلطاندان ایچری

٢٨٣

پادشاهیم هانی هانی هانده دور

دونن گونی موندا ایدی بس بوگون هانی هانده دور

ذلالیدی دوردی دیور بو قبر اونون یوردی دیور

یا آتلانوب سیر انده دور یا جمعیلن جولانده دور

من بو سوزه اینانمادوم نه ایچون کول اولوب یانمادوم

جمالیندن اوشانمادوم دردیمین درمانی هانده دور

تاری اوزی بیر دور بیلماق اولماز ایشی سرّ دور

هم دلیل هم دستگیر دور بیر گیزلین پنهانده دور

پادشاهیم اوزون گیزله‌دی یوزینه پرده دوزله‌دی

بنیامین اونی ایزله‌دی بیلدی که شون اونده دور

بنیامینین اوره‌گی سن زمین و آسمان دیره‌گی سن

ویرن قوللار دیله‌گی سن جانلارون جانی اونده دور

خاندانی بیقمیش اولا میعراجینه وار میش اولا

اگر اونداده دکیلسه بیر اولی دیوانده دور

زمانه نین شیسی گلور دانلا ملکون تیه‌سی گلور

هر کیمدن ایسی گلور تانی که ثبین اودوندا دور

قوشچی اوغلی نه ایسترسن ایستیوب هانجاری گیدرسن

سلطانون آدون آپاردوم شاه ابراهیم اوددو ندادور

ذلال یعنی صاف   تاری یعنی خدا   ایزلدلی یعنی یعقبش فلک

۲۸۴ بوگون جم ایچینده بیر اوپانوق جان گرک دور

مرده بی زنده قیلماقا جانان گرک دور

جانی جانه قاتاق گویلی گویله

بلی بیگانه دن پنهان گرک دور

اوزون دوز توت سوزون میزانیلن سویله

بلی بو سوزلرده میزان گرک دور

عبث دور بی طریقه دعوی عشق

حقیقت اهلینده نشان گرک دور

اهل حق اولان توتماسون شارب

شارب توتانلار انیران گرک دور

محمد و علیدن قالوبدور یارلوق

حقه یار اولمویان مروان گرک دور

۱- دلی

یارون قدر و قیمتون بیل ای قلندر

گنه بیلماق ایچون یارستان گرک دور

اوپانوق یعنی بیدار حقیقت اهلینده نشان گرک دور

یعنی اهل حقیقت باید سبیل درشت داشته باشد

نیران جمع نار یعنی آتش مروان اشاره به مروان ابن حکم

۲۸۵ جانوندان اوته گور جانانی تانی

ارنلردن قالان ارکانی تانی

داود قولوقوندا کیم قول یازولدی

استاد منصور یازانی تانی

داودی گوندردی نیستلیک ایوینه

نیستلیکه گوندرن سلطانی تانی

بیلورسن جنت و جهنم حق دور

ترازون دوز توت میزانی تانی

دنیایه چوخ گلور سید و درویش

هر گلن دییر گل منی تانی

تاري دانقده دور ادراكيله گور

قوناقون يار اوشا مهماني تاني

يانگولما يوزماگوينده محمود

ارنلردن قالان اركاني تاني

يانگولماق يعني منحرف شدن يوزماق يعني شكسته شدن

اركان دين حقيقت راستي پاكي نيستي ردا كمك كردن

۲۸۶ يارنلر بيليوم بس من بوجاني

نيچه سر شاخليوم تنده نهاني

اگر منصور اولوب ديسم انا الحق

ديلّلر تيز چكون بيرداره سوني

اگر ابدال اولوب ديسم الله دوست

ديلّلر تولونگي دور يو خدور مكاني

اگر مجنون صفت داغلاره دوشسم

ديلّلر دلي دور ها بونشاني

اگر آلوب اگله نم بير كنج خلوت

ديلّلر شو يو بدور بو خانماني

اگر بير جانيلن قيلسم محبت

ديلّلر آزدوروب جمله جهاني

اگر خلقين ايچينده لباس گيسم

ديلّلر گيوب دور حرص وهواني

يارنلر نه ايليوم نه تدبير ايديم

كسيلمز منكرين مندن گماني

منكرين سوزينه غم يمه احمد

اوزوه پناه ايت صاحب زماني

ابدال مردم صالح ونيكوكار تولونگي بي خانمان دوره گرد

۲۸۷ گل اي ناشي غلط اولما دنيا دورزه لي تاني

بو يول اوليلاردان قالوب يدّي لرقيرخلر اركاني

اگر عقل سنه يار دور ايشيد بير دوغري خبر دور

هر نفس بير گوهر دور گوزون آچ گوهري تاني

هر نفس بير گوهر دور او نوريلن منوّر دور

هانجاري گيدرسن سرور دور حق تانيوب سبحاني

اولار بوسبحانی بیلر بوسبحانه قدر قیلمز

اولارکه منزلده وارمازلرکه گزدیر یر جانی

سوروان دیرنده چاپقدادور قانتار قالاریراقده دور

گیجه گوندوز ایاقده دور گلور دردیرون درمانی

جمی آرایش ایلیون خواطرلری خوش ایلیون

حقه لایق ایش ایلیون باالله گورر سبحانی

غم همه غمخوارین اولدور یری ایشلیگی یقین بیلدیر

زهی نادان گوزی کوردور تانومازتخته سلطانی

اختیار اللده ایکن نوحه باغلاکشووی

نوحه خدمت ایلین لر قوپغا گورمز طوفانی

قوشچی او علی بیرگناه ایتمیش سلطان قاننده

خواجه سی تقصیر ندن کچمیش حق تانیو سبحانی

اولی بزرگ ها نجاری بهر طرف سوروندی زنده چاپقدادور
قانتار قالاریراقده دور یعنی اسب سواری بازین ولوازم سواری

۲۸۸

یارادان ها ندادور کان ومکانی

لیل و نهار چاقوررام سن اوینی

یاراتدی ازل پیشیندن یکدانه گوهر

اوزی اونده ایدی بیله مدانی

نظر چشمیلن گوهره باخدی

اریدی سو اولدی توتدی جهانی

کوپوگوندن کوکی بنا الدی داغلارا

توتندوشیندن یاراتدی او آسمانی

ازلر چرخ اوسته چالدی قلمی

دنیا گاووماه اوسته توتدی قراری

یدی یردن یدی گوکدن یوقوردی

بیر آووچ تپراق خدان دوزدی آدمی

آت گلدی آدمین قالبینی یوزرا

گوبه گیندن یاراتدی او پاشبالی

یدی یوز ییتمیش ایل قالدی گلی گوده

دورت یوز قیرخ دورت رگه ویرلدی جانی

جان عشقدن آیری دورمادی تنده

ساز گلدی عشقیلن بگلده دی جانی

نفس بربر گلور رنگی بیلور نمر

تا توماق اولار اوبی نشانی

آدم آقشوروبن آیاقه دوردی

دیلینه گتوردی شکر سبحانی

ملایک لر آدمه سجده قیلدیلر

آدمده تحقیق ایتدیلر رحمانی

عزازیل آدمه قیلمدی سجده

بو نیتو ناگیچدی طوق شیطانی

آغلاتدون آغلاتدون گل ایندی گولدور

تشنه یم گرسنه یم ای کرم کانی

اگر دانق اهلی سن تشویشه دوشمه

او دور عالم لرین رزق ورانی

بیز اوزرده گل اوق روز ازلدنوق

او تونخون دوتموشوق جمله جهانی

اوزیدی رستم پیلتن زال

یک نفسه آچدی مازندرانی

مال و جانین قیان چوغدور جهاندا

پهلوان سایالار جانه قیانی

اون سکیز مین عالم سیرینده پیدا

یتمیش ایکی دیلده شویلر زبانی

گلون ترک ایله لیم اوکه فنادور

توتالیم بقانی هم جاودانی

آتون خود فنانی توتون بقانی

زنهار زنهار اوبی گمانی

جهانی احمده بیلیندیر اون

آبادان ایلیه جمله ویرانی

سورا قشون اوتگون اولدی بیل قوشچی اوغلی

سنکه احمدی اولدی روانی

گوشکی یعنی بنیاد لوح لوح محفوظ است که در آن سرنوشت
بشر در آن نوشته شده است پیدا یعنی آشکار
احمد حضرت خان احمد است

۲۸۹

یاراداران هانده دورکان و مکانی

یارنلر چاقورون او لامکانی

یا دوْنوْندا یاراتدی پریلن گوگی

داوود و بنیامین پیر موسی نامی

اوْ دمده یدّی لری گتدی ظهوره

رمزبار گتوردی شفره هم نانی

اولی بخش ایتدی پیر و پیشوایه

چالوندی تکبیری قیلدی انجامی

اکبر ایلن سن ویردیم باشی

کاکائی دوْنوْندا ایردالی تانی

حسین ایلن با هم باشیمی ویردیم

گل ایندی باشیمی کسه نی یانی

علی شأنونده ختم اولدی دفتر

قول او علی سوْیلیوب گوسرا انجامی

یا جامه اول حضرت سلطان عالم ایست کاکاردا جامه حضرت پیر بنیامین است

۲۹۰ گویول وفالی یار ییندن دوْزمی

وفالی دوغری یار ییندن دوْزمی

قاپودا قول دوْرار سلطان ایچری

نوکر خان اختیار ییندن دوْزمی

رشیده اولمیونجه سوْومه یاری

دو چشمیم یار دیدار ییندن دوْزمی

سحری بلبلی گوردوم چمنده

بلبل گلون عذار ییندن دوْزمی

یاروْن یاخشی گونونده یار اولانلار

یامان گونده اقرار ییندن دوْزمی

ازلدن یار بنیم کل وار بیمدور

گوروْن کیم کل وار ییندن دوْزمی

ازلدن یار بنی سوْیوبدور گوندوز

گوندوز حقّین دیدار ییندن دوْزمی

۲۹۱ منظور از وفالی یار حضرت سلطان عالم است

یارنلره بیرگون دوغا هیچ اولیا آقشامی

خاندان دور حقیقتده اولار دور یار لوقون کامی

شرازوردن هیچ آیین چیخیدی بیقلون گرد یاران

ایوت چیخه جار جارلیا صلا حدور گلون هامی

پادشاهیم چیخمیو نجات دنیا غمنیدن اولماز
شاه ابراهیم پیشرو اولور الور ریمیلکن شامی

ارنلرین نطقینه اینانمیان اوبی ایمان
خواجم گلور کرم اوسته اینانمدور ور بی ایمانی +

بنیامین شر طینه دوغری گلوب گیدنلر
اولارین یری جنت دور هیچ گورنر گردامی

شاه ابراهیم قوشچی اوغلیون دینیلن ایمانیدور
خاوندگار دور اوزی جمله عالمین سبحانی

خاندان اشاره به هفتن است گردیاران جمع یاران دام زندان

۲۹۲
نگارون حسنونه من بستانیم می
یا نارام شمعونه پروانه یم می

من آغلارام عالم منی سنع ایلر
عاشقم عاریم یوخ اوتانه یم می

منه دیلیلر ای دیوانه مجنون
مگر دیوانه یم من عمرانیم می

توراپاق اولوب توکولوم یار قدمینه
گلن منی باشوب اوته عمرانیم می

دیدیلر قوشچی اوغلی بیگانه تن سن
شاه ابراهیم قولیام بیگانه یم می

نگار اشاره به حضرت سلطان عالم است عمرانه در اینجا
مراد نام قبیلهٔ مجنون است یعنی مگر دیوانه عامری مجنون هستم
عمرانماق یعنی خود را به عقب کشیدن

۲۹۳
گل گل ای گونلومون صبر و آرامی
یورونده یازولوب حقین کلامی

نه اولور دردیمه بیر دوا ویره سن
یار لوقلاندور گیلن من ناکامی

بیوا یازو قدور گل خرم ایله
ارنلر جمله سی آلدی لرکامی

فارغ اولدی دو عالمده فراقت
کیمیکه شاه ابراهیم الیندن ایچدی جامی

گل ای قوشچی اوغلینون تشن تشن طبیبی
دردیمه بشندن اوزگه دیله مم درمانی

گل ای گویلومون صبر و آرامی اشاره بحضرت شاه ابراهیم است

۲۹۴ کیم پناه گتورور دوغری یارینه
حقّین اونیلان اولور کرمی
قدر ایله یارون کل وارینه
رحمت دور گلدیگجه یارون قدمی
قدرتیندن یاراتدی ایجاد ایلدی
عرشیله کرسی لوح و قلمی
حکملی پادشاه گلور جهانه
دلدل اوگونجه دور قنبر غلامی
علملی علمین گوتورشون گلسین
سیّد محمّد ایوینه ویرسین سلامی
یارنلر قوشچی اوغلینون سر دفتریدور
ازل ابتداده دی بو کلامی

۲۹۵ معناده گورمیشم سلطان کمالی
نور ایلن دولیدور گورکلی جمالی
خواجم که عاشقلر یوزووی گورجک
اوزونده قالمازدی هیچ اختیاری
آشناگل گوهرین آیروقات تما
ایشتیوب بیلمیونجه اول خریداری
یاناراوتا دوشوب یانمیاسن هرگز
پناه ایلین لر عزیز خاوندکاری
خان احمد قول قاسم کمر قوللوندور
اللهوم اوتاندور مایاردان هایاری

دراین کلام سلطان کمالی یعنی سلطان کامل اشاره به حضرت سلطان عالم است آشنا گل گوهرین آیروقه ساتمه یعنی احکام دین حقیقت را بکس دیگر مگو

۲۹۶ یول اوستونده اوتورو بدور یالونقاجی
حقّی سئوینلر اولوبلار آجی
مغربدن مشرقه آتلوسی[1] یرور
عالملر داوده ویرر کرباجی

[1] ۱- اولوسی بدل ایلیسین) هم نوشته شد.

گورنه اویونچي دور میدان ایچینده

دریا نون آلتوندا قیز دیریرساجي

هرکیم بیر گویول آله گتورسه

یتیروب بارکاه اولوبدور حاجي

خلایق لرسنیري رده اوخورلار

خلایق لر دیین اولوبدور ناجي

دنیاني گوتوردي تخم دجال

دییرلر یالاني قویولار تاجي

قوشچي اوغلي پیریوون دیدیگیني توت

پیریوون سوزینه گتورمه راجي

یا اولو نقاجي کج نشستن گروه ناجي آنها هستند که از هفتاد دو
ملت در آخر الزمان برگزیده خواهند شد دجال کذاب فریب
دهنده راجي یعني در مقابل حرف صحیح حرفي مکو بیجا حرف مکو

٢٩٧ ازلدن سویموشوق بیزده او شاهي

اوللر دن یاري دورستر الاهي

محمد معراجه واردیقي گیجه

دیلردي گورسون او پادشاهي

یوخاري واروبان آصلاني گوردي

ویروبن اوزوگي آلدي راهي

دوقسان مین کلمه دیبیلدي محمده

آتموش مینینده اولدي نزاهي +

آشاقه واروبن آوازا ایشیتدي

گوردي که سویلنور سر الاهي

خادم الفقر ادیوبن آچولدي قاپو

گوردي که اگلشوب قیرخلرین شاهي

قیرخلر سورادي یا محمد نه گوردون

آلوبن اوزوگون قیلدي نگاهي

قیرخلارین بیرینه نیشتر ورولدي

قیرخیندن ده بیله قان اولدي نزاهي

ازیلدي گله ایچیلدي شربت

سرمست اولوبن توتدي سیماهي

قوشچي اوغلي قولدور دیواندان گلور

سویله نن حقدور جمدور گواهي

+ اوتوز مین سیسی دور عملي یانوندا محمد بیلیدي اودم مولاهي

ازلدن سوی شوق بیزده اوشاهی اشاره به حضرت مولایت
که حضرت محمد در شب معراج با او صحبت کردند

۲۹۸
قدرت سرّ الله سن یا علی الله علی
قبلهٔ دین وایمان سن یا علی الله علی
دو جهانون نوری سن سن هم ارنلر سروری
ملقوات کان ومکان سن یا علی الله علی
فرشته جمله ملایک روضهٔ رضوانده دور
جنتون ئیه سی حق سن یا علی الله علی
دلدلون ذوالفقارون فاطمن هم قنبرین
قیرخ ارنلر سروری سن یا علی الله علی
علی یون نسلی حسن دور هم حسین کربلا
اولیالر رهبری سن یا علی الله علی
امام زین العابدین هم محمد باقر دور
جعفر صادق قدم سن یا علی الله علی

امام موسی کاظمه نظر حقدن اولدی
موسی شاه رضا سن یا علی الله علی
تقی دور موجود نقی دور سرّ ولی
سن ارنلر مرشدی سن یا علی الله علی
حسن عسگر یون نسلی سن هم فرزندی
مهدی صاحب زمان سن یا علی الله علی
قوشچی اوغلی گیجه گوندور علینون سرّین اوخور
صدقیلن سن دایم چاقور اژ یا علی الله علی

۲۹۹
یارنلر ئیه مین مین بیر دور نامی
اونون یاریدور پیر ها بنیامی
محمد مصطفی دور حبیب اللهی
دوستلوقونا یاراتدی جمله عالمی
بییقیلون ای عوام وخواص
موندن ویریلدی محمده علمی

علملي علمين گوتورسون گلسين
سئيد محمد ايوبنه ويرسين جلامي

هفتن وهفتوان دور جملهيه سرور
بولار ردان اور گنون حقين كلامي

رزق بولاره مقرّر اولموش
بولار رزق ايچون چكلر غمي

بولار اورگه قاپوسنا قدم باسمازلار
يا ريلن وارالار صبحيلن شامي

هر كيم صدقيلن بويولا گلمز
چنگ سين كراتين يبللر هامي

آي وگون بولارون حكمونده دور
آپارور گتورور دامي آقشامي

دورت كتابين علميندن خبر ويررلر
چهارده معصومي پاك دوازده امامي

هر كيم صدقيلن بويولا گلّه
آخرتده شاد اولور هيچ گورمز دامي

جم ايچينده بالاگردن اگلنميش
اوندان سورولور حقين ديواني

سويلرم ترکی صاف گوراني
نه خو عربي دور نه خو عجمي

آدين آپاردوم آزادين اولدوم
اوندا حلال بويوردي لار حرامي

قوشچي اوغلي جمين كمتر غلامي
ساتوبن پيسونلر منيم بهامي

منيم ئيه مين يين بيردورنامي اشاره بحضرت سلطان عالم است

۳۲۰

بير قدحدن ايشدوق باده عرشدن اوجا ميخانه سي
اوساقينون منت كريوق جمدور اونون پيمانه سي

اوساقينون بكري لري ابراهيم ادهم كيمي
هر گوشه ده يوز مين وار دور بلخ شهري تك ويرانه سي

او جم که بیزیم وار دور اوندا جگر کباب اولور

او چراغ که بیزیم یانار آی وگوندور پروانه سی

بیزیم عشق عاشقلرینون جگری پاره پاره دور

بو اوت هیچ اوتا بنزه مز بللی دیور شوزانه سی

یونس خزینه گوهرین خرج ایلمه نادانلره

تا گوره لیم نه گوسترر گرچک لرین زمانه سی

ابراهیم ادهم معروف است چراغ اشاره بحضرت سلطان
عالم است خزینه اشاره بدفتر کلام حقیقت است

۳۰۱ یارنلر خدا یدور پیر بدنیا مین دور اخی

قول غلامدور خواجه داود حبشدن گوتورون باخی

حق پیشوازین بیر ایلیون گویوللری سر ایلیون

ایکی دلی بیر ایلیون بیر هدفه آتون اوخی

ارنلر سوزون قاندورسون جار جارلاسون دیوان قورسون

یاخشون آتشه یاندورسون زاهدی ملانی شیخی

ذات ارنلرذا تیدور مایه دارون نوبتی دور

یول ذوالفقاردن ایتی دور اقرارینی دانار چوخی

علم بدنیا مین علمی قلم پیر یوسی قلمی

قول او علی حقین کلامی آچوبن ازبردن اوخی

اخی یعنی جبرئیل حبش نام غلامی است مشهور به غلام حبشی
وجانبه بلال است که در زمان حضرت مولا بود نخی یعنی بارخش
نگاه کردن زاهد وملا وشیخ از دست اینها امان می کشد که اینها
همه منکر دین حقیقت هستند

۳۰۲ یارنلر دا اودمیش بونجه غلاملارون باشی

گتدی بیر اولکی گتوردی غلاملارا چون حبشی

حبشون خواجه سی دایم گوزی اوگونده دور

گلون حبشدن گوتورون قول خواجه سینه باخشی

باخشین ایله باخان باخشین نهرین بلیر

لیل ونهار خواطر گودمک گرک اولا قوللاراشی

لیل ونهار خواطر گودن اوزد کانین آریدور

آری دکاندا دور گرچک لرین قماشی

شیخی جان ایسترسن غلام یار اولاسان

غلام یار اولانون گنه یاردور اولوشی

اولگی یعنی سرمشق نمونه اوگ مقابل پیش اولوش یعنی قسمت

مشکل آچان پادشاهیم حالە دوندر گل منی

ساخلا غفلت غضبوندن بیدارە دوندر گل منی

من سنون مگر ایشلریندن قورخارام لیل و نهار

طالح و صالح کیمین بیر یانە دوندر گل منی

من بیر گنە کار بندە یم سن بیر جاجنکار پادشاه

شر بوی منظورە بیت خیرە دوندر گل منی

بنیامین یول قویا ندا دلیل و دوستیدی

دایم زار ایلرد بیر اولیانە دوندر گل منی

بنیامین اوز هیکبتی ایلین زاهدە ادب ایلدیگی گل منی

زاهدین بی ادب ایشلریندن ... حالە دوندر

هر کیم ایچدی خواجه سی الیندن بیر قدح

ذوق قوسی گیتمز جانوندان اول جانە دوندر گل منی

قوشچی اوغلی پر گناه دور وار اوبن حقینه یالواروز

قول آزاد ایلر کیمین قربانه دوندر گل منی

صالح یعنی نیکوکار - یعنی با نظرف یعنی بطرف خود

اوستوموزه یدیر تدیلر تهمت ایلن سیاستی

بیزدن اوزگه عاشق اولسیدی قویاردیردی قباحتی

بیز او واجدی گورموشوق آدوندان دونە بیلموق

حقی سینه ده گورموشوق دم قیلاروق عبادتی

بیزه دگوب دولاشمیون بیر او سلطان قولاریوق

بیزه دگوب دولاشانون تز یاغلا نور بشارتی

بیزه دگوب دولاشانلار منزل باشه آیارمادی

بیله تحقیق ایله موسی شوق او صاحب کراماتی

اگر ایمان اهلی سیز بیزه باور ایلیون

بیزده سیزلین ویرروق محمده صلواتی

علی نن محمدین آراسونداهیچ نسنه یوخ

خدا ایلین شاه ابراهیمه کیم قویوبدور تفاوتی

اگر ترکی سؤیله‌سم دوشرار نلر مغزینه

نچون سیزه آجی گلور دادلو سؤزون علامی

اگر بیزدن سؤال ایده سیز سؤالیزه جواب ایره روخ

بیز بیلمیلن اولورسه او آلّاهون عنایتی

شیخ ندور قوشچی اوغلونا دیدی مجوّت سؤیله‌مه

مگر من دییه بیلمرم ترکی ایلن مجوّلق

بشارت یعنی خبر خوش محمّده صلوات یعنی ما به حضرت
محمّد منکر نیستیم مجوّت مثل این

۳۰۵

گل ای گؤیلوم آلان یار خوبلارون یگانه‌سی

یارب آشنامی اولور اصلونون بیگانه‌سی

یاناقون یاز لاله‌سی نسرین گلی‌نن بدنی

نرگسه پیوست اولوبدور گوزلرون مستانه‌سی

بویون سرو صنوبردور ماه یوزون شمس و قمر

دریاقوته بنزر دیشلرون هر دانه‌سی

قلب مؤمن بیت الله‌دور کتابدا یازولوب

ملّالر آچدی اوخودی پس ندور بهانه‌سی

او زاهد و ملّانی گورا آمّا قولاق آسما سؤزونه

ایچرتیشین پاس آلوبدور داخی اولماز چاره‌سی

دوغری لیق یار قاپوسیدور دوغری وار گل بو یولا

قبله دور یارلره یارین او پاک آستانه‌سی

زاهدین گفتاری یوخ اگر الینده کردار اولمیا

باد اوگونده کاه بنزر زاهدین افسانه‌سی

کیمسه بیلمز بو سرّی من خوازلدن سؤیلرم

پادشاهین گنجین ساخلار سینه مؤمن اسرار خانه‌سی

هر کیم ایچدی بو قدحدن دوندی شوردی ساقیدن

هاردان آلدون بو میّیی پس ندور پیمانه‌سی

یاریمدن خلعت گلدی شکرانه‌سین حجم دیلر

مالی یوخدور ترکی سؤیلر خلعتین شکرانه‌سی

دیدیلر قوشچی اوغلونا ترانه‌نی هاردان بیلدون

مرغ عرشین سؤزودور سازومین ترانه‌سی

یاناق صورت گونه صنوبر درختی است یعنی کاج دُرّ مروارید درشت
یاقوت نوعی سنگی است گران بها که از معدن بدست می آید

٣٠٦ یارنلر چاقوروُن گلسوُن بوُ شهرین مُلّاسینی
دیندیروُن تا دیله گلسین اودیل بیلمز عاصینی

بیزی کاغذه یازموُشلار قاتی قاتی اوُخوموُشلار
آزسین یوزینه سوُرتسین اوکاغذین قاراسینی

اولی لراونیلن دوُردیری لرین نه ایشی وار
میراث ایچوُن اوُخولار میّت لراوسته یاسینی

اونه دوُر ایلیجاهل معرفت دن سوُیلیوُر
پادشاهیم آپارموُش یوزوُندن ادب وحیاسینی

قوُشچی اوغلی چوخ چکدوُن منکرین جفاسینی
پادشاهیم اوزی ویرسوُن منکرین جزاسینی

عاصی یعنی نافرمان ومنکر سرکش گنه کار قاتی قاتی یعنی ورق ورق
یاسین سوُره ایست از قران مجید میراث ایچون اوخولار یعنی
بخاطر میراث که از مرده میماند برایش یاسین میخوانند جاهل نادان

٣٠٧ ای یار جگرم سینه مه هجروُن داغلار یداهی
آخا آخا ارخ ایلر گوزوم بولاغلار یداهی
تمام وجوُدوُم مست اولموُش لعل لبیدن ایچه لی
ایچه ایچه سرخوش اولوُر نیجه چاغلار یداهی

بیز باش آلوُب کیتمه شیدوُق یارنگاری آپارالی
حقّی گوروُب قایدیخ دوندردی چاغلاریداهی
چشمه لرین داغلاروُن سوُئی آخوُبدوُر شهر لیلانه
اواولماسا یار گتوُرنه لیلانوُن باغلاریداهی
سونجه آهی دوُرموُنجه ایلدوُر حسرتین چکرم
نولیدی بوُ بیتوُ ما کیچه زلف سیاهین باغلاریداهی
ایودن چیخمه گورنیوُر سرو خرامان بیُون
نسرین گلوُنه بنزریانا قلارین آغلاریداهی
قوُشچی اوغلی غم یمه گل یاردان ایراقم دیمه
بیرگون اوُلوُر یاخوُن اوُلوُر یوُللارا آیراغلاریداهی

٣٠٨ پادشاهین قوُروُلی دیوانی نه یاخجی
جان ویروُب جان آلوُب اوُبده سبتانی نه یاخجی
یاراتدی یریلن گوگی گاو یلن ماهی
گاوُو ماهی اوستونده زمین وآسمانی نه یاخجی
چرنده ایلن پرنده نون رزقین ایتمیش مقرّر
هیچ اسکیگ ایلمز جمله نین غمخوارینه یاخجی

بهار گیتدي یاي گلدي پائیز ایله زمستان

ایلده بیر گرز بو دور یازیلن بهاري نه یاخجي

پیر سوسي لي یاراتدي اوز نفسیندن

هئیت و نیستي او یازار قلم یازاني نه یاخجي

خوف ایله سن اوندان گورکه اونه سویلر

هامي دیلده سویلنور دیلینون داستاني نه یاخجي

یوز ایگیرمي دورت مین نبي نور دوشه دیلر

یتیمه دیلر سنین خود پاپالي ننه یاخجي

گوي یولده سن گوزده سن دهانده سن سوزده سن

هیچ بیر یرده سن سیز دیور سنین پاپاني نه یاخجي

سونجه پهلوانلار چوخ واردور جهاندا نده

میدان ایچره اوینویان علي تک آصلاني نه یاخجي

سونجه نبي سونجه ولي ارکانه گلدي

ارکانلار ایچینده خسته ارکاني نه یاخجي

نه یاتوبسان غفلتده دورای قوشچي نون اوغلي

لالیکن سویلدن یوز بالي نه یاخجي

چرنده علف خوار پرنده پرواز کننده خوالي یعني شفره سي

یوز ایگیرمي [دورت] مین نبي آمد هیچ یک به اسرار حقیقت واقف نشدند

۳۰۹ یارنلر او خورام بو قرآنون آیاتیني

تانیانلار بیان ایلر توسترین حقیقتیني

نوریدوم ترپاقه قاتي یدي نوریتمیش ایل یاتدي

ارنلر پرده یه توتدي پادشاهین صفاتیني

گولدي اوغوندي آغلادي خون جگردا غلادي

یاریلین بیله یاغلادي کیمسه بیلمز شاعتیني

وعده یتدي بیر ساعته صلا حادور اهل دولته

دوران یتدي محمده قوللار کیسیون خلاعتیني

سویون قوشچي اوغلي حقیقته صلا اولدي

خواجم گلدي کرداوستونه ویرریارین مرادیني

یدي نوریتمیش شاره به گل آدم است داآمدن محمد بعد سلطان عالم

۱- یوز ایگرمي دورت [illegible]

عاشق تسرمست اولان گوزدن گچیر ساقینی
بیگمان ایچر الیندن ساقی نون رزواقینی

کعبه بیت الحرام گوردوم اوز ونده بیگمان
سجده گاه من ایتمیشم او قاشلارون محرابینی

سویدوم اول ظلمات زلفون ایردیم آب کوثره
لم یزلین خمر سندن ایچدیم بیلدیم آلدوم عمر باقینی

آب و آتش خاک و باد داندور بو عظیم خانه ده
حقی تحقیق ایلیوب گور عاشقین ادراقینی

قول ولیسون دلبری سن بیر قدم باس گل بیره
بارچه که من بولموشم بو گوزیلوموں روناقینی

بیت الحرام یعنی خانه خدا قیراق یعنی گوشه ایراق نزدیک
شدن لم یزل یعنی جاویدان خمر سندن ایچدیم اشاره
بد قدر کلام حقیقت است کوثر حوضی است در بهشت
ادراقینی یعنی ادراکینی روناقینی یعنی رونق روشنائی

۳۱۱ قلندر باش قلندر سره سر داش قلندر
کعبه بنیاد اولاندا قویدوق اوچ داش قلندر

قلندرم حالیلن هیچ نسنم یوخ قالیلن
کعبه بنیاد اولاندا گلدوق اوچ ابدالیلن

قلندرم بنیامین سیزی بیلمز هر کسی
بنیامینون شرطیلن سیزده دور یارلیق کاتین

قلندر حقدن ایچر حقی ناحقدن سچر
یارلیق آیله قلندر گون گلور دوران گیچر

قلندرم یار علی قیلی قیلدان یار علی
بیره غنیم اولانا غنیم اولسون یار علی

قلندرم هم حالم هم الفم هم دالم
قیرخلرین مجلسینده نیشتر حالان ابدالم

سحری دوردی گوزلوم بارگاهین قوردی گوزلوم
ازلکر منزل گاهی بنیامین یوردی گوزلوم

سحری مرغزار دور گل غنچه سین قیزاردور
گلکه گوره خان احمد قول لاری انتظار دور

سَحری صبح اویاندوم رحمتوه بویاندوم

قدیم جم ار خم اولدی خان احمده دایاندوم

هی دشت هی دشتانه اولوبدور رقیب لر گورا اولوبدور

یقین بیلیم بو جمده مشکل لر حل اولوبدور

یارلیق یوکی آغور دور یارلیق چوخلاری باغور دور

یارلیق یوکون چکمیین شوره پشت دور لاغر دور

یارلیق یوکون چکمیین هاچان بحر اکمیین

گلمه سین بو منزله او حقه گرک میین

گورگن دالاهو دور صحبت یاهو یاهو دور

من اوز آقامی تاپورام قیرخلر پادشاهی دور

گورگن قدیم جمدور گهی صحبت گه دمدور

پیر موسی قلم زن دور بنیامین کلام خوان دور

گورگن سرّ ازور دور قیرخلر اوردا حاضر دور

دوقسان مین غلام اوسته داود اوزی ناظر دور

چاقورام من یاداود یا بنیامین یاداود

پیر موسی قلم چالدی خیره دوندر یاداود

سن نیم حکیمیم سن حکیم لر حکیمی سن

گیردون بقا دونونا داغوتدون لکیمی سن

من عالیم افتاده حقین ایوی دور کعبه

بنیامین شرطیلن پیدی لر دور شهزاده

گوزلریم ستانه سی قدیم جم آستانه سی

هرکیم ابراهیم شیوه سی یوخدور اونون فناسی

من عالیم افتاده حقین ایوی دور کعبه

داود یولی اینجه دور بنیامین یولی جاده

من عالیم گوره نم گوسترنم گوره نم

هر پرده ده پیچیخ گورسم محبت ایلن هوره نم

حقو حقو حق یاری حق اولماز ناحق یاری

مشکل ایشیم دوشوبدور چاقورورام حق یاری

بو دنیا فانی دور الا نماز نیهار
بقادور حقی توت اوسانماز نیهار

مال منیم دیوب چوخ مغرور اولما
اوتون وفاسینه اینانماز نیهار

اول نه گورسوسن آخر هم او دور
یانگولمه گوردو گوندن اوتانماز نیهار

غواص اولوب دریای عمانه وار
آخوب اوتن سویا دایانماز نیهار

جهانده سویدو گوندن آیری یاره
یقین بل باغلاما قورشانماز نیهار

دودل اولانلار منزله وارماز
یالانچی یولداشا اینانماز نیهار

قول اوغلی دوش یارون خاک درینه
گلن باسوب اوته غمرانماز نیهار

اوسانما یعنی اوتانما[1] یانگولما یعنی منحرف مشو دالماق یعنی
فرو رفتن غوطه خوردن غمرانما یعنی خود را بعقب نکش
دودل یعنی شک دار شک میکند که این دین حق است یا نه

۱- خجالت نکش

۳۱۳
حقیقت قاپوسین آچان مددکاره سلام اولسون
یاپوشان پیرا اتگیندن گلن یاره سلام اولسون

منیم گویلومی شاد ایدون عجب باغ و بهشت دور
دراللر چیپ دشت بگ عسر حالانلاره سلام اولسون

عجب دمدور عجب جمدور عجب بیگرنگ عالم دور
بلین کرداره باغلیان یارنلره سلام اولسون

اگر عارف و عاقل سن غم یمه غمگسارین وار
وجودین آئینه سیندن اوغسرداره سلام اولسون

محبت اولدی گوتورمز ال اتگیندن قوشچی نون اوغلی
اولان قایم حقیقته اورز باره سلام اولسون

۳۱۴
هر کیمین وار الینده نقدی عاشق مردانه دور
لیلیدن مجنون اوسانماز نه عجب دیوانه دور

خلایق کربلیه سونار مجنون فراق لیلیدن
عقلی و هوشی قالمیوبدور سنگنی ویرانه دور

لیلی آدی رمزدور مجنون اونا عاشق اولوب
فاش ایله سرّینی بولارها موافسانه دور

حقّینی لیلی آدیندن ذکر ایلر هر صبح و شام
عاشق شمع اولوبدور نه عجب پروانه دور

زاهده آچمه حقیقت قاپوسین گر یارسن
حقّه یوخدور باوری دوست دگیل بیگانه دور

اهل حقّه امر اولوب آچمه حقیقت قاپوسین
لعل و گوهر وار ایچینده حق ایوی یا سرّ خانه دور

گیجه گوندوز شکر ایله شهسوارا او علی اولور حقّین عنایتی
گرچک یارلار گلوب شوقه عجب عهد و زمانه دور

٣١٥ یار حاسد زاهده محجوب اولان بیگانه دور
لا فونه ویرمه قولاق هر نه دیسه افسانه دور

یار لوقون رمزین که بیلمز حقده یوخدور الی
هیچ کتابه یوخ ایمانی منزلی بت خانه دور

یارین الده قایم توت بیر توکنمز گنج دور
ملکیین اولما غرور آخر تمام ویرانه دور

اولمه غافل ساتمه یاری منکره
زاهده همدم اولان عاشق دگیل دیوانه دور

عقل و هوشین جمع ایله بیلیق باشووه گرچکلری
بلین کردارده باغلا یار ایوی جم خانه دور

چک همیشه یارون دردو غمین اونا همراه اول
یوخ وفاسی بو جهانون گور نیجه غم خانه دور

یارون بیل قدرینی تیمار حقده واردی
سرّ حقّی او بیلور چونکه سرّی سرّ خانه دور

حقّینی بیر حق بیلن اوز یارینه عاشق اولور
نیجه شمع یانماقا عاشق لیگه پروانه دور

قوشچی اوغلی دور آیاقه یارونان گفتاره گل
لهجه سی طوطیه بنزر سوزلری حقّانه دور

٣١٦

قورخما گلور تورووا ایر گوزل طرلان صیاد اولوب آختار شکارگاهی تاپ

یوسف صیاد تک اولماسن مغرور بازدو نونده گلن گوزل شاهی تاپ

نفس اماره دن اوزون چک قیراخ یاره حسرت اولوب چکمه سن فراق

قیرخلر مجلسینی ها ایله سوراق ظاهرده باطنده گذرگاهی تاپ

پیر موسی قلمین چالور دفترده منکرین آدی یوخ خیرده شرده

داود بینیا مین دایم نظرده سوروان جم خانه ده او درگاهی تاپ

حاجی لر کعبه یه اولور روانه آقچه سی (قلب) اولموش گیدر زیانه

عاشقین دیداری حقدور جم خانه ارنلر محفلی قبله گاهی تاپ

بو دفتر یازولموش دیواندان گلیر موسی انکار اولان شرمنده قالیر

بوگون سرورین لر دانلا باش اگیر قول ولی دوران (دور) قربانگاهی تاپ

٣١٧

بوگون سرگشته ام حیرانم ای یار اوز دوتوب درگاهه قیللم مناجات

دعامی مستجاب ایله الامان اول آخر سن سن قاضی الحاجات

حاجتیم روا قیل مشکلدور ایشیم مشکلدارلر طلبیدن چوخدور تشویشیم

دور و اطرافیمی دوتوب گوز یاشیم منبع کرم سن ستر الخفیات

ستر خفالرین سن سن آگاهی گنه کار قوللارون چوخدور گناهی

چاقورور امداده سن پادشاهی یتیش فریادیمه امان مروت

مروت سنیندور ای صاحب کرم مشکلده قالمیشام بوگون ایسترم

مشگل لر حل اولا اوز باوز گورم داود دور عالمده حل مشکلات

قول ولی دور لیل و نهار انتظار سنین درگاهینده یا خاوندکار

دیگل کرم اوسنه قادر غفار معدن کرم سن فخر کاینات

٣١٨

حسرتیم دیداره چوخدور آرزو نظریم پریشانم بیغایت

دیگل کرم اوسنه ای صاحب کرم دیدار وصلینی ایله عنایت

ابتدا علی دور شاه اولیاء نور مقدس حسن مجتبی

یا حسین شاه شهید کربلا سنه امیدوارم ایله شفاعت

شفاعت کانیدور زین العابدین محمد باقر دور امام مبین

جعفر صادق دور نور پاک دین اونون مذهبینده قیلین عبادت

یا موسی کاظم شاه مظفر اوشاه خراسان آچان مشکللر

یا علی رضا دلیلم مضطر قومیا منکرلردن چکه ندامت

منکره غنیم اول محمد تقی حقیقت گوهری علی النقی

ای قبله عالم حسن عسکری معدن کرم سن کان سخاوت

من سنی تانورام شکسیز بیگمان سخاوت سنده دور شاها الامان

خاوندکار سن سن یا صاحب زمان منکره جبر ایدر یوم قیامت

علامتین ظاهر ایلیه بیلیم سندن اذن اولماسا نیلیه بیلیم

من قول ولیم تجاوز ایلیه بیلیم تا ظاهر اولماسون کشف و کرامت

٣١٩

سنم آزرده دل بو زمانه دن لیل و نهار قیللم یاره مناجات

دعامی مستجاب ایله الامان درگاهوا قبول اولسون بو حاجات

مروّت کانیدور امان الامان دولانسون چرخین دونسون بورنان

پادشاهوم ایله بیر اولی دیوان بیلسین اگر کسسن سن شاه ولایات

ولایت شاهی سن عالم پناهی بودور صاحب جمع قبله گاهی

داود دیواندور یار جوا خواهی داره یتیش ایله حل مشکلات

لوح و قلم قرار اولموش ازلدن آقون اوخو یانلار بیلمز قارادن

عرش و کرسی لوحی سن سن بیر بیر گراوسته قرار تونموش کائنات

عالملر ایه سی خاوندکار دور امان پادشاهوم سنه هوادار دور

قول ولی لطفوه امیدوار دور اولدن آخره ایلیه اثبات

٣٢٠

گلین یالواراییم خاوندکاره حاجت لری قیلسین روان الغیاث

وعده دور امر اولسون گلسین امداده مشکلده قالمیشام امان الغیاث

زمانه الیندن گلمیشم زاره امید بیر چوخدور خاوندکاره

داووده امر اولا گلمه عنموزاره منکرلره اولسون قران الغیاث

مصلحت سنیندور سن سن یارادان شکدار یوخ ایله چیخان آرادان

خلاص اولوم غمدن چیخیم قارادان بو دردیمه ایله درمان الغیاث

رددی حق ایچون ایلمه مضطر بحق پیر موسی بحق رزبار

یتیمیش ایکی پیره باغوشلا ایکسر ایله بیر عدالت دیوان الغیاث

قول ولی سن ارخه و پیرسین جبه داود مشکلوده یتیر غم یمه

یدی لر نفسی قاروشور دمه منکرلره قوپار طوفان الغیاث

دوراي عاشق خسته گل اوزلی یاره محتاج

یارین عجب طبیبدور اولمیشن تیماره محتاج

یارین ایلر دردیوه چار دردیین اولور تیمار

شیدا بلبل لار آه وزار جگر گلزاره محتاج

گرسالاحقیم نظر صدف ایچینده دُر بیتر

بازه باغوشلار شکار گرکسن مرداره محتاج

ارنلر جامین ایچدین حقین دفترین آچدین

حق دیدین حق دانوشدین اولمیشن اسراره محتاج

حقیقتدن ویر خبر سوزون سویله مختصر

هر دانه سی بیر گوهر اول خریداره محتاج

ارنلر حقی چاغوریر منکرلر ایمانه گلیر

قول ولی دعا قیلیر خاوندکاره محتاج

٣٢٣

گیریب گولوم شهر یته گویلوون آگاهی یوخ

دگیل علاّف دکانی سامانی یوخ کاهی یوخ

بیر نچه سوزوندور غلط ایله گیلن احتیاط

یوخدور بو شهره رباط دروازه سی راهی یوخ

باخ بو سیر قدرته کیمدور بو سیره یته

سالموش اوزینی ظلمته گجه سینین ماهی یوخ

بو شهري حق تنالوبدور حق تنگني اولوبدور
حق ديبوب حق بيلوبدور موندا بير گمراهي يوخ

قول ولي حقه سيغين عشقيله قوروللي نورين
كافره اولماز يقين منكرين آللهي يوخ

۳۲۳
فدادور جانوموز يارە فدادور
بيگمان بيليشم يارها خدا دور

محمد دور شريعت رهنماسي
يارين اصليندن ديشم اصلي پردا دور

يارون ستيرين ديمه اغيار يانوندا
بو يار لوق ستيرمش ستر خدادور

محمد وعلي نين يولون وارانلار
هزاران مرحبا ها مرحبا دور

غلامون قبله سي يارون جمالي
قبله يه باش قويماق بيزه روا دور

۳۲۴
سراجيم جمخانه قبلم پيردور اوندا وار بير چشمه آديدور تشر

ارنلرين بولاغي دور آب تشار او با نظر سالموش شاه خاوندكار
او چشمه اوستونه حق نظر سالموش قيرخلرين مجليسي اوردا قورولموش
ارنلر اوردا دور موشش اوتورموش شراب طهور دور هم آب كوثر

كور اوسته دوران بزيم سنا قيدور فاني اولماز بيلين بالله باقيدور
يارين وعده سيدور گلمك چاقيدور بودور حقيقت وكاشف الاسرار

علامتي بودور بيله اسرارين مدحيني سويليم گل اوزلي يارين
بودور امري بيزه خاوندكارين وعده دور شاه گله ايليم اظهار

وعده سيدور گله فرد يگانه گنوتين دگيشه قبله بهانه
قول ولي بيتيشور شاه شاهانه يايوندور ماز اوزون حقيني تاپار

۳۲۵
اشرك اولان جمده صرف ايلر مالين ديبيللركه باشوندا سوداسي وار
حق يولونه مالين صرف ايلينلر ارنلرا ايچينده انعكاسي وار

مايه داروندن بيله گرك مايه سي خدمتي اوستونه گله مولاسي
چوخ بهمايه گوردوم شخص گرناسي مالي مار اولوبدور چوخ جفاسي وار

بوگون موندا صرف ايلين آنجه سين حقيلن دوتوبدور اولي سوداسين
دانلا گوره جكدور ذوق وصفاسين يا قوتي گوهري هم الماسي وار

بير صرافون كه باري اولا الماس شاهون حضورينه تيز اولا اساس
چو خلا آرزو حكم قيليه التماس درگاه بدا آبروسي هم حياسي وار

قول ولي ديير گوردوم انكار اولانلار حقيقت امريني يالان بيليلر
يولدان چنجيمش گمراه ازقين اولانلر پريشان اوزونده هم قاراسي وار

۳۲۶
بوگون بير شاهيله اولدي بازاروم عجب صراف اولوب اولدوم خريدار
متاعيم يوخيدي سنا تماشا منيم منه ويردي متاع نشئه وگفتار

اگر ساتسام بهاسي يوخ جهاندا كه بيليه دور تاپولماز هيچ مكاندا
مدام حق ذكري دور ديلده دهاندا يقينيني پاك ايدلان اوسون خبردار

گلکین ای عاشق صادق اولان لار حقه دوغری یا خوب دوغریار انلار
یارستان گوینیه بد بین اولان لار توتوشور گوز گرینه منع و شمار

حقیقت منزلی حق بشکی دور نفس حقدور ولی حقیم علی دور
که حق گوینده ر حق بلبلی دور گرک جم ایوینه گلیلن گلزار

قول ولی دیبر قولام قولوقدا دورام حق دیوب من حقی چاقورام
یارستان گوینین قربانی اولام اگر تحقیق اولا یار لوقدا اقرار

٣٢٧
بیر لیقین حقی ایچون گل کرم اوسته قالمیوب مخلوقده ذره اعتبار
شنت اولوب اعتقاد خلق اولوب گمراه گوستر معجزاتین خلقه آشکار

بیله اعجاز گوستر بو مخلوقاته قویما مظلوم آهی یر گرده یاته
ارنلر کلامی گچسین اثباته ظلم ایوی ییخیلسین اولسون تار و مار

سن کرم کانی سن سنده چوخدور صبر ظالم فرصت قیلوب خلقه قیلر جبر
بیر نول حمد دیسه بتمیش ایلدن ار زدا ولور عفو اولور اولماز گنه کار

گنه کار بنده لر بتیشیب جانه ظلم الیندن تمام گلمیش امانه
اوزدوتوب درگاه گلوب دیوانه کرم کانی سن سن قادر غفار

لیل و نهار منم بو درده نالان منت اولوب فعلیمدن اولموشام حیران
مروت کانی سن یاداور امان بتیش بو مشکله قیلمه شرمسار

پیر موسی الیندن شاهوگن دفتری اودور سر دفتر سروری سری
نوحه قلمیله چکوب سطری گنز خفا دور خاتون رز بار

کیمسه یته بیلمز گنج نهانه ندور بیلیم بو امرین نهانه
رحمت نظر ایله بیر باخ جهانه گورنجه یارنلر قیلیر آه و زار

مین بیر آدین حقی ایچون ایله دیوانی قویما خیرین اولسون بو یارستانی
ظالم لر گوینه گوندر قرانی بیلسونلر که سن سن یارستانه یار

بنیامین دور یارنلرین سروری جمله یارانموشون اودور رهبری
بودور قول ولینین وردازبری بتیش فریادیمه یا خاوندکار

٣٢٨
دیریم درلی بشارت لر گلنه ینگی زمان اولور
قورولور بارگاه تختی سومنلره دیوان اولور

گلیر ارانلوقا میزان قورولور بیر عظیم دیوان
یزید قومی اولور حیران اولار ایچون قران اولور

حق چاقوران حقی بابیر ازقولار لولدا اورولور
یارستانه مژده گلور منکرلره طوفان اولور

شکدار عاشق چنجر شکدن گرچک اولان دورار خاکدن
زمینه نور یاغار گوکدن رحمت گلیر باران اولور

قول ولی اولما بدگمان تخته چیخر صاحب زمان
سوینه آچولور میدان منکرلره زندان اولور

٣٢٩
گوزوم آیول بو غفلتدن بو خسته جسمه جان گلور
آزاد اولدان بو محنتدن دردین درمان گلور

چکمه سونجه محنت و غم اولونور دردیوه مرهم
گلور شاه صاحب کرم بیر عدالت دیوان گلور

خرابه لر اولور معمور یرندن گوک اولور پر نور
شکدار لار اولور حقدن دور محمد آل ایمان گلور

۳۲۶

شاهوم آتلانور دکدکه باشا قویار زرّین کله
روم‌مین شامه غلغله دوشر کل جهان گلور

داود چرخده ایدر جولان مشگللری قیلر آسان
ملکی کره اولور فرمان زمین و آسمان گلور

قول ولی اولدین آماده یاربیان ایچدین باده
دوران دونوزی مجده شکر صاحب زمان گلور

۳۳۰

یارلر نیلیوم یار یاد اولوبدور
بیزی غمگین ایدنلر شاد اولوبدور

غریب لیک غریب لیک زهی دریغا
ازلدن عاشقه بنیاد اولوبدور

غریب لیک جگریمی پاره قیلدی
غریب لیکده گوئیل بر باد اولوبدور

یول منیم دیوب دعوی قیلنلر
بزه ارخه چوورموش یاد اولوبدور

قوشچی اوغلی وطندن آیری دوشموش
وطنی کوه صحرای بغداد اولوبدور